

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
HUMANITARINIS FAKULTETAS
LIETUVIŲ KALBOTYROS IR KOMUNIKACIJOS KATEDRA

RAIMONDA LAUCIUTĖ

**POSTPOZICINIAI VIETININKAI IR SU JAIS
KORELIUOJANČIOS PRIELINKSNINĖS KONSTRUKCIJOS
„KNYGOJE NOBAŽNYSTĖS“**

MAGISTRO DARBAS

Mokslinis vadovas
doc. dr. Bronius **MASKULIŪNAS**

Šiauliai, 2006

Turiny s

I. Įvadas	3
II. Trumpa postpozicinių vietininkų apžvalga.....	5
III. Pašalio postpoziciniai vietininkai „Knygoje nobažnystės“	10
1. Adesyvas ir jam sinonimiškos prielinksninės konstrukcijos	10
2. Aliatyvas ir su juo koreliuojančios prielinksninės konstrukcijos	16
IV. Vidaus postpoziciniai vietininkai	22
1. Iliatyvas ir su juo koreliuojančios prielinksninės konstrukcijos	22
2. Inesyvas ir jam sinonimiškos prielinksninės konstrukcijos.....	26
V. Postpozicinių vietininkų reikšmių mišinys.....	31
VI. Postpoziciniai vietininkai „Knygos nobažnystės“ evangelijų perikopėse ir jų atitikmenys dabartinėje lietuvių kalboje	34
1. Inesyvo atitikmenys	34
2. Aliatyvo atitikmenys	37
3. Adesyvo atitikmenys	39
4. Iliatyvo atitikmenys.....	41
IX. Išvados.....	43
IX. Šaltiniai ir literatūra	46
X. Summary.....	48
Priedai	49
1. Postpozicinių vietininkų „Knygoje nobažnystės“ pavyzdžiai	50
2. Prielinksninių konstrukcijų, „Knygoje nobažnystės“ koreliuojančių su postpozicininiais vietininkais, pavyzdžiai	72
3. Atitikmenys dabartinėje lietuvių kalboje.....	79

I. Įvadas

Postpoziciniai vietininkai XVI–XVII a. lietuvių kalboje buvo vartojami tam tikromis reikšmėmis tais atvejais, kuriais dabartinėje lietuvių kalboje jau išsigalėjusios prielinksninės konstrukcijos ar kiti linksniai. Tačiau to meto raštuose šie vietininkai dar aktyviai konkuravo su jiems sinonimiškoms prielinksninėmis konstrukcijomis ir buvo gana gausiai vartojami. Be esamojo vidaus vietininko (inesyvo), dažniausiai vartoto lietuvių kalboje, skiriami dar trys kiti vietininkai: einamasis vidaus (iliatyvas), esamasis pašalio (adesyvas) ir einamasis pašalio (aliatyvas). Prielinksninių konstrukcijų tuo metu buvo vartojama kiek mažiau negu dabartinėje kalboje. Kai kurios prielinksninės konstrukcijos, ypač su prielinksniais *į, pas, prie* tada dažnai dar būdavo reiškiamos linksniais (aliatyvu, iliatyvu ar adesyvu). Tačiau jau nuo pat pirmųjų lietuvių rašto paminklų pasirodymo pastebimas polinkis tam tikrus linksnius (ypač postpozicinius vietininkus) keisti prielinksninėmis konstrukcijomis: *ing* su galininku vartojamas vietoj vietos ir krypties iliatyvo; prielinksninės konstrukcijos su prielinksniais *pas, prie* vartojamos vietoj adesyvo; konstrukcijos su prielinksniais *ant, ing, tarp* buvo vartojamos vietoj inesyvo.

Postpozicinių vietininkų ir jiems sinonimiškų prielinksninių konstrukcijų santykis „Knygoje nobažnystės“ iki šiol nėra plačiau nagrinėtas, todėl šio magistro darbo tema yra aktuali ir svarbi. Empirinė medžiaga rinkta iš „Knygos nobažnystės krikščioniškos, 1653“ faksimilinio 2004 metų leidimo skyriaus „Suma arba trumpas išguldymas evangelijų šventų“ (P. 303–545).

Darbo tikslas – postpozicinių vietininkų ir su jais koreliuojančių prielinksninių konstrukcijų analizė. Pagrindiniai darbo uždaviniai: 1) nustatyti postpozicinių vietininkų ir jiems sinonimiškų prielinksninių konstrukcijų vartojimo dažnumą; 2) apibrėžti postpozicinių vietininkų ir prielinksninių konstrukcijų reikšmes; 3) aptarti postpozicinių vietininkų ir jiems sinonimiškų prielinksninių konstrukcijų konkurencijos atvejus; 4) apibūdinti tiriamųjų linksnių ir prielinksninių konstrukcijų vartojimo tendencijas; 5) palyginti postpozicinių vietininkų vartojimą su jų atitikmenimis dabartinėje lietuvių kalboje.

Uždaviniai lėmė darbo struktūrą. Iš nagrinėjamo šaltinio buvo išrinkti keturių postpozicinių vietininkų – adesyvo, aliatyvo, iliatyvo ir inesyvo – pavyzdžiai. Taip pat išrinktos su šiais vietininkais koreliuojančios prielinksninės konstrukcijos. Kiekvienas postpozicinis vietininkas ir jam sinonimiškos prielinksninės konstrukcijos nagrinėjami atskiruose darbo skyriuose. Darbo pradžioje pateikiamas įvadas ir trumpa postpozicinių vietininkų apžvalga, pabaigoje – skyriai apie postpozicinių vietininkų reikšmių mišimą ir šių linksnių lyginimą su jų atitikmenimis dabartinėje kalboje, išvados, šaltiniai ir literatūra, anotacija anglų kalba. Postpozicinių vietininkų lyginimui su dabartinės lietuvių kalbos atitikmenimis buvo apsiribota iš

„Knygos nobažnystės“ perikopių išrinktais pavyzdžiais, kurie lyginami su jų atitikmenimis „Šventajame rašte“ (Vilnius, 1992, P. 23–266). Darbas turi priedus, kuriuose pateikiami visi surinkti postpozicinių vietininkų pavyzdžiai ir su jais koreliuojančios prielinksninės konstrukcijos su minimaliu kontekstu, taip pat postpozicinių vietininkų dabartinės lietuvių kalbos atitikmenys „Šventajame rašte“.

Darbe naudojami aprašomasis analitinis, statistinis, opozicijų ir filologinis metodai.

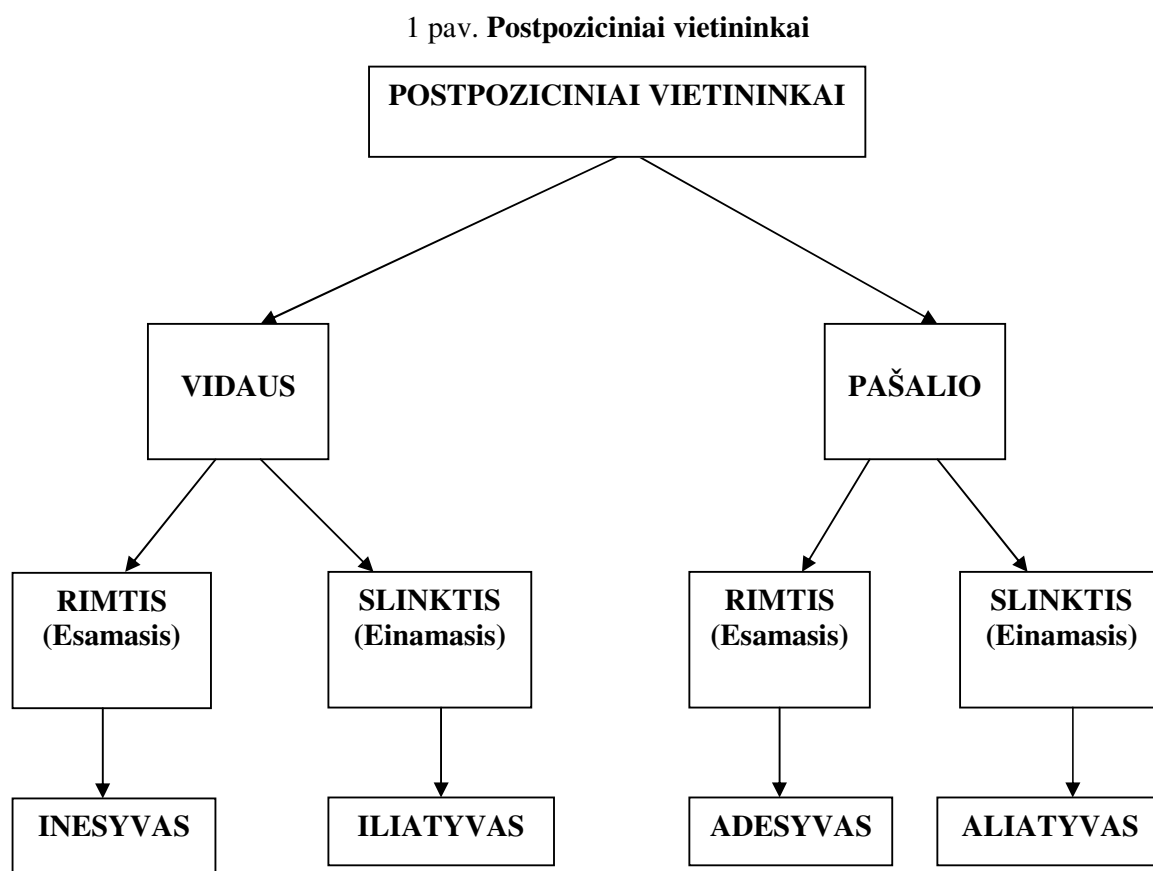
Darbo aprobacija. Magistro darbo pagrindu buvo parengti du pranešimai. 2006 m. balandžio 6 d. dalyvauta X studentų ir magistrantų mokslinių darbų konferencijoje „Studentų darbai – 2006“ Šiaulių universitete. Skaitytas pranešimas „Adesyvas ir jam sinonimiškos prielinksninės konstrukcijos *Knygoje nobažnystės*“, tezės publikuotos tezių knygelėje (žr. Studentų darbai – 2006, X studentų ir magistrantų mokslinių darbų konferencija, skirta fakulteto 50-mečiui. Programa ir pranešimų tezės. Šiauliai, Šiaulių universiteto leidykla, 2006. P. 53–55).

2006 m. gegužės 11–12 d. dalyvauta Lietuvos studentų lituanistų 10-oje mokslinėje konferencijoje Vilniaus universitete. Skaitytas pranešimas „Adesyvas ir su juo koreliuojančios prielinksninės konstrukcijos *Knygoje nobažnystės*“, pranešimo tezės publikuotos konferencijos tezių knygelėje (žr. Lietuvos studentų lituanistų 10-oji mokslinė konferencija. Programa ir pranešimų tezės. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 2006. P. 44–46).

Darbe remiamasi Z. Zinkevičiaus, J. Palionio, A. Rosino, J. Gelumbeckaitės, B. Maskuliūno ir kitų mokslininkų darbų medžiaga.

II. Trumpa postpozicinių vietininkų apžvalga

Senuosiuose raštuose buvo vartojami net keturi lokatyviniai linksniai, reiškiami tam tikromis postpozicinėmis formomis. Iš jų iki šių dienų geriausiai išliko tik vienas – inesyvas, nes senieji lietuvių kalbos raštai fiksuoja postpozicinių vietininkų keitimą prielinksninėmis konstrukcijomis – lokacijos sintetinės raiškos vartimą analitine (Žilinskaitė 2004, 33).

Iš visų vietininkų inesyvas lietuvių kalbos istorijoje pasirodė pats stipriausias ir gajausias. Iki šių dienų jis yra išlikęs tiek šnekamosios kalbos – tarmių, tiek bendrinės kalbos linksniavimo sistemoje. Inesyvu dažniausiai atsakoma į klausimus: kame, kur, kurioje vietoje kas daroma, yra, atsitinka? Juo reiškiami įvairūs vietos-erdvės vidaus santykiai. Inesyvu dabartinėje lietuvių kalboje kartais reiškiami ir laiko santykiai. Kai kurių žodžių inesyvo laiko reikšmė tam tikrais atvejais yra susipynusi su vietos reikšme. Retkarčiais inesyvas įgyja veiksmo būdo reikšmę, taip pat pavartojamas predikatyviškai – būsenos reikšmė (Ulvydas 2000, 268–269).

Inesyvo formos susidarė postpozicijai **én* priaugus prie vienaskaitos senovinio lokatyvo ir daugiskaitos akuzatyvo (su nesutrumpėjusia akūtime galūne) formų: **šakāi + *én*, **ūpēi + *én*, **aki + *én*, **tuŗgu + *én* (vienaskaitos formos), **šakās + *én*, **ūpēs + *én*,

*akís + *én, *tuřgús + *én (daugiskaitos formos) (Zinkevičius 1980, 254). „Vienaskaitos inesyvo formų atsiradimo laipsnišką pobūdį lėmė senojo lokatyvo, iš kurio padarytos inesyvo formos, laipsniškas nykimas bei abiejų (senovinio lokatyvo ir naujojo inesyvo) formų konkurencija“ (Zinkevičius 1982, 22).

Iliatyvas rodo, kad veikėjas ar veiksmas juda į tą vietą, kuri išreikšta šiuo linksniu. Kartais vartojamas ir laikui, būdai, siekimui, būsenai reikšti. Šis postpozicinis vietininkas iki šių dienų tebevartojamas rytų Lietuvos tarmėse, kur iliatyvo formas turi ne tik daiktavardžiai, bet ir kitos linksniuojamosios kalbos dalys (Zinkevičius 1980, 254–255).

XIV–XVII a. raštų kalboje, taip pat šių dienų rytų aukštaičių tarmėse iliatyvas tvirtai laikosi linksniavimo sistemoje kaip savarankiškas linksnis. Iliatyvas rodo vietą, į kurią kieno einama, judama, slenkama, kryptama. Iliatyvo, kaip ir inesyvo, reikšmė susijusi su vietos vidumi, vadinasi, juo pasakomi vietos, į kurią kieno einama, judama, slenkama, vidaus, ne pašalio, santykiai (Ulvydas 2000, 281).

Iliatyvo formos atsirado akuzatyvui suaugus su tam tikra postpozicija. Greičiausiai tai buvus postpozicija *nā arba *na: *miškañ + *nā, *akiñ + *nā, *tuřgun + *nā > (du *n* susiliejo į vieną) *miškanā, akinā, tuřgunā > miškañ, akiñ, tuřgun. Daugiskaitos formų daryba: *miškúos + *nā, *šakās + *nā, *úpēs + *nā, *akís + *nā > miškúosna, šakósna, úpēsna, akýsna (Zinkevičius 1980, 255–256).

Bendrinėje kalboje iliatyvą iš vartosenos išstūmė prielinksnio *į* + akuzatyvas konstrukcija. Jau XVI–XVII a. raštuose ši konstrukcija neretai vartojama vietoj iliatyvo: *bažnyčion – į bažnyčią*. Ilgainiui raštuose prielinksninė konstrukcija vis dažnėjo, o iliatyvas retėjo (Zinkevičius 1980, 258).

Adesyvas – tai pašalio esamasis lokatyvas, rodantis, kad veikėjas ar veiksmas yra prie to daikto, kuris pasakomas šiuo linksniu. Adesyvu atsakome į klausimus pas ką, prie ko kas yra, veikia, atsitinka. Šis linksnis rodo tokius vietos santykius, kurie pabrėžia juo reiškiamo daikto pašalį. Vienaskaitos adesyvo formos atsirado prie senovinio lokatyvo priaugus postpozicijai *-pi*: *miškíepi* < *miškíe+*pi*, *šakáipi* < *šakāi+*pi*. Daugiskaitos adesyvo formos atsirado postpozicijai *-pi* priaugus prie daugiskaitos inesyvo: *miškuosempi* < *miškuosen+*pi* „prie miško“; *upēsempi* < *upēsen+*pi* „prie upės“. Manoma, kad daiktavardžių vienaskaitos adesyvas sudarytas iš senojo nepostpozicinio inesyvo (kurio *a* kamieno pavyzdžiais gali eiti suprieveiksmėjusios formos *artiē, toliē, namiē*) ir postpozicijos *-pi* (: *piē* „prie“). Prieš postpoziciją gali eiti ir balsis *i*. Lietuvių kalbos *o* kamieno daiktavardžių adesyvas tose tarmėse, kur jis iki šiol tebėra išlikęs kaip linksnis, baigiasi *-aip*. *ė* kamieno daiktavardžių adesyvas baigiasi *-eip*, *i* ir priebalsinio kamieno adesyvai paprastai baigiasi *-ip*, *u* kamieno – *-up* (Ulvydas 2000, P. 297).

Šio lokatyvo vartoseną išstūmė prielinksnio *prie*+genityvas ir *pas*+akuzatyvas formos, iš dalies ir inesyvas. Jau XVI–XVII a. raštuose prielinksninės konstrukcijos neretai vartojamos vietoj adesyvo: *miškiepi – prie(g) miško, brolip – pas broli* (Zinkevičius 1980, 259). Daugiskaitos adesyvą imta painioti su inesyvu, tai daugiausia lėmė postpozicijos trumpėjimas. Visiškai nupritus postpozicijai *-pi*, daugiskaitos adesyvas formaliai ėmė mažai kuo tesiskirti nuo daugiskaitos inesyvo, o kadangi jų reikšmė irgi gana artimos, tai daugiskaitos inesyvas ir pakeitė daugiskaitos adesyvą (Laigonaitė 1957, 27).

Aliatyvas – tai pašalio einamasis lokatyvas, rodantis, kad veikėjas ar veiksmas artėja prie to daikto ar asmens, kuris pasakomas šiuo linksniu. Aliatyvą išstūmė prielinksnio *prie* + genityvas ir *pas* + akuzatyvas konstrukcijos. Būdvardžiai, įvardžiai, skaitvardžiai ir dalyviai, derinami su daiktavardžiais, taip pat gauna aliatyvo formą (Zinkevičius 1980, 261).

Aliatyvas, kaip ir adesyvas, sudarytas su postpozicija *-p*, tik ji čia prisišliejusi prie kito linksnio, būtent kilmininko (tiek vienaskaitos, tiek daugiskaitos) formų. Aliatyvo daugiskaitos formos, prieš postpoziciją *-p* (*i*) yra išlaikiusios nosinį priebalsį (*m*) (Ulvydas 2000, 298–299).

Adesyvui ir aliatyvui sudaryti panaudota postpozicija **pie*, tos pačios kilmės kaip prielinksnis *prie* ilgainiui sutrumpėjusi į *-pi*. Adesyvo formose ji pridėta prie senojo lokatyvo: *miškiepi, šakaipi, upeipi, avipi, dangupi*. Aliatyvas turi tą pačią *-pi*, priaugusią prie genityvo: *miškopi, upėspi, aviespi, dangauspi, šunespi, seserespi*. Dar prieš raštijos pradžią atsirado trumpi variantai (be postpozicijos balsio *i*): *miškiep, šakaip, upeip, avip, dangup* (adesyvas), *miškop, šakosp, upėsp, aviesp, dangausp, šunesp, seseresp* (aliatyvas) (Zinkevičius 1996, 118). Сержант taip pat teigia, kad vienaskaitos adesyvas susiformavo iš senojo lokatyvo su postpozicija *-pi* (Сержант 2004, 55).

Senuosiuose raštuose užfiksuoti tik adesyvo perdirbiniai su prieš postpoziciją vartojamu priebalsiu *m*, įsivestu iš aliatyvo. Jie trejopi, kadangi trejopas daugiskaitos lokatyvas: 1. *miškuosu-m-pi, šakosu-m-pi*; 2. *miškuosa-m-pi, šakosa-m-pi*; 3. *miškuose-m-pi, šakosa-m-pi*. Postpozicijos *-pi* balsis dažnai numetamas: *miškuosump, miškuosamp, miškuosemp*.

Aliatyvas susidarė postpozicijai *-pi* priaugus prie daugiskaitos genityvo, tebesant šio galūnei **-un* (n prieš lūpinį p virto m): *miškum-pi, šakum-pi, upium-pi, avium-pi, sūnum-pi, šunum-pi, seserum-pi*. Postpozicijos balsis jau senuosiuose raštuose dažniausiai numetamas: *miškum-p, šakum-p* (Zinkevičius 1996, 121). Vienaskaitos iliatyvo ir aliatyvo formos padarytos iš akuzatyvo ir genityvo, taigi iš tvirtų, aiškiai įeinančių į paradigmą bei nenykstančių linksnių (Zinkevičius 1982, 23).

„Apskritai visų postpozicinių vietininkų vienaskaita buvo jau susiformavusi bei nusistovėjusi iki lietuvių kalbos rašytinio periodo pradžios. Tačiau to negalima pasakyti apie

daugiskaitą. Tik iliatyvas ir aliatyvas tada jau turėjo visai nusistovėjusias daugiskaitos formas [...]“ (Zinkevičius 1982, 24).

A. Rosinas teigia, kad adesyvo darybos problema yra vienas iš sudėtingiausių istorinės morfologijos klausimų. Adesyvo kilmė ir raida neatsiejama nuo adesyvinių ir aliatyvinių sintaksinių konstrukcijų bei inesyvo formavimosi, tiksliau, nuo visos lokatyvo raiškos priemonių sistemos. Senovėje adesyvinė reikšmė turėjo du raiškos būdus: sintaksinę konstrukciją BV (būsenos veiksmožodis) + **prei* + datyvas (su prepoziciškai vartojamu prielinksniu **prei*) ir sintaksinę konstrukciją (pozicinį variantą) BV + datyvas + **prei*, iš kurios suaugus abiem dėmenims išriedėjo adesyvas kaip sintaksinės konstrukcijos **prei* + datyvas koreliatas. Rosinas neabejodamas teigia, kad daiktavardžių vienaskaitos adesyvas susiformavo iš vienaskaitos datyvo ir polinksnio **prei* (Rosinas 1999, 173–176). Taigi formuojantis vienaskaitos adesyvui iš konstrukcijos datyvas + **prei* ir inesyvui – iš lokatyvas + **en*, daugiskaitos adesyvo pagrindu pasirinktas ne daugiskaitos datyvas (kaip to reikalavo simetrijos principas), bet senasis lokatyvas su *-su*; jo pasirinkimą daugiskaitos adesyvo pagrindu lėmė fonetiškai sutampančių, arba sinkretinių, datyvo ir lokatyvo formų vartojimas vienaskaitos inesyvinėse ir adesyvinėse konstrukcijose (Rosinas 1999, 180).

Ambrazas teigia, kad postpozicinių vietininkų pamatą padėjusių konstrukcijų raidoje galima įžiūrėti tris svarbiausius etapus:

- 1) polinksnių vartojimas pagrečiui su prielinksniais erdvinėms reikšmėms tikslinti ir ryškinti;
- 2) postpozicinių vietininkų susidarymas dėl polinksnių priaugimo prie linksnių formų;
- 3) daugumos postpozicinių vietininkų keitimas prielinksnių konstrukcijomis. (Ambrazas 2005, 162).

Postpoziciniai lokatyvai kartais vadinami senaisiais vietininkais. Istoriniu požiūriu tai netikslus pavadinimas. Šie lokatyvai yra naujesni už bet kurį kitą mūsų linksnį, jų formos antrinės kilmės, atsiradusios iš kitų formų, priaugus tam tikroms postpozicijoms. Kadangi pašalio lokatyvai, iš dalies ir iliatyvas, šiandien jau nebevartojami, jų formos traktuojamos kaip tam tikri archaizmai. Taigi jie laikytini senaisiais tik dabartinės kalbos požiūriu (Zinkevičius 1980, 263).

Iš pirmo paveikslo matyti, kad postpoziciniai vietininkai semantiškai skirstomi pagal vidaus ir pašalio bei rimties ir slinkties opozicijas. Kai teigia Gelumbeckaitė, būsenos ar veiksmo vietą (lokaciją) erdvėje semantiškai galima apibūdinti dviem diferencinių požymių poromis: rimtis/slinktis ir vidus/nevidus. Siekiant išryškinti vietos erdvėje semantinius aspektus ir tiksliau apibrėžti postpozicinių vietininkų semantines funkcijas, yra tikslinga pagal rimties/slinkties opoziciją buvimo vietos erdvėje funkciją skirti į buvimo vietą (kitaip, lokatyvą) ir slinkties kryptį (kitaip, direktyvą), o pastarąją pagal judėjimo kryptį smulkinti į tris atmainas –

pradinį tašką, galinį tašką ir kelią. Pagal vidaus/nevidaus opoziciją smulkieji segmentai skirstomi į buvimo vietą bei judėjimo kryptį viduje ar neviduje (Gelumbeckaitė 2002, 84).

Reikalinga skirti ir vietos viduje aspektus – vidinę (asmens/asmenų) būseną, vyksmą (asmens/asmenų) sąmonėje bei vietą tarp ko nors. Prie vietos viduje priskiriami tam tikrą aplinką, kur kas nors yra ar vyksta, žymintys abstraktieji daiktavardžiai. Į šią grupę patenka ir asmenis žyminčių leksemų konstrukcijos, kurios reiškia vietą asmeniui priklausančioje aplinkoje. Neretai tokios konstrukcijos turi asmens suinteresuotumo bei veiksmo vertinimo reikšmės atspalvį (Gelumbeckaitė 2002, 106). Su vietos viduje funkcija semantiškai artimai susijusios ir vidinės (asmens/asmenų) būsenos bei vyksmo asmens ar asmenų sąmonėje (sąmonės procesų lokalizacija) funkcijos. Vidinę būseną gali reikšti jau pati daiktavardžio (dažniausiai abstrakčiojo) ar jo pozicijoje einančio įvardžio leksema.

Vietos tarp tam tikrų objektų funkcija semantiškai artima vietos viduje funkcijai – ji reiškia iš kelių pusių ribojamą erdvę, nusako, tarp ko ar kur yra išplitęs veiksmas ar būseną (Gelumbeckaitė 2002, 110).

Semantinę vietos viduje opoziciją sudaro vieta neviduje. Buvimo vieta neviduje dažniausiai reiškia prielinksninėmis konstrukcijomis. Konstrukcijos su prielinksniu *pas* reiškia prie pat leksema žymimo objekto esančią veiksmo ar būsenos vietą. Senuosiuose raštuose šis prielinksnis vartojamas sinonimiškai su prielinksnio *prie(g)* konstrukcijomis. Vietą prie ko nors reiškia konstrukcijos, kurių leksemos – negyvų daiktų ar reiškinių pavadinimai. Prielinksnio *pas* konstrukcijos su asmenis žyminčiomis leksemomis (bei jų pozicijoje esančiais asmeniniais įvardžiais) reiškia veikiau ne vietą šalia, bet vietą asmeniui priklausančioje aplinkoje (asmenis žyminčių leksemų adesyvas taip pat reiškia vietą aplinkoje) (Gelumbeckaitė 2002, 127–128).

III. Pašalio postpoziciniai vietininkai „Knygoje nobažnystės“

1. Adesyvas ir jam sinonimiškos prielinksninės konstrukcijos

Adesyvas „Knygoje nobažnystės“ vartojamas rečiausiai iš visų keturių postpozicinių vietininkų. Rastos 104 adesyvo formos. Leksiniu požiūriu adesyvo formos nepasižymi didele įvairove, reiškiamos tik įvardžiu ir daiktavardžiu. Tai atsispindi 1 lentelėje:

1 lentelė. „Knygoje nobažnystės“ vartojamos adesyvo formos

Kalbos dalis	Adesyvo forma	
	Vienaskaita	Daugiskaita
Daiktavardis	31	–
Įvardis	59	14

„Knygoje nobažnystės“ rasta 13 atvejų, kai adesyvas yra dviejų ar trijų vardažodžių junginys, įvardijantis *Dievą Tėvą, Poną Kristų, Poną Jėzų Kristų, Kristų Jėzų* ir panašiai:

*[...] ten jau turime Tárpiniką užtureią **Diewiep' Tewiep'** [...].* P. 426.

*[...] ne gali mušu átškirti nuo meyles kuri irá **Chri[tu]iep Jezu[iep'** [...].* P. 426.

***Poniep Jezu[iep Chri[tu]iep** kurs nodieja ir pátiechá mušu irá [...].* P. 453.

Visos „Knygoje nobažnystės“ rastos adesyvo formos yra vyriškos giminės ir vartojama kur kas daugiau vienaskaitos formų negu daugiskaitos. Daiktavardžių daugiskaitos formų visai nerasta, o įvardžių rastos tik 14 formų.

Daiktavardžiu reiškiami tikrinių vardų ir asmenų pavadinimų adesyvai. Tikrinių vardų adesyvų, be minėtų dvižodžių ar trižodžių junginių, dar rasta tokių pavyzdžių:

*Irá ana pažieida **Adomiep** per griecha prigimima mušu [...].* P. 380. (pavartotas 2 kartus)

*Ir nerá žiedna páškándinima tiemus kurie **Kry[tu]iep' mili** [...].* P. 490. (pavartotas 3 kartus)

*O **Izáio]iep** kałba uuog nuo pedu koios iki wiršbuy gátwos nieka šweyka nerá [...].* P. 438.

*Turi páweykštą **Nikodimiep** kuri iłgay meyla gárbos to šwieta užtureja [...].* P. 438.

Asmenų pavadinimų adesyvai dažniausiai reiškiami žodžiais *ponas, Dievas, sūnus, tėvas*, po vieną kartą asmenys pavadinti *tarpininku* ir *fariziejumi*:

*[...] bat **Poniep** mušu **Tárpinikie**p ešme wiši ligus [...].* P. 393.

*Ape tay rupinkis idánt **Diewiep** bágotas butumey [...].* P. 443.

*[...] turime Tárpiniką **Tewie**p Jezu]a Kry]tu]q tey]uij [...].* P. 313.

*[...] kur kitur žmonems ižánimą o ne **Sunie**p Diewá roditi [...].* P. 434.

*Ponop ne łayda **farizeu]bie**p [...].* P. 438.

Įvardžių adesyvų, kurie pateikiami 2 lentelėje, vartojama gerokai daugiau.

2 lentelė. „Knygoje nobažnystės“ vartojamos įvardžių adesyvo formos

Adesyvo forma	Vienaskaita	Daugiskaita
Pirmojo asmens įvardžių adesyvai	manimp' – 1	mu pi – 8, mu imp - 4
Antrojo asmens įvardžių adesyvai	tawimp – 4	ju(i)mp' - 2
Trečiojo asmens įvardžių adesyvai	jampe, iámp(i) – 16	–
Sangražinio įvardžio adesyvai	ʃawampi – 2, ʃawimp(i) – 34	–
Santykinių įvardžių adesyvai	kámp – 1, kuriampi - 1	–

Iš lentelės matyti, kad labai mažai yra įvardžių adesyvų, vartojamų daugiskaitos forma.

Dažniausiai vartojamas sangražinio įvardžio *savęs* adesyvas:

[...] *id ru|tibes ir nár|a prie|β Broli táwq ʃawimp netáykítumey [...].* P. 467.

[...] *kurie to ʃawimp ne turi ir Tarnays D. ne|ti [...].* P. 422.

Táyp *ir žodis Diewá noris pats ʃawimp irá dermingás [...].* P. 405.

„Knygos nobažnystės“ pavyzdžiai įrodo Zinkevičiaus teiginius, kad kalboje daiktavardžių adesyvo tėra tik vienaskaitos formos, tačiau įvardžių adesyvų daugiskaita sistemingai vartojama. Ne visų daiktavardžių adesyvo formos vienodai gyvos. Populiariausios tų, kurie reiškia asmenis ar gyvus padarus (Zinkevičius 1966, 202).

„Knygoje nobažnystės“ adesyvas konkuruoja su prielinksninėmis konstrukcijomis *prie(g)+datyvas* ir *pas+akuzatyvas*. Konstrukcijos su prielinksniu *pas+akuzatyvas* rastos tik 8, su prielinksniu *prie(g)+datyvas* – 71, tačiau iš jų 50 pavyzdžių yra su konstrukcija *prieg tam*, turinčia reikšmę „be to“:

Prieg tám: *Noris éia ner ko peykti [...].* P. 465

Prieg tám *kuo gá|é| im iβreikβti juog givus mitejom [...].* P. 509.

Mokikis prieg tám juog vi|i zmones giámá iβ Gimditoju grieβnu grieβnáys [...]. P. 438.

Šios ypač dažnos prielinksninės konstrukcijos nekonkuruoja su adesyvu, nes *be to* yra įterpinys ir nereiškia vietos (plg. Rosinas 2001, 137).

Adesyvui sinonimiškų prielinksninių konstrukcijų dažnumą iliustruoja 3 lentelė:
 3 lentelė. „Knygoje nobažnystės“ vartojamos adesyvui sinonimiškos prielinksninės
 konstrukcijos

Prielinksninė konstrukcija	Pavyzdžių kiekis
<i>prie(g)</i> +datyvas	21
<i>pas</i> +akuzatyvas	8

Jolanta Gelumbeckaitė savo straipsnyje „Postpoziciniai vietininkai J. Bretkūno „Evangelijos pagal Luką“ vertime“ postpozicinius vietininkus nagrinėdama semantiniu aspektu teigia, kad jais reiškiami būsenos ar veiksmo vieta: rintis/slinktis ir vidus/nevidus. Buvimo vietos ir judėjimo krypties erdvėje bei laike funkcijos skirstomos į 9 smulkesnes grupes: vieta viduje; vidinė (asmens) būseną; vyksmas asmens/asmenų sąmonėje; vieta prie ko; vieta tarp ko ar išplitimas viduje; kryptis į ką; kryptis link ko; adresatas; apibrėžtas laiko tarpas. Taip pat postpoziciniai vietininkai gali turėti atžvilgio, būdo, priežasties, tikslo bei turinio funkcijas (Gelumbeckaitė 1997, 186). „Knygoje nobažnystės“ rastus adesyvo pavyzdžius galima suskirstyti į 4 semantines grupes:

1. vidinė būseną, vieta arba vyksmas asmens dvasinėje būsenoje, dažnai suvokiamoje kaip (Dievo) buvimo ar veiklos erdvė arba kaip vieta, kurioje lokalizuojamos arba į kurią nukreiptos žmogaus mintys ir emocijos;
2. vieta pas ką, buvimas (asmens) aplinkoje;
3. vieta tarp ko (kelių asmenų aplinkoje). Šia reikšme vartojami tik pirmojo ir antrojo asmens daugiskaitos įvardžių adesyvai;
4. vieta viduje.

Pirmajai semantinei grupei galima priskirti 64 „Knygoje nobažnystės“ rastus adesyvo pavyzdžius, iš kurių 26 kartus pavartotas sangražinio įvardžio adesyvas *šawimp*, žymintis vietą arba veiksmą savyje, asmens dvasinėje būsenoje:

Tu táyp nedarik betayg atradęs šawimp piktus [...]. P. 486.

[...] kurie to šawimp ne turi ir Tarnays D. ne[ti [...]. P. 422.

Patis jo Mokitiniay netureia to šawimpi [...]. P. 394.

Kartais šiuo sangražinio įvardžio adesyvu reiškiami vieta, kurioje lokalizuojamos arba į kurią nukreiptos žmogaus mintys ir emocijos:

Ir kálbeja áns Tijunás pats šawimp' [...]. P. 475.

O betañ ne kurie iβ moku rašte kálbeja patis šawimp'. P. 518.

Nes biłojá pati šawimp ieñ tiktañ dašilitešiu ruba jo kraβta βwenta bušiu. P. 538.

Vieta ar veiksmas asmens vidinėje būsenoje reiškiamas ir daugiskaitos pirmojo asmens įvardžio *mes* adesyvu:

[...] *idánt žodis Diewá giwentu **mu**špi ápsćiaj [...]. P. 387.*

*Ar βirdis **mu**šimp mušju nedegia [...]. P. 386.*

Antrajai semantinei adesyvo grupei, reiškiančiai vietą pas ką, buvimą (asmens) aplinkoje, priskiriami 23 pavyzdžiai, iš kurių 11 atvejų adesyvas reiškiamas įvardžiu *jis*:

[...] *iámpi štiprą padukš*i* wiš*o*š*e* bedoš*e* šawo guldit [...]. P. 338.*

[...] *idánt **jámp** ráštumim ko per zokaną tureti ne galim [...]. P. 496.*

[...] *giwenima šau **jámp** padarišime [...]. P. 426.*

Keturiais atvejais šiai semantinei grupei priskiriami adesyvo pavyzdžiai išreikšti įvardžiu *tu*:

[...] *ne paliks **tawimp`** ákmenia ánt ákmenia [...]. P. 480.*

[...] *šju tawim garbona **tawimp** ieyti gašetumim [...]. P. 419.*

Taip pat šiai grupei priskirtini keletas pavyzdžių, kur adesyvas išreikštas tikriniu vardu ar asmens pavadinimu:

O Izáiošiep kašba iuog nuo pedu koios iki wiršuy gátwos nieka šweyka nerá [...]. P. 438.

*Turi páweykštą **Nikodimiep** kuri išgay meyla gárbos to šwieta užtureja [...]. P. 438.*

[...] *kur kitur žmones išgánimą o ne **Suniep** Diewá roditi [...]. P. 434.*

Trečiajai semantinei grupei, reiškiančiai vietą tarp ko (kelių asmenų aplinkoje), priklauso 6 pavyzdžiai. Šia reikšme pavartoti du daugiskaitos antrojo asmens įvardžio *jūs* adesyvai:

[...] *tay iumus pášakiau **ju**šimp' giwendamás [...]. P. 423.*

[...] *kada kás iš numirušiu eštu **iump** pakutáwos [...]. P. 442.*

Trys adesyvo pavyzdžiai reiškiami daugiskaitos pirmojo asmens įvardžiu:

*Pirmoy irá tikros newilánčios dwášios βwentos **mu**šimp giwenánčios [...]. P. 424.*

[...] *nešmertelnás Diewe teykis tay wis **mu**šimp padaryti del gárbos šawo [...]. P. 467.*

*Antroy Tošgi Dwášios βwentošios **mu**šimp jau giwenánčios darbay ir šprowos [...]. P. 424.*

Ketvirtajai semantinei grupei, reiškiančiai vietą viduje, galima priskirti 11 pavyzdžių, iš kurių 8 pavyzdžiuose adesyvas išreikštas sangražiniu įvardžiu *šawimp(i)*. Septyniuose pavyzdžiuose su šiuo adesyvo pavyzdžiu kalbama apie evangeliją ir ją sudarančias dalis:

Du dayktu turi šawimp ta Ewangelia βwenta [...]. P. 312.

Tris dayktus užrakiná šawimp ta βwenta Ewángelia [...]. P. 319.

Pirmá užrakiná šawimp kitrą fárizeušu ápe doni kšaušimą. P. 535.

Tik vienas pavyzdys su adesyvu, išreikštu sangražiniu įvardžiu *šawimp*, yra ne apie evangeliją, bet apie žemę:

Káypo nes indziuwu}i žiame jay neturi }awimp dregnuma [...]. P. 427.

Likusiuose trijuose pavyzdžiuose vietą viduje rodantys adesyvai išreikšti įvardžiais *jis* ir *kuris*:

Jamp' es}i giweni ir kruti [...]. P. 516.

Jamp' irá wer}me átwerta namams Jokubá [...]. P. 453.

Po kám pážinti kuriampi giweana Dwá}ia }wetoy [...]. P. 424.

XVI–XVII a. raštuose prielinksnio *pas* vartosena beveik niekuo nesiskyrė nuo dabartinės vartosenos. Kaip ir dabar, šis prielinksnis tada dažniausiai valdė galininką ir buvo vartojamas asmens ar daikto buvimo vietai bei veiksmo krypčiai žymėti. Labai retai aptinkamas prielinksnio *pas* vartojimas su kilmininku. Pastebimas polinkis konstrukcijomis su prielinksniu *pas* reikšti ne tik asmens ar daikto buvimo vietą apskritai, bet ir prie pat objekto esančią vietą, kitaip sakant, vartoti jį „prie“ reikšme (Palionis, 1967, 181). Nagrinėtame tekste prielinksnis *pas* iš 8 atvejų 6 kartus pavartotas būtent „prie“ reikšme:

Pagilik ten dowána} táwa} pas }altoriu o e}k }balin [...]. P. 464.

[...]}tába} }ánk}ti buwa }pás }grába [...]. P. 385.

[...] rángie}i idánt ktau}itu }odžia Diewá juog áns }toweia }pás }ežiará [...]. P. 459.

[...] pri}iártiná Jerichop ak}as nekuris }edeio }pás }kielá elgdamá}is [...]. P. 351.

Tik dviem atvejais prielinksniu *pas* reiškiamas veiksmo, būsenos vieta asmens buvimo aplinkoje:

O }ta} Anielás wie}páties }tojos }pas }juos [...]. P. 318.

[...] wieros }prádžia} dabár }pas }Poná }Kri}tu budamá} turejo [...]. P. 529.

„Knygoje nobažnystės“ 21 atveju *prie(g)* randamas konstrukcijose su naudininku. J. Palionis teigia, kad prielinksnis *prieg* su naudininku buvo vartojamas vietos, laiko ir kitomis reikšmėmis. Adesyvas taip pat gali žymėti apibrėžtą laiko tarpą, tačiau „Knygoje nobažnystės“ tokia reikšme vartojamo adesyvo nerasta. Laiko reikšme rasti 5 prielinksnio *prieg* su naudininku vartojimo atvejai, plg.:

Prieg }wentam }krik}timumy Diewá tárnás waykiali lai}tá wandeanimi [...]. P. 325.

Anrás ápe wardá }prieg }tay }ceremoniaj duota [...]. P. 325.

Wel }prieg }We}iáriei Poná }Kry}tu}a [...]. P. 314.

Vietos prie ko reikšmę dar smulkiau reikėtų skirti į vietą šalia asmens (asmenų), buvimą jų aplinkoje ir vietą prie daikto. Vietos šalia asmens, buvimo jų aplinkoje reikšme rasti 13 pavyzdžių:

[...] }prieg }Ponuy }awam }towi [...]. P. 483.

[...] }prieg }jám ir jo }odžiuy }towekim [...]. P. 462.

Vietos prie daiktų reikšme rasti 3 pavyzdžiai:

[...] idá}nt niekad nepá}žen}tumen} }prieg }ákmeniui koios }awo [...]. P. 355.

Prieg }tay }walgik}táj duo}t dabár }káne}tus }ziwata }ámžina [...]. P. 447.

Matyti, kad prielinksninės konstrukcijos *prie(g)+genityvas* ir *pas+akuzatyvas* vartojamos adesyvui būdingomis vietos prie ko; veiksmo ar vietos asmens buvimo aplinkoje reikšmėmis.

XVI–XVII a. raštuose adesyvas randamas rečiausiai iš visų postpozicinių vietininkų. J. Palionis teigia, kad tai paaiškinama adesyvo semantikos ir sintaksinių funkcijų artimumu inesyvui. Adesyvas jau nuo pat pradžios tiek savo reikšme, tiek sintaksinėmis funkcijomis buvo glaudžiai susijęs su lokatyvu, tai yra su tuo linksniu, iš kurio buvo padarytas (Palionis 1967, 120). A. Rosinas paneigia šią nuomonę įrodydamas, kad vienaskaitos adesyvas susiformavo ir vienaskaitos datyvo ir polinksnio **prei*, o daugiskaitos adesyvo pagrindu pasirinktas senasis lokatyvas su *-su* (Rosinas 2001, 147, 151). Inesyvo ir adesyvo neutralizaciją tam tikruose kontekstuose pirmiausia galėjo sukelti dėl sisteminio trumpėjimo įvykęs daugiskaitos inesyvo ir adesyvo sutapimas, o daugiskaitos inesyvo bei adesyvo neutralizacija lėmė ir vienaskaitos adesyvo bei inesyvo maišymą (Rosinas, 2001, 156).

„Knygoje nobažnystės“ rastų adesyvo pavyzdžių kiekis patvirtina, kad šis postpozicinis lokatyvas buvo vartojamas rečiausiai iš visų keturių lokatyvų. Didžiąją dalį adesyvo formų sudaro vyriškosios giminės vienaskaitos adesyvai. Moteriškos giminės adesyvo formų „Knygoje nobažnystės“ visiškai nepasitaikė, o daugiskaitos formų rasta nedaug. Palyginus vardažodines ir įvardines formas, akivaizdžiai vyrauja pastarosios. Adesyvas vartojamas gerokai dažniau nei jam sinonimiškos konstrukcijos *prie(g)+genityvas* ir *pas+akuzatyvas*. Tai rodo, kad net XVII a. raštuose adesyvas dar aktyviai konkuravo su jį keičiančiomis sinonimiškomis prielinksninėmis konstrukcijomis.

2. Aliatyvas ir su juo koreliuojančios prielinksninės konstrukcijos

„Knygoje nobažnystės“ rastos 329 aliatyvo formos, kurios reiškiamos įvardžiu, daiktavardžiu ir būdvardžiu. Aliatyvo formų skirstymas pagal kalbos dalis atsispindi 4 lentelėje:

4 lentelė. „Knygoje nobažnystės“ vartojamos aliatyvo formos

Kalbos dalis	Aliatyvo forma					
	Vienaskaita	Daugiskaita	Vyr. giminė	Mot. giminė	Negimininiai	Iš viso
Daiktavardis	182	28	148	62		210
Įvardis	74	25	51	8	40	99
Būdvardis	12	7	14	5		19
Dalyvis		1	1			1
Iš viso	268	61	214	75	40	329

Priešingai nei adesyvo, aliatyvo daiktavardžio formų yra dvigubai daugiau nei įvardžio. Iš lentelės matyti, kad daugiausia yra vienaskaitos vyriškos giminės daiktavardžio aliatyvo formų.

Leksiniu požiūriu dažniausiai vartojami daiktavardžiai *Ponop* (15), *tewop* (12), *Jezu}op* (11), *Diewop* (10), *ziwatop* (9), *Kri}tu}op* (8), *pákuto}p* (6), *ma}do}p*, *ma}dum}p* (5), *i}b}gá}nim}op* (4), *nauij}te}p*, *}unau}p* (*}unump*), *uredop* (*uredump*), *wie}p}átie}p*, *gá}rbo}p* (po 3). Daiktavardžiai *ponas*, *Jezus*, *Kristus*, *Dievas* dažniausiai vartojami dviejų ar trijų vardažodžių junginiuose:

[...] *ziwatą mu}su págiárinę Ponop‘ Diewop }ugri}stame* [...]. P. 394.

[...] *árciaus Ponop Jezau}p áteia* [...]. P. 361.

[...] *netaydzia mu}su Jezu}op Chri}tu}op ir tie}o}pijo* [...]. P. 438.

Chri}tu}op Ponop pri}iártina [...]. P. 453.

Su táys raupuoáciáys nu}iduok Liekoriau}p mu}su Ponop Jezu}op Chri}tu}op [...]. P. 498.

Taip pat daiktavardžiu dažnai reiškiami tikrinių vardų ir asmenų pavadinimų aliatyvai. Tikrinių vardų aliatyvais reiškiami asmenų vardai ir vietų pavadinimai – *Kry}stau}p*, *Philippop*, *Kri}tu}op Jezu}op*, *Jonop*, *Diewop*, *Zacheusopi*, *Jerichop*, *Jeruzolimo}p*, *Be}l}age}p ka}nop*, pavyzdžiui:

Wiera }irdingos Wieros pilną kuri juos weade Kri}tu}opi [...]. P. 520.

Tas áteja Jezu}op‘ nakti [...]. P. 436.

[...] zodiš tieg *Diewá* {tojos **Jonop** [...]}. P. 316.

[...] iżwídá dide daugibe žmoniu iuog áteia iop tare **Philippop** [...]. P. 369.

[...] pri{iártiná **Jerichop** aktas nekuris {edeio pás kielą elgdamá}is [...]. P. 351.

[...] kada pri{iartina **Jeruzolimo** }p ir áteia **Bet** }age }p katnop aliwos [...]. P. 376.

Asmenų pavadinimų aliatyvai reiškiami žodžiais *ponas, Dievas, sūnus, tėvas, fariziejus, kunigas, piemuo, tarnas, Viešpats, liekorius, daktaras, išganytojas, jaunikaitis, mokytojas, urėdas, vaikelis, žmogus* ir kitais:

*Niekás **Tewop**‘ ne gal ateyti tiktay per manę* [...]. P. 433.

Diewop ir po {merties nueja [...]. P. 443.

[...] kayp anie **fárizeu** }bay kurie netiktay nepri{iártina **Ponop**‘ [...]. P. 454.

Ne }sang girdi jog ta neči }ta dwá }ea i }wáritá wel **žmogau** }p gri }ta [...]. P. 367.

[...] }toios žodis wie }p paties Jonop Zachario }iaus {unau }p girio } [...]. P. 315.

Įvardžių aliatyvų rasta perpus mažiau negu daiktavardžių. Įvardžiu išreikštų aliatyvo formų vartoseną pateikta 5 lentelėje:

5 lentelė. „Knygoje nobažnystės“ vartojamos įvardžių aliatyvo formos

Aliatyvo forma	Vienaskaita	Daugiskaita
Pirmojo asmens įvardžių aliatyvai	–	mu }ump – 10
Antrojo asmens įvardžių aliatyvai	taw }p(i) – 6	iu(}u)mp – 8
Trečiojo asmens įvardžių aliatyvai	iop(i), jop(i) – 32, jo }p – 1	–
Sangražinio įvardžio aliatyvai	}aw }p(i) – 16	–
Nežymimųjų įvardžių aliatyvai	kurio }p – 2, kuriop – 3, tokio }pgi – 1	kitump – 2, kuriump – 1
Parodomųjų įvardžių aliatyvai	to }p – 1, netop – 1, top – 1	anump – 1, tump – 1
Apibendrinamųjų įvardžių aliatyvai	tikrop – 1, tikro }p – 3, wi }op – 3, kiekwienop – 1	}awump – 2, wi }ump – 1
Pabrėžiamųjų įvardžių aliatyvai	patie }p – 1	–

Iš 4 ir 5 lentelių matyti, kad įvardžių aliatyvų, vartojamų daugiskaitos forma, yra kur kas mažiau negu vienaskaitos. Rasti tik aštuoni moteriškos giminės įvardžių aliatyvai. Dažniausiai vartojamas vienaskaitos trečiojo asmens įvardžio *iop(i)*, *jop(i)* aliatyvas:

Kás mane mili Tewás mano ghi mišes ir jop áteyšime [...]. P. 426.

*Ir ártinoš*i* jop‘ wiš*i* Muštinikaš ir griešnikikaš [...].* P. 451.

[...] awelu jop ne práwoditi [...]. P. 434.

Gana daug rasta ir sangražiniu įvardžiu *šawep(i)* reiškiamo aliatyvo pavyzdžių:

*[...] zmones šawep*i* prijma [...].* P. 469.

[...] jo šawep kitayp prijmt negali [...]. P. 313.

[...] Kryštuy Ponuy šawep tayšitu ir ij prijmtu [...]. P. 313.

„Knygoje nobažnystės“ rasta 19 būdvardžių aliatyvų ir viena dalyvio aliatyvo forma. Dažniausiai vartojamos būdvardžių *amžinas* (8 pavyzdžiai) ir *šventas* (6 pavyzdžiai) aliatyvo formos *ámžinop‘*, *amžinump*, *šwentump*, *šwenčiaušiošp*, *šwentošpi*, *šwentop*:

[...] anoy tárpk ir pášidrutink žiwatop‘ ámžinop‘ [...]. P. 467.

Kayp rikštemis šawep o tey mátdump šwentump pákutošp pakarošp ir kitump šwentump cnatump wára [...]. P. 529.

[...] noris šwenčiaušiump bátayg pátiešp šutwerejop Wiešpatiešp Diwop pušdinet [...]. P. 529.

Neširišk tada wietošp šwenčiaušiošp nešigšaušk áššabump prákilniaušiump‘ [...]. P. 397.

[...] pažinimas grieku kurs irá pirmu štráyšniu pákutošp šwentošpi ptušá [...]. P. 452.

Pavartota viena daugiskaitos vyriškos giminės dalyvio aliatyvinė forma *šančiump*:

[...] káypo ateja Jaunikáščiump pečiuja šančiump Bábylone [...]. P. 426.

Kaip teigia Palionis, XVI–XVII a. raštuose daugiausia aliatyvo formų buvo vartojama su postpozicija *-p*, rečiau su *-pi* ir dar rečiau su *-pri(n)* (Palionis 1995, 53). Su pastarąja postpozicija „Knygoje nobažnystės“ rastos tik 4 formos *namoprin*, bet ir jos jau suprieveiksmėjusios, todėl aliatyvą su *-pri(n)* reikia laikyti seniausio rašomosios kalbos periodo archaizmu.

Pagal Jolantos Gelumbeckaitės išskirtas semantines postpozicinių vietininkų reikšmes (žr. darbo skyrių „Adesyvas ir jam sinonimiškos prielinksninės konstrukcijos“, P. 11) rastus aliatyvo pavyzdžius galima išskirti į 7 semantines grupes:

1. judėjimo kryptis link ko;
2. judėjimo kryptis į ką;
3. vieta prie ko;
4. vieta tarp ko, išplitimas viduje;
5. veiksmo ar būsenos gavėjas – adresatas;
6. atžvilgio reikšmė;
7. apibrėžtas laiko tarpas (veiksmo laiko funkcija).

Judėjimo kryptis link ko yra išskirtinė aliatyvo funkcija, todėl šiai semantinei grupei priklauso daugiausia aliatyvo pavyzdžių – 163. Pirmajai semantinei grupei galima priskirti 97 daiktavardžius, 54 įvardžius ir 12 būdvardžių:

[...] *id iβ grieku kieta*š*i táwe*š*p*‘ tikray šugriβtumim [...]. P. 455.

To tiktay reykia idánt š*u tomis žmonemis Ponop* ateytumey per tikrą pakutą [...]. P. 469.

*Dabokite*š*i fałβiwu Pránaβu kurie áteęti ju*š*ump*‘ rubuoš*be awiu* [...]. P. 471.

Antrajai semantinei adesyvo grupei, reiškiančiai judėjimo kryptį į ką, priskiriami 42 pavyzdžiai, iš kurių 33 daiktavardžiai, 7 įvardžiai ir 2 būdvardžiai:

Kunay nes wiernu Kriksčioniu irá giwenimu Dwásios βwentos ir žiwatop ámžinop ira nugárbinti [...]. P. 509.

[...] *nori idánt wi*š*i izgániti butu ir pážinimop* tieš*os áteytu* [...]. P. 511.

[...] *tay e*š*t žmones nuog grieka pábázni*š*te*š*p* weazdamás [...]. P. 316.

Trečiajai semantinei grupei, žyminčiai vietą prie ko, šalia ko priskiriama 12 pavyzdžių – 11 daiktavardžių ir vienas įvardis *iop*:

[...] *kada pri*š*iártina Jeruzolimo*š*p* ir áteia *Bet*š*age*š*p katnop* aliwos [...]. P. 376.

Ir š*toio*š*i tada žmones jop*‘ [...]. P. 459.

Simanas Petrás pripuołá koiump Jezuš*a* [...]. P. 460.

*O kadá pri*š*íartina wartump*‘ mieš*ta* [...]. P. 505.

Ketvirtajai semantinei grupei, reiškiančiai vietą tarp ko, išplitimą viduje galima priskirti 24 pavyzdžius, iš kurių 12 daiktavardžių, 11 įvardžių ir vienas būdvardis:

*O iuog małdo*š*pi* reykia budrumá [...]. P. 413.

[...] *nauij*š*te*š*p žiwatá kayp numirelis átgidamás áš*š*itie*š*ia* [...]. P. 507.

[...] *noris krikštímás pridetás irá čia Wiero*š*pi* [...]. P. 418.

Penktajai semantinei veiksmo ar būsenos gavėjo – adresato grupei galima priskirti 68 pavyzdžius – 36 daiktavardžius, 30 įvardžių, 2 būdvardžius. Aliatyvas, reiškiantis adresatą, turi tendenciją sakinyje eiti arčiau jį valdančio veiksmažodžio, tuo tarpu tolesnieji nariai eina datyvo linksniu (Gelumbeckaitė, 1997, 195):

*Iβtie*š*k* ir *mu*š*ump* deáβinę táwą [...]. P. 509.

*Rekiu táwę*š*p* per š*ilą* [...]. P. 360.

Tare tada židaj iop. P. 373.

Šeštajai semantinei atžvilgio reikšmės grupei priskiriami 24 pavyzdžiai – 18 daiktavardžių, 4 įvardžiai ir 2 būdvardžiai:

Pirmiaus ápe žodi š*awo brángu kuri ligina* š*ekle*š*p árba grudop* š*ektes* [...]. P. 347.

[...] *jo mok*š*top*‘ priš*ipázinti ne nori* [...]. P. 516.

Septintajai semantinei grupei, žyminčiai apibrėžtą laiko tarpą (veiksmo laiko funkcija), rasti tik du pavyzdžiai su aliatyvu *wákarop*‘:

Atšilik šu mums iau wákarop‘ eņti ir diena iau pagriža [...]. P. 386.

[...] diená *wakarop*‘ negriβ [...]. P. 390.

Aliatyvo semantinis koreliatas yra prielinksninė konstrukcija *prie(g)+genityvas* (Rosinas 2001, 137). „Knygoje nobažnystės“ iš 71 prielinksnio *prie(g)* pavartojimo atvejo rasta tik 11 konstrukcijų *prie(g)+genityvas*.

6 lentelė. „Knygoje nobažnystės“ vartojamos *prieg+genityvas* konstrukcijos

Konstrukcija	Pavyzdžiai
<i>prie(g)+daiktavardžio kilm.</i>	<i>prie Támošiaus, prieg Piemenies, prieg mokšta, prie žodžia, prieg ežiára</i>
<i>prie(g)+įvardžio kilm.</i>	<i>prieg šawes – 3, prieg mušu – 2, prie manęs</i>

„Knygoje nobažnystės“ rastas konstrukcijas su prielinksniu *prie(g)+kilmininkas* galima skirti į dvi semantines grupes (klasifikacija pagal DLKG 1996, 444):

1. buvimo vieta arti daikto;
2. slinkties kryptis į daikto artumą (iki sąlyčio su juo).

Kadangi, tik antroji reikšmė yra aliatyvinė, tai reikia pabrėžti, kad su aliatyvu konkuruoja tik vienas prielinksninės konstrukcijos *prie(g)+kilmininkas* pavyzdys, žymintis slinkties kryptį ir einantis su slinkties veiksmažodžiu:

Wilku dabotumes o prieg ano tikra Piemenies ir jo tikru Tárnu ámžinay patektume [...]. P. 435

Pirmąja buvimo vietos arti daikto reikšme rasta 10 pavyzdžių. Prielinksnine konstrukcija žymima vieta prie asmens, konkretaus ar abstraktaus daikto:

Ponq Jezušq kuri mili turi prieg šawes [...]. P. 426

[...] *jau tris dienas kiánčia prie manęs [...]. P. 426*

[...] *tiktay žimes buwimá jo prieg mušu o regimi ludijmay jo [...]. P. 392*

Ir iβwida dwi eldii štowinti prieg ežiára [...]. P. 459

[...] *duok ir mums prie žodžia táwo štipriay iβkiqšti [...]. P. 475*

Tačiau šios prielinksninės konstrukcijos jau yra adesyvinės, einančios su būsenos veiksmažodžiais. Tai patvirtina Rosino teiginį, kad „[...] greta „adesyvinės konstrukcijos *prieg+naudininkas* ta pačia reikšme jau dažnai buvo vartojama konstrukcija *prieg+kilmininkas*,

kurios pirminė reikšmė buvo „aliatyvinė“ (Rosinas 2001, 137). Žilinskaitė tai pat teigia, kad *prieg*+datyvas paprastai vartojama su rimties veiksmažodžiais vietai pašalyje žymėti (adesyvo reikšme), tačiau su slinkties veiksmažodžiais gali būti sinonimiška aliatyvui (Žilinskaitė 2004, 41).

Atsižvelgiant į aliatyvo ir su juo koreliuojančių prielinksninių konstrukcijų santykį (329:1), galima daryti išvadą, kad „Knygoje nobažnystės“ aliatyvas dar gana aktyviai vartojamas, o su juo konkuruojančių prielinksninių konstrukcijų beveik nėra. Taip pat matyti, kad mišimas pirmiausia prasidėjo ne nuo postpozicinių vietininkų, o nuo jiems sinonimiškų prielinksninių konstrukcijų

IV. Vidaus postpoziciniai vietininkai

1. Iliatyvas ir su juo koreliuojančios prielinksninės konstrukcijos

Grožinėje literatūroje ir šnekamojoje kalboje iliatyvas ir dabar gana dažnai vartojamas, todėl šis postpozicinis vietininkas yra tik iš dalies archajinio pobūdžio. Tačiau šiandieninėje grožinėje literatūroje iliatyvas jau vartojamas kaip tam tikras prielinksnio *i* su galininku konstrukcijos pakaitalas, jau kaip tam tikra stilistinė priemonė (LKG 1965, T.1, 207). XVI–XVII a. lietuviškų raštų duomenys rodo, kad tada iliatyvas tiek tarmėse, tiek literatūroje buvo dar gana plačiai vartojamas. To meto raštuose randama daug ir vienaskaitos, ir daugiskaitos iliatyvo lyčių (Palionis 1967, 121).

„Knygoje nobažnystės“ rasti 148 iliatyvo pavartojimo atvejai. Daugiausia iliatyvas reiškiamas daiktavardžiu, tačiau rasta ir keletas įvardžiu bei būdvardžiu išreikštų formų. Iliatyvo formų vartojimo dažnumas ir raiška kalbos dalimis atsispindi 7 lentelėje:

7 lentelė. „Knygoje nobažnystės“ vartojamos iliatyvo formos

Kalbos dalis	Iliatyvo forma				
	Vienaskaita	Daugiskaita	Vyr. giminė	Mot. giminė	Iš viso
Daiktavardis	112	27	54	85	139
Įvardis	7	–	–	7	7
Būdvardis	2	–	–	2	2
Iš viso	121	27	54	94	148

Iš lentelės matyti, kad iliatyvo vienaskaitos ir moteriškos giminės formų yra gerokai daugiau nei daugiskaitos ir vyriškos giminės formų. Įvardžiu ir būdvardžiu išreikštos rastos tik moteriškos giminės vienaskaitos iliatyvo formos.

Leksiniu požiūriu dažniausiai vartojamos iliatyvo leksemos yra *dangus/dangūs* (17 pavyzdžių), *širdis*, *bažnyčia* (po 11 pavyzdžių), *namai* (8 pavyzdžiai), *Jeruzalė*, *žemė* (po 6 pavyzdžius), *pekla* (5 pavyzdžiai), *nevalia*, *grabas* (po 4 pavyzdžius), *šalis*, *valdžia* (po 3 pavyzdžius):

[...] *per kuri netiktáy jo dangun žengimás* [...]. P. 409.

*Ir tay **firdin** dek juog Ponas Diews Neklaužadás wi]ad korojá* [...]. P. 450.

*Ne gal **Bážničion** iþeyti* [...]. P. 449.

[...] *awiničion [awon namuo]ná [awo draugien iþrinktaju [awu átweđa ir itáydzia* [...]. P. 454.

*Ir [toio]i kad eja **Jeruzalen**‘ juog eja widumi Sámários ir Gálileos [...]. P. 496.*

*O dabár maž **žiamen** beariame [...]. P. 469.*

Rastos tik 7 įvardžiu ir 2 būdvardžiu išreikštos iliatyvo formos:

*[...] rupina]i idánt juos átrá]tu o **áwinićion**‘ lawon‘ iwe]tu ir itay]tu [...]. P. 454 (3 pavyzdžiai).*

*Skubinkis tada **ton áwinićion** [...]. P. 402 (2 pavyzdžiai).*

*[...] tu átpirkima ir i]ß galibes βietoná **kurion** buwa del grieka paduotás del grieka i]ß gialbeimá [...]. P. 502.*

*Ir tay dabár dek **pomietin tawon** [...]. P. 461.*

*[...] dabár **Jieruzalen Duchawnon** taj e]t **báznićion**]awa per žodi]awo atenti [...]. P. 378.*

*Teyp ir me]s eydami pá]kuy ij **Jieruzalen dánguigion** [...]. P. 353.*

Palionis teigia, kad jau ir XVI–XVII a. lietuviškuose raštuose gana dažnai, ypač vienaskaitos iliatyve, randame sutrumpėjusią postpoziciją *-n*. Tačiau daugiskaitos iliatyve dar vyrauja lytys su *-na* (Palionis 1967, 121–122). Zinkevičiaus teigimu, iliatyvo intensyviau buvo trumpinamos vienaskaitos formos, o daugiskaitos iliatyvo formos buvo trumpinamos daug lėčiau, nes trumposioms įsigalėti turbūt trukdė nepatogi tarti *-sn* samplaika (Zinkevičius 1982, 36). Nagrinėjamoje „Knygos nobažnystės“ dalyje visos 121 vienaskaitos iliatyvo forma yra su sutrumpėjusia postpozicija *-n*. Iš 27 daugiskaitos iliatyvo formų rastas tik vienas atvejis su sutrumpėjusia postpozicija *-n*:

*[...] o kuri puotá **er]kiećiuo]n** tie ira kurie k]tau]a [...]. P. 347.*

Pagrindinė iliatyvo semantinė funkcija – žymėti judėjimo kryptį *į*, tačiau kartais iliatyvas gali turėti ir veiksmo atlikimo ar vyksmo būdo funkciją (Gelumbeckaitė 1997, 192, 197). Pirmajai semantinei grupei, žyminčiai judėjimo kryptį *į* ką nors, galima priskirti beveik visus – 145 iliatyvo pavyzdžius, iš kurių net 33 atvejais iliatyvas vartojamas su veiksmožodžio *eiti* formomis ir iš jo padarytais daiktavardžiais *įėjimas, atėjimas*:

*Enk]ite ir ius **winnicion** mano [...]. P. 342.*

*Tie **báznićion** eydami kunu eyti du]ios ju á]i]liekti namuo]e [...]. P. 449.*

Kie]ta]i imk pata]q tawq o enk namuo]na tawo. P. 519.

*Poná Kry]tu]á penkioms dienoms prie]ß kánčia ir]merti jo **Jieruzalen inejmás** [...]. P. 377.*

*[...] ćie]sas nuog ateima Pona mu]u **kunan** irá ćie]sas ir hadina tos Wećiáros [...]. P. 449.*

Taip pat dažnai iliatyvas vartojamas ir su veiksmožodžių *žengti* (10 pavyzdžių), *dėti* (8 pavyzdžiai), *mesti* (7 pavyzdžiai), *vesti*, *duoti* (po 6 pavyzdžius), *priimti*, *įleisti*, *įsivelti*, *įpulti* (po 4 pavyzdžius) formomis:

*Chri]tus **dángun** i]ziángia [...]. P. 419.*

*O tu Krik]ćionib]kás zmogau dek]au **pomietin** ure]q [...]. P. 409.*

[...] o]udžia patiduotu Tárnu]j ir butume]j ime]tás kalinen [...]. P. 464.

[...] daris zianklus didzius ir praiewus tejp kad **paklidiman** iwē|ti butu [...]. P. 541.

[...] tu átpirkima ir iþ galibes þietoná **kurion** buwa del grieka paduotás del grieka iþ gialbeimá [...]. P. 502.

Tewás jo tawe del jo **to|kon**‘ prijmá [...]. P. 490.

[...] o puykią iþ mu|u þirdies iþþakninu|i pakara **þirdin** mu|u itáy|tu [...]. P. 487.

[...] weykiaus **Bažnićion** D. i|iwettu [...]. P. 473.

Aba ne abudu **duoben**‘ impułs? P. 456.

Antrajai semantinei grupei, reiškiančiai veiksmo atlikimo ar vyksmo būdo funkciją, tai yra nurodančiai ne kuria kryptimi, bet kaip, koku būdu veiksmas vyksta, galima priskirti 3 pavyzdžius:

[...] ne rada **wi|tikto|ná** þitku ák|omitu iwi|titá [...]. P. 321.

[...] |urinkite iuos **peduo|ná** [...]. P. 340.

[...] |eklá wáy|iaus neátneþa net **þiamen** i|eta [...]. P. 348.

Kaip rašoma LKG, iliatyvas gali būti vartojamas ir laikui reikšti: jis parodo tą laiką arba metą, apie kurį, kurima atėjant vyksta sakinyje kalbamas veiksmas (*pavakarėn, vakaran, rudenin*), tačiau „Knygoje nobažnystės“ nepasitaikė nei vienos laiką reiškiančios iliatyvo formos (LKG 1965, T.1, P. 208).

Palionio teigimu, specifinį archainį įvardžiuotinių būdvardžių tipą sudaro kai kuriuose anuometiniuose raštuose vartojami vadinamieji vietininkiniai būdvardžiai (Palionis 1995, 55). „Knygoje nobažnystės“ rastas tik vienas vietininkinis įvardžiuotinis būdvardis – iliatyvas:

*Teyp ir męs eydami pá|kuy ij **Jieruzalen** dánguigion [...]. P. 353*

Iliatyvas konkuruoja su prielinksnine konstrukcija *ing(i)+akuzatyvas* (galininkas). Kaip teigia Palionis, vietoj dabartinio prielinksnio *į* XVI–XVII a. lietuvių literatūrinėje kalboje dažniausiai buvo vartojamas jo variantas *ing(i)*. Panašiai kaip dabar, tuo metu šis prielinksnis taip pat valdė vien tik galininką ir buvo daugiausia vartojamas veiksmo vietai bei kryptčiai žymėti, rečiau – būdo, laiko ir kt. reikšmėmis. Krypties reikšme jį dažnai pavaduodavo iliatyvas (Palionis 1967, 178). „Knygoje nobažnystės“ rastos 155 *ing(i)+akuzatyvas* formos, tačiau iš jų 46 konstrukcijos yra vartojamos su veiksmažodžio *tikėti* formomis ir daiktavardžiu *wiera* „tikėjimas“ ir 7 konstrukcijos vartojamos su veiksmažodžiais (*pa*)*versti*, (*pa*)*virsti*, *atmainyti*, *per(si)mainyti*. Palionis patvirtina, kad XVI–XVII a. raštuose prielinksnis *ing(i)* gana dažnai yra randamas prie veiksmažodžių *tikėti* ir *nusitikėti* „pasitikėti“, taip pat vartojamas su veiksmažodžiais (*pa*)*versti*, (*pa*)*virsti*. Tokios konstrukcijos konkuruoja su predikatyvinio įnagininko konstrukcijomis (Palionis 1967, 178). Taigi su postpoziciniu vietininku iliatyvu konkuruoja 102 *ing(i)+akuzatyvas* prielinksninės konstrukcijos.

„Knygoje nobažnystės“ prielinksninės konstrukcijos su prielinksniu *ing*+akuzatyvas, kaip ir iliatyvas, turi krypties į ką reikšmę. Iš 102 konstrukcijų 44 konstrukcijos vartojamos su veiksmožodžiu *eiti*:

Kás tay irá per tą ánga kurią irá Chriřtus Jezus ing gárdą eyti [...]. P. 434.

[...] nes táyp mums reykia eyti ing gárbą aukščiauřioiá [...]. P. 389.

[...] ieyti ing karaliřte ir gárbą Tewa řawa [...]. P. 389.

Rasta tik viena prielinksninė konstrukcija, kuri turi ne veiksmo krypties, bet veiksmo būdo reikšmę:

Ing Wirą priauguři ir mierą tobulá ámžia Kryřtuřa užaugtu. P. 530.

Matyti, kad su iliatyvu konkuruojančių prielinksninių konstrukcijų „Knygoje nobažnystės“ rasta kur kas daugiau nei konkuruojančių su adesyvu ir aliatyvu. Tačiau postpozicinis vietininkas iliatyvas kaip ir adesyvas bei aliatyvas vartojamas dažniau nei jam sinonimiška prielinksninė konstrukcija *ing(i)*+akuzatyvas.

2. Inesyvas ir jam sinonimiškos prielinksninės konstrukcijos

Inesyvas „Knygoje nobažnystės“ vartojamas dažniausiai, jo rastos net 839 formos.

8 lentelė. „Knygoje nobažnystės“ vartojamos įvardžių inesyvo formos

Kalbos dalis	Inesyvo formos				
	Vienaskaita	Daugiskaita	Vyr. giminė	Mot. giminė	Iš viso
Daiktavardis	439	163	289	313	602
Įvardis	72	19	30	61	91
Būdvardis	55	22	40	37	77
Skaitvardis	61	8	14	55	69
Iš viso	637	212	373	466	839

Iš lentelės matyti, kad visomis kalbos dalimis reiškiamo inesyvo vienaskaitos formų kur kas daugiau negu daugiskaitos formų. Moteriškos giminės formų taip pat gerokai daugiau negu vyriškos, tik būdvardžių inesyvų trimis pavyzdžiais daugiau vyriškos giminės negu moteriškos. Daugiausia inesyvas reiškiamas daiktavardžiu, rastos net 602 daiktavardžio formos. Įvardžiu, būdvardžiu ir skaitvardžiu reiškiamų formų rasta kur kas mažiau.

Leksiniu požiūriu dažniausios daiktavardžiu išreikštos moteriškos giminės inesyvo leksemos yra *širdis* (18); *bažnyčia* (17); *evangelija, diena/dienos* (16); *viera, karalystė* (9); *nuopelna, rankos* (8); *mielaširdystė, pabažnystė, šventybė, teisybė, maldos* (7); *akys, garbė, smertis, širdys* (6); *akis* (5); *baimė, žemė* (4), vyriškos giminės leksemos – *dangus* (27); *žodis* (13); *vidus* (14); *grabas, živatas* (6); *namai* (5); *apsakymas, pašaukimas, prakartas* (4); *stonas, vardas, kraujai, raškažiai, sakramentai, žmonės, žodžiai* (3). Dažniausiai pasitaikę būdvardžių inesyvai buvo *šventa/šventas* (21), *tikra* (5), *stipri* (4), *krikščioniška, senas* (3); įvardžių inesyvai – *ta/tos/tas* (32); *ana/anos* (15); skaitvardžių inesyvai – *antra/antras* (26), *pirma/pirmas* (22).

„Knygoje nobažnystės“ 163 kartus pavartoti inesyvų junginiai, kuriuose daiktavardis derinamas su įvardžiu, būdvardžiu ar skaitvardžiu:

[...] *giáruo* [e *dárbuo*] *e miélay ir gieydžiey lukurotumbim* [...]. P. 305.

[...] *žodiia* [awáme *meaylingay kałbanćio*] [...]. P. 306.

Dwi dali toy Ewánieliy át [irándá [...]. P. 437.

Dwiejo [e *dali*] *e už* [irákina [umma *tos Ewanielios*] [...]. P. 460.

[...] *ánoy dienoy* [udnoy *ánt wi*] *u numiru* [iu *kaypo káłbá*] [...]. P. 508

Kaip teigia Zinkevičius, inesyvo aktyviau trumpinamos buvo vienaskaitos formos, o daugiskaitos formos senuosiuose raštuose apskritai netrumpinamos arba trumpinamos labai retai (Zinkevičius 1982, 37–38). „Knygoje nobažnystės“ iš 637 vienaskaitos inesyvo formų 344 formos trumpinamos, o iš 212 daugiskaitos inesyvo formų nerasta nei vienos trumpinamos formos. Tai pat nerasta nei vienos inesyvo formos su galūne *-su*. Palionio teigimu, tokios formos jau laikytinos seniausiojo rašomosios kalbos periodo archaizmais (Palionis 1995, 53).

Pagal Jolantos Gelumbeckaitės išskirtas semantines postpozicinių vietininkų reikšmes rastus inesyvo pavyzdžius galima išskirti į tokias semantines grupes:

1. Vieta viduje. Veiksmo vietos ar daikto lokalinės padėties žymėjimas – pagrindinė ir seniausia inesyvo funkcija (Gelumbeckaitė 1997, 186).
2. Apibrėžtas laiko tarpas. Šią reikšmę dažniausiai turi laiko sąvokas žyminčių daiktavardžių inesyvas, nors inesyvu eina ir laiką reiškiančios ne laiko sąvokas žyminčios leksemos (Gelumbeckaitė 1997, 196). Inesyvas gali žymėti ir neapibrėžtą, ilgiau trunkantį laiko tarpą.
3. Vieta tarp ko ar išplitimas viduje.

Pirmajai semantinei grupei, žyminčiai vietą viduje, priskiriama daugiausia pavyzdžių. Šiai semantinei grupei priskiriamus inesyvus galima skirti į dvi smulkesnes grupes:

- a) vieta ribotoje erdvėje. „Vietą ribotoje erdvėje reiškia konkretieji daiktavardžiai, kurių leksemos žymi tam tikrą plotą, apribotą erdvę“ (Gelumbeckaitė 2002, 88). Šiai grupei priskiriami 122 pavyzdžiai, iš kurių pagrindinės inesyvo leksemos yra *bažnyčia*, *grabas*, *namai*, *vidus*, *miestas*, *karalystė* (77 pavyzdžiai):

Budamás tada karalištey árbá Bážnićioy Poná Kryštaus [...]. P. 336.

[...] nukianteia numiria ir grabe padetás buwa [...]. P. 392.

[...] áß ten ešmi widuia ju [...]. P. 388.

[...] tárnás mano guli namuoše [...]. P. 334.

[...] kuršay irá Kryštus wiešpats Miešte Dowidá [...]. P. 321.

Vietą ribotoje erdvėje dažnai žymi ir kūno dalių inesyvai *kūne*, *akyse*, *rankose*, *kojose*, *šone*, *živute*, *širdyje* (45 pavyzdžiai):

[...] teyšibę noris akise zmoniu žibanćia ákiše Diewa [...]. P. 486.

[...] idánt žodis Diewá širdiia mušu prišimtu ir wayšiu padaritu [...]. P. 349.

Pone Diewe Wišogalis kurs širdis zmoniu turi ránkoše šawo [...]. P. 505.

Stowi widuia mušu ronás ránkoše kjoše šone šawam roda [...]. P. 392.

[...] kiekwienás žmogus žiwate Motinos prášideašti [...]. P. 497.

[...] del pašayka grieku kurie ášiliiekti ju kune [...]. P. 495.

Tai pat vietą ribotoje erdvėje dažnai rodo rašytinius ir sakytinius šaltinius žymintys inesyvai rašte, žodyje, *poteriuje, zokane, prisakyme, apsakyme, Evangelijoje, maldose, psolme, knygoje, priežodžiuose*:

Ponás toy βwentoy Ewángelioy kálbá [...]. P. 307.

[...] pámok[łás kurio mokia ir kuri Rášte βwentame [...] páráβidina [...]. P. 403.

[...]jename ir Nauiame zokane niekad kita prieβ Diewą małdo[e šawo ne žadina [...]. P. 485.

b) vieta platesnėje erdvėje. Šiai semantinei grupei priskiriamų inesyvų pavyzdžiai dažniausiai rasti tokie: *svietas, tėviškė, žemė, dangus, vanduo, debesys, pragaras, pekla, marios, giria* (46 pavyzdžiai):

[...] kq reykia dárít tiemus kurie dúnguy gieydžia šau giwenimq tureti [...]. P. 476.

Kiale ćia e[me ne tewiβkieia [...]. P. 387.

[...] taritumey juog pekton neiβeytinay štumiá [...]. P. 507.

Taŋ tada taris jumus βtaŋ girioŋ irá ne iβeŋkite [...]. P. 542.

[...] tada iβwis šunu zmogaus aterŋnanti debe[še][...]. P. 303.

[...] nušiu]k Lozoriu id pámirkitu gałq pirβta šawa wandeniia [...]. P. 441.

„Knygoje nobažnystės“ rasti tik 4 platesnę erdvę žymintys toponimais:

Sám[anás Gázoy wartus gilažinius užrákintus átweriqs [...]. P. 383.

[...] bernelis Jezus pášilika Jeruzolimoy [...]. P. 327.

[...] šunu págimditu kuri neabejotinai ne Bethleme wieβidama bátáyg Názárete namealu[e šawa budamá [...]. P. 320.

Tačiau dažniausiai vietą erdvėje žymi abstraktų inesyvai, tokie kaip *dvasioj, vieroj, išpažinime, tvarkoj, baimėj, kantrybėj, griekuose, sunkybėj, kaltybėj, bėdoj* ir pan.:

Delgito kántriay jo štiproiy wieroy łauk [...]. P. 404.

[...] iβ gruda brángio táwo žodžia kántribey štiproy βimtáropq wayšiu daritumbime [...]. P. 350.

[...] ne łapint kuna šawo bat ij štiproi twarkoy užłaykit [...]. P. 310.

Antrajai semantinei grupei, reiškiančiai apibėžtą arba ilgiau trunkantį laiko tarpą, galima priskirti 38 pavyzdžius. Šioje semantinėje grupėje inesyvu eina laiką reiškiantys daiktavardžiai, kurie derinami su būdvardžiais ir įvardžiais:

O beda nešćiomis ir zindžianćiomis anuo[e dienuo[e]. P. 541.

[...]ánoy dienoy šudnoy ánt wi]u numiru]iu kaypo kálbá [...]. P. 508.

Wećiárq nes duoda pábáigoy gale dienos [...]. P. 448.

Metuo[e penktuo[e lietuo[e wieβpatawimo Tiberiuβo Ciešoriaus [...]. P. 315.

[...] bušime wi]i wienu Chri]tu]šep anoy ámžij bus wi]i káyŋ Anietay wierniei [...]. P. 383.

Ir šiq dieną griekás petnićioy me]q pienq šwie]tq wálgiti [...]. P. 411.

Giáriaus e]ti Nedeloy kálbá Augu]tinás moteriβkuy werpti ne kayp βokineti [...]. P. 513.

*Ir nu]iunte tarną [awą **hádinoj** wećiaros [...]. P. 446.*

Matyti, kad tokie žodžiai, kaip *pabaiga, galas, vidurys*, laiko reikšmę įguja tik su laika žyminčiai daiktavardžiais *diena, valanda, savaitė* ir pan. „Lietuvių kalboje yra ir tokių žodžių, kurių inesyvai laiko reikšmę gauna, tik eidami tam tikrame junginyje su kitu žodžiu [...]. Tai tokie žodžiai, kurių leksinė reikšmė iš esmės nėra susijusi su laiku (*vidurys, pradžia, pabaiga*). Jų ir inesyvas, eidamas kitame junginyje, gali turėti visai kitą reikšmę“ (Laigonaitė 1957, 20).

Trečiajai semantinei grupei, žyminčiai vietą tarp ko, išplitimą viduje, galima priskirti 13 daiktavardžių inesyvų, derinamų su būdvardžių inesyvu:

*Bátáyg to ne way]uma prieža]tis ránda]i **paćiuo]e kłau]itoiuo]e** [...]. P. 349.*

*[...] tikibe abá wiera βwenta **žmone]e tikińćiuo]e** tur [owá auglu ir way]iu [...]. P. 529.*

*[...] irá tie wi]i dayktay kurie wi]ad **zmone]e pábázno]e** wierą ir páwogą vawą tureia [...]. P. 473.*

*Zinok juog ir **Krikśćioni]e** pagriabay turi buti bet wieźliwi [...]. P. 509.*

Greta inesyvo vieta viduje gali būti reiškiamą ir prielinksninėmis konstrukcijomis *ant+genityvas, in(g)+akuzatyvas*. Visos „Knygoje nobažnystės“ rastos prielinksninės konstrukcijos su prielinksniu *in(g)* turi krypties į ką reikšmę, todėl konkuruoja su iliatyvu, o ne su inesyvu. Konstrukcijų su prielinksniu *ant+genityvas*, koreliuojančių su inesyvu, „Knygoje nobažnystės“ rasta 163. Daugiausiai rasta prielinksninių konstrukcijų su šiomis leksemomis: *ant galo* (33), *ant svieto* (22), *ant žemės* (20), *ant vietos* (15), *ant dirvos* (5), *ant dangaus, ant garbės, ant dūšios* (4), *ant atminties, ant širdies, ant girios* (3). Nors konstrukcijos su prielinksniu *ant* dažniausiai žymi vietą plokštumoje, daikto buvimą ant ko nors, tačiau su inesyvu koreliuojančios prielinksninės konstrukcijos *ant+genityvas* turi vietos viduje reikšmę:

***Ant** gała pá]irote te]pagi aniems wienuolika] edintiems [...]. P. 416.*

*[...] pábažnai **ánt** to [wieto] giwendamas [...]. P. 367.*

*Tay dáridami **ánt** žiames dangu ture]im [...]. P. 386.*

*[...] **ant** tos wietos giárus Wiernus pá]odink [...]. P. 474.*

*[...] teykis kwiećius βwentus **ánt** dirwos [irdziu mu]u práway]int [...]. P. 341.*

*[...] **ánt** átminties laikit [...]. P. 370.*

*[...] **ánt** dángaus užtemimay didi [...]. P. 304.*

Rasti tik trys pavyzdžiai su prielinksniu *ant*, kuriuos galima priskirti ne vietos, o apibrėžto laiko tarpo semantinei grupei:

*Pa]nikaiiu du kártu **ant** Nedelos [...]. P. 484.*

*[...] **ánt** βwentes weliku [...]. P. 327.*

*Pirmás irá ápe [tebuklą garbingą **ánt** we]iáliás kanoy Gálileos [...]. P. 331.*

Tai pat „Knygoje nobažnystės“ rasta keletas prielinksninės konstrukcijos *per*+akuzatyvas, konkuruojančios su inesyvu, pavyzdžių. Rasti trys pavyzdžiai su prielinksniu *per*+akuzatyvas, reiškiantys vietą viduje:

[...] kurs **per** lapną regi šáve bágotu tábay [...]. P. 444

[...] dwašia [...] waŋkšćioja **per** wietás aulas ieβkodama atil]io [...]. P. 365

[...] **per** wietą kurioy Ponás Jezus užgime [...]. P. 320

Šios prielinksninės konstrukcijos kaip ir inesyvas gali reikšti apibrėžtą arba ilgiau trunkantį laiko tarpą. Šia reikšme rasti 4 pavyzdžiai:

[...] **per** wilas dienás ámzia táwo [...]. P. 322

[...] tikrus pá]tnikaukime ne tiktaj **per** gawenę bátáyg wi]u metu kada rejkalás irá [...]. P. 357

[...] tau **per** wilas dienás giwatos mu]u čia ánt šwieta tey]ibey ir βwentibey tárnautumim [...]. P. 455

[...] βirdžia ir ná]ráys **per** wilas dienás giwenima mu]u gárbintumjm [...]. P. 463

Matyti, kad inesyvas koreliuoja su ne viena prielinksnine konstrukcija, tačiau jis daug dažniau vartojamas nei jam sinonimiškos konstrukcijos.

V. Postpozicinių vietininkų reikšmių mišinys

XVI–XVII a. raštams buvo labai būdingas vadinamųjų postpozicinių vietininkų (aliatyvo, iliatyvo ir adesyvo) vartojimas. Todėl šie iš priešrašytinio laikotarpio paveldėti vietininkai tada dar pavaduodavo nemaža vėlesnių prielinksninių konstrukcijų. Tačiau, antra vertus, jau nuo pat senųjų raštų kūrimosi pradžios pastebima postpozicinių vietininkų maišymo ir nykimo tendencija, kuri ilgainiui darėsi kaskart ryškesnė (Palionis 1979, 60).

Tradiciškai adesyvas ir inesyvas žymi rimtį ir turi būti vartojami su rimties veiksmoždziais. Iliatyvas ir aliatyvas žymi slinktį ir tradiciškai turi būti vartojami su slinktės veiksmoždziais. Adesyvas ir aliatyvas yra pašalio vietininkai, reiškiantys vietą neviduje: adesyvas žymi vietą prie, šalia ko nors, aliatyvas žymi kryptį link ko nors. Iliatyvas ir inesyvas yra vidaus vietininkai: iliatyvas rodo kryptį į ko nors vidų, inesyvas – vietą viduje. Tačiau senesiuose raštuose šie vietininkai dažnai painiojami, vartojami su jiems nebūdingais veiksmoždziais ir netradicinėmis reikšmėmis.

Įprastine vietos prie ko nors reikšme „Knygoje nobažnystės“ nėra paliudyta nei vienos adesyvo formos. Nors adesyvas yra pašalio vietininkas ir neturėtų žymėti vietos viduje, bet nagrinėjamoje „Knygos nobažnystės“ dalyje adesyvas reiškia būtent vidinę būseną, vietą viduje arba vietą vieno/kelių asmenų aplinkoje. Kaip teigia G. Kavaliūnaitė, adesyvo reikšmė visų pirma siejama su gyvumu ir vieta (Kavaliūnaitė 2001, 100).

„Knygoje nobažnystės“ rasta tik keletas adesyvo pavyzdžių, žyminčių negyvus daiktus – evangeliją ir žemę:

Du dayktu turi [awimp ta Ewangelia βwenta. P. 312.

Káypo nes indžiuwu[i žiame/ jay neturi [awimp dregnuma [...]. P. 427

Visos kitos daiktavardžių ir įvardžių reiškiamos adesyvo formos žymi gyvas būtybes, asmenis.

Nerasta nei viena daiktavardžio adesyvo daugiskaitos forma, įvardžių adesyvų daugiskaitos formos yra tik pirmojo ir antrojo asmens. Taip pat nerasta nei vienos daugiskaitos įvardžio trečiojo asmens formos. Kavaliūnaitė tai paaiškina tuo, kad trečiojo asmens įvardžiai eina daugiskaitos inesyvu, gyvumo hierarchijoje užimdami žemesnę vietą, jie jau nebeturėjo adesyvo daugiskaitos formų (Kavaliūnaitė 2001, 100). Daugiskaitos daiktavardžiai taip pat reiškiami ne adesyvu, bet daugiskaitos inesyvu.

Kavaliūnaitės teigimu, daiktavardžio adesyvą visiškai nebūdinga reikšti moteriškąja gimine (Kavaliūnaitė 2001, 103). „Knygoje nobažnystės“ nerasta nei vienos ne tik daiktavardžio, bet ir įvardžio moteriškosios giminės adesyvo. Visos 104 adesyvo formos, reiškiamos daiktavardžiu ir įvardžiu, yra vyriškosios giminės.

„Knygoje nobažnystės“ pagrindinė adesyvo semantinė funkcija yra žymėti vidinę būseną, vietą ar vyksmą asmenų sąmonėje. Inesyvas, priešingai nei adesyvas, niekada nevartojamas vyksmui gyvų būtybių sąmonėje žymėti, juo nusakoma veiksmo ar daikto vieta, veiksmo laikas, vieta tarp ko nors, išplitimas (Kavaliūnaitė 2001, 100). Inesyvas nuo adesyvo skiriasi ir tuo, kad jis beveik nevartojamas gyvoms būtybėms žymėti. „Knygoje nobažnystės“ nėra nei vieno asmenvardžio, įvardžių *aš, tu*, leksemų *Dievas, tėvas, ponas, Jėzus, Kristus* ir pan. inesyvų. Asmenis žyminčių inesyvų pavyzdžių rasta labai nedaug. Septynis kartus pavartotas inesyvas *žmonėse*, po vieną kartą minimos leksemos *sūnuje, klausytojuose, tarnuose, krikščionyse, gimdytojuose*:

Piktoje zmonėje uginá pawidą ir nopikántą tie]os [...]. P. 515

Pirmiaus/ dabokis [steabiam árbá diwnam Diewá wi]ogaminčia darbuy/ kuri [unuia [awam mielame tuo pačiu metu giámánčiam/ [...] parode [...]. P. 319

Bátáyg to ne way]uma prieža]tis ránda]i pačiuo]e k]au]itoiuo]e [...]. P. 349

Chri]tus Ponás [u žodžiu [awu Tarnuo]e [awuo]e ir zmones wiežliwi pabažni [...]. P. 511

Zinok juog ir Krikščioni]e pagriabay turi buti bet wiežliwi [...]. P. 509

[...] tayıp kadá pirmuo]e mu]u Gimditojuo]e grieku i]broniti [...] buwom [...]. P. 508

„Senuosiuose raštuose esama ir adesyvo konstrukcijų su veiksmožodžiu *turėti*. Tokiose konstrukcijose adesyvas paprastai vartojamas lokalumui reikšti, tačiau juo dažnai reiškiamas ne adesyvui įprastinė vietos šalia reikšmė, o inesyvui būdinga vieta viduje [...]“ (Maskuliūnas 1999, 202). „Knygoje nobažnystės“ su veiksmožodžiu *turėti* rasti 6 pavyzdžiai, visi iš jų reiškiantys vietą viduje:

Kayıp dwi hi]storij [awimpi toi Ewánjelia βwenta/ užurákiná tayıp dwi dali [awimpi turi [...]. P. 515.

Ta βwenta Ewánjelia du dayktu [awimp turi. P. 531.

Nors Gelumbeckaitė teigia, kad nagrinėjamo meto raštuose jau nyko inesyvo ir adesyvo reikšmės skirtumai, o adesyvas buvo rečiausiai vartojamas iš visų postpozicinių vietininkų (Gelumbeckaitė 1996, 158), tačiau akivaizdu, kad „Knygoje nobažnystės“ adesyvo ir inesyvo reikšmės aiškiai skiriamos. Yra atvejų, kai adesyvas maišomas su aliatyvu. Tradicinę adesyvinę vietos prie ko žymėjimo funkciją daug dažniau su judėjimo veiksmožodžiais atlieka aliatyvas. „Knygoje nobažnystės“ aliatyvas randamas ne tik tradicine judėjimo krypties link ko, bet ir vietos prie ko, tarp ko, išplitimo viduje reikšmėmis. Tai pat aliatyvas žymi ne tik kryptį link daikto, ėjimą prie ko nors, kas būdinga pašalio vietininkui, bet kartais reiškia kryptį į ką, ėjimą į vidų, kad turėtų būti būdinga tik vidaus einamajam vietininkui iliatyvui. Tačiau su jam nebūdingu slinkties veiksmožodžiu adesyvas pavartotas tik vieną kartą:

[...] [u tawim garbona tawimp ieysi ga]etumim [...]. P. 419.

Matyti, kad „Knygoje nobažnystės“ visų formų vartojimo dažnumu aliatyvas gerokai lenkia adesyvą. Kaip teigia B. Maskuliūnas, nemaža dalimi šitoks aliatyvo vyravimas galėtų būti sietinas su XVI–XVII a. jau gana sparčiai vykusia adesyvo ir aliatyvo semantinių funkcijų neutralizacija, kuri dažniausiai buvo nukreipta ta linkme, jog adesyvas buvo neutralizuojamas aliatyvo, semantiškai stipresnio linksnio (Maskuliūnas 2006, 3).

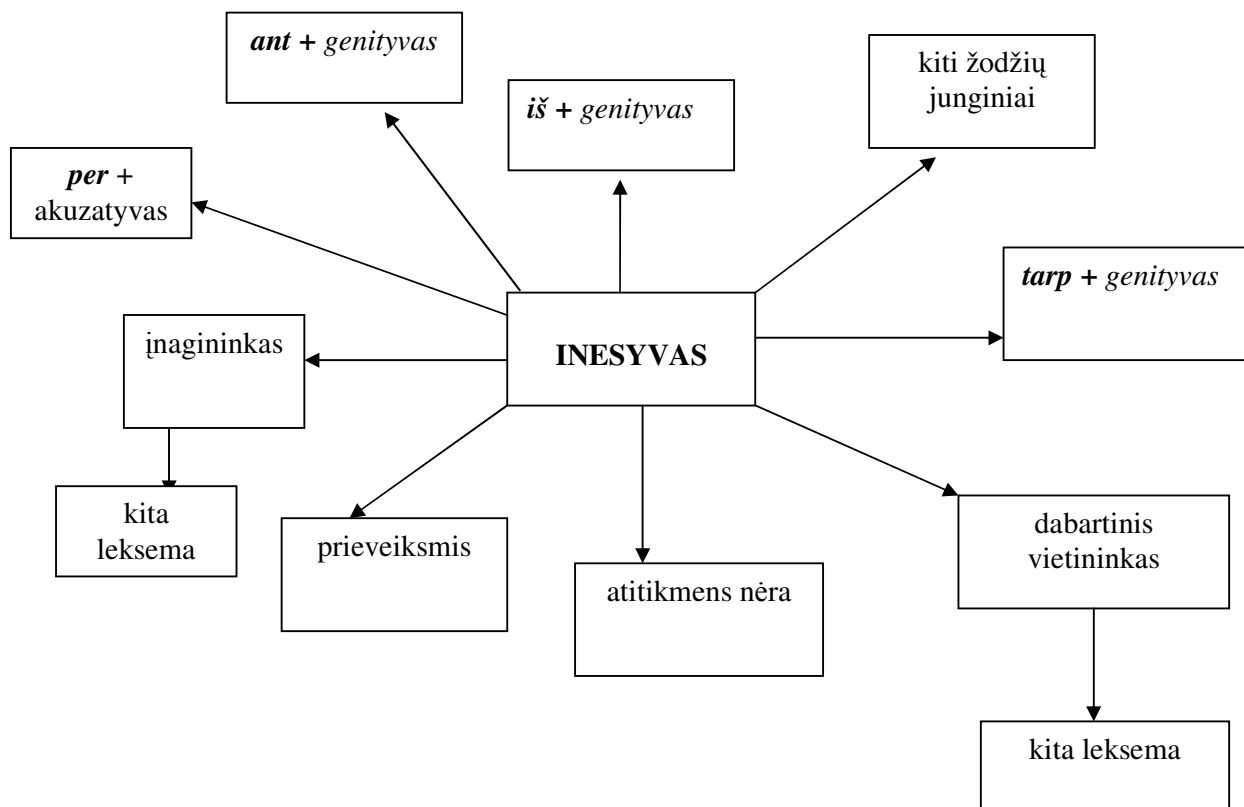
Dalia Jakulytė teigia, kad „Knygoje nobažnystės“ greta inesyvo (dabartinio vietininko) vartojami ir kiti postpoziciniai vietininkai – iliatyvas, adesyvas, aliatyvas, kurie yra linksniavimo paradigmos nariai, tačiau šių linksnių formos vartojamos retai (Jakulytė 2001, 79). Atlikus išsamų postpozicinių vietininkų „Knygoje nobažnystės“ tyrimą, matyti, kad šie vietininkai vartojami dar gana dažnai ir gerokai dažniau negu juos pradedančios išstumti prielinksninės konstrukcijos.

VI. Postpoziciniai vietininkai „Knygos nobažnystės“ evangelijų perikopėse ir jų atitikmenys dabartinėje lietuvių kalboje

Norint ištirti postpozicinius vietininkus diachronijos požiūriu, darbe lyginami postpoziciniai vietininkai „Knygos nobažnystės“ perikopėse ir jų atitikmenys dabartinėje lietuvių kalboje. Tuo tikslu „Knygoje nobažnystės“ užfiksuoti postpoziciniai vietininkai lyginami su 1992 metų „Šventojo rašto“ leidimu. Siekiama išsiaiškinti postpozicinių vietininkų evoliuciją per daugiau nei 300 metų – nuo XVII iki XX a. Ribota darbo apimtis neleido lyginti pačių evangelijų teksto, todėl lyginimui buvo pasirinktos tik evangelijų perikopės. Jose rasta 225 postpozicinių vietininkų formos, kurios pasiskirsto taip: inesyvo 104 formos, aliatyvo – 71, iliatyvo 38 formos ir adesyvo 12 formų. Matyti, kad postpozicinių vietininkų vartojimo santykis perikopėse išlieka toks pat kaip ir evangelijų tekstuose.

Lyginant „Knygos nobažnystės“ evangelijų perikopes su „Šventojo rašto“ tekstu, akivaizdžiai matyti, kad XVII a. postpozicinių vietininkų atitikmenys dabartinėje lietuvių kalboje yra labai įvairūs.

1. Inesyvo atitikmenys

2 pav. Inesyvo atitikmenys „Šventajame rašte“

Suskaičiavus atitikmenų pavyzdžius, matyti, kad „Šventajame rašte“ inesyvą dažniausiai atitinka dabartinis vietininkas, kurio rastos 39 formos, iš jų 17 eina kita leksema, kai skolinys arba barbarizmas pakeičiamas lietuvišku žodžiu arba tiesiog pavartojamas sinonimiškas žodis:

*Sákau jumus juog tok[an] bus džiaug[sm]ás **danguja** [...].* (KN 451).

*Sakau jums, taip ir **danguje** bus daugiau džiaugsmo dėl vieno atsivertusio nusidėjėlio [...].* (ŠR 175).

*[...] kodel regi kri[št]ą **ákija** brola tawa o r[á]ta kuris irá **ákija** tawo[ne] ne daboij [...].* (KN 456).

*Kodėl gi matai krislą savo brolio **akyje**, o nepastebi rąsto savojoje?!* (ŠR 151).

*[...] padeio ghi **prákarte** [...].* (KN 318).

*Ir štai jums ženklas: rasite kūdikį, suvystytą vystyklais ir paguldytą **ėdžiose**.* (ŠR 139).

*[...] pirmg ne **žiwate** prá[š]ideio [...].* (KN 325).

*[...] jam buvo duotas Jėzaus vardas, kurį angelas buvo nurodęs dar prieš jo pradėjimą **iščiose**.* (ŠR 140).

Rasta 17 atvejų, kai inesyvas keičiamas visai kitokiu žodžių junginiu:

*Tuli ju kalbes man **dienon[is] anon[is]** [...].* (KN 471).

*Daugelis man sakys, **anai dienai atėjus** [...].* (ŠR 38).

*Ka[re]po gi Dowidas/ **Dwá[is]ion[is]** wadina ij Ponu taridamas [...].* (KN 515)

*Jis tarė jiems: „O kodėl gi Dovydas, **Dvasios įkvėptas**, vadina jį Viešpačiu sakydamas [...].“* (ŠR 72).

Taip pat pasitaikė trys atvejai, kuriuose visiškai išsiverčiama be „Knygoje nobažnystės“ buvusio inesyvo:

*Nes Sunus to [swieta irá [tropea]ni už Sunus [βwie]ibes **gimine[is] lawo[ne]**.* (KN 476)

Šio pasaulio vaikai apsukresni tarp panašių į save negu šviesos vaikai. (ŠR 177)

Rasta 12 pavyzdžių, kuriuose inesyvą keičia įnagininko linksnis:

*Jezus augá **išmintij** ir **metuo[is]** ir **meile[is]** Diewiep ir žmone[is] [...].* (KN 328).

*O Jėzus augo **išmintimi, metais ir malone** Dievo ir žmonių akyse.* (ŠR 141).

Penkiuose pavyzdžiuose inesyvo atitikmuo yra prievoksmis:

*[...] nežina[ne] kás cíona[ne] **to[is] dieno[is]** [toio]i [...].* (KN 384)

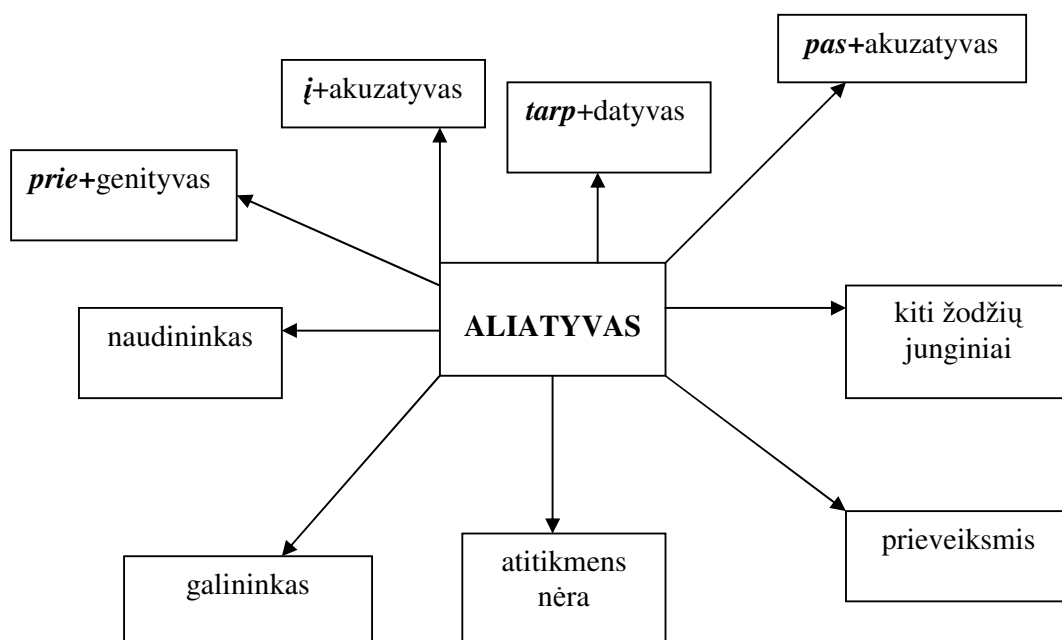
*[...] „Nejaugi tu būsi vienintelis ateivis Jeruzalėje, nežinantis, kas joje **šiomis dienomis** atsitiko!“* (ŠR 198)

Pasitaikė tik keli atvejai, kai vietoj inesyvo vartojamos prielinksninės konstrukcijos: *per*+akuzatyvas, *ant*+genityvas, *tarp*+genityvas (rasta po vieną pavyzdį), *iš*+genityvas (rasti du pavyzdžiai):

*Ir [toio]i kad eja/ ing namus nekurio wiriau[ioj]á Fárizejaus **Subatoŋ** [...]. (KN 509).*
*Jėzus kreipėsi į [statymo mokytojus ir fariziejus: „Valia **per šabą** gydyti ar ne?“ (ŠR 173).*
*[...] **rankuo]e** nešios tawe [...]. (KN 355).*
*Jis lieps savo angelams globoti tave, ir jie nešios tave **ant rankų** [...]. (ŠR 30).*
*O kad ánis taŋ kalbeia/ [toio]i Jezus **widua** ju pat[an] [...]. (KN 389).*
*Jiems apie tai besikalbant, pats Jėzus atsirado **tarp jų** ir prabilo [...]. (ŠR 198).*
*[...] tádá prážiure]i idant iβimtumeŋ krislą kurs irá **ákii** Brolá tawoiá [...]. (KN 456).*
*Brolí, leisk, išimsiu krislą **iš** tavo **akies** [...]. (ŠR 151).*

Galima daryti išvadą, kad dabartinėje kalboje inesyvas labai retai keičiamas prielinksninėmis konstrukcijomis, dažniausiai jį atitinka analogiška dabartinio vietininko forma.

2. Aliatyvo atitikmenys

3 pav. Aliatyvo atitikmenys „Šventajame rašte“

Aliatyvą dažniausiai pakeičia prielinksninė konstrukcija *pas+akuzatyvas*. Rasta 18 tokio keitimo atvejų:

[...] *idant tie kurie nori iš čion eiti iu[ump] ne gautu ir anis iš ten pereit mu[ump] [...].* (KN 441).

[...] *niekas panorėjęs iš čia negali nueiti pas jus nei iš ten perskelti pas mus.* (ŠR 178).

[...] *iop tare per priliginimą [...].* (KN 346).

[...] *Jums duota pažinti Dievo karalystės paslaptis, o kitiems jos skelbiamos palyginimais [...].* (ŠR 155).

Tai pat dažnas aliatyvo atitikmuo „Šventajame rašte“ yra naudininko linksnis (11 pavyzdžių):

[...] *ižkálbeja iop‘ [...].* (KN 488).

[...] *pažvelgė į dangų, atsiduso ir tarė jam [...].* (ŠR 108).

Tada ghi kalbeia iump? (KN 384).

Jėzus jiems tarė: „O jūs, neišmanėliai! [...]“ (ŠR 198).

Aliatyvas dažnokai keičiamas prielinksninėmis konstrukcijomis. Prielinksnine konstrukcija *į+akuzatyvas* aliatyvas pakeistas aštuonis kartus:

Simanas Petras pripuolá koiump Jezu[a] [...]. (KN 460).

Tai matydamas Simonas Petras puolė Jėzui į kojas [...]. (ŠR 147).

Tas áteja Jezu[op‘ nakti [...]. (KN 436).

Jis atėjo nakčia ir kreipėsi į Jėzų [...]. (ŠR 211).

Prielinksnine konstrukcija *prie+genityvas* aliatyvas pakeistas septynis kartus:

[...] kada prišiartina Jeruzolimo[p ir ateia Bet[age]p katnop aliwos [...]. (KN 375).

Kai jie prisiartino prie Jeruzalės ir atėjo į Batfagę prie Alyvų kalno, Jėzus pasiuntė du mokinius tardamas [...]. (ŠR 67).

[...] prišiartiną Jerichop aktas nekuris [edeio pás kielą elgdamá]is [...]. (KN 351).

Kai Jėzus prisiartino prie Jericho, šalia kelio sėdėjo neregys elgeta. (ŠR 193).

Vieną kartą rasta pavartota prielinksninė konstrukcija *tarp+genityvas*:

Ir kálbeja [awe]pi [...]. (KN 380).

Jos kalbėjosi tarp save: „Kas mums nuritins akmenį nuo kapo angos?“ (ŠR 130).

Pasitaikė trys aliatyvo keitimo į galininko linksnį ir du keitimo įrieveiksmius atvejai:

Sámáritonás nekur[an] jodamás átiojá jop [...]. (KN 493).

O vienas pakeleivis samarietis, užtikęs jį, pasigailėjo. (ŠR 164).

O átejęs namoprin [uwadina prietelu ir [u]iedu/ kálbedamás iemus [...]. (KN 451).

[...] sugrižęs namo susikviečia draugus bei kaimynus [...]. (ŠR 175).

Po šešis kartus vietoj aliatyvo vartojami kiti žodžių junginiai arba nevartojamas joks atitikmuo:

Bet anis notbodámi nueia [au wienás dirwo]p‘ [awo kitás preakie]pi [awo [...]. (KN 523).

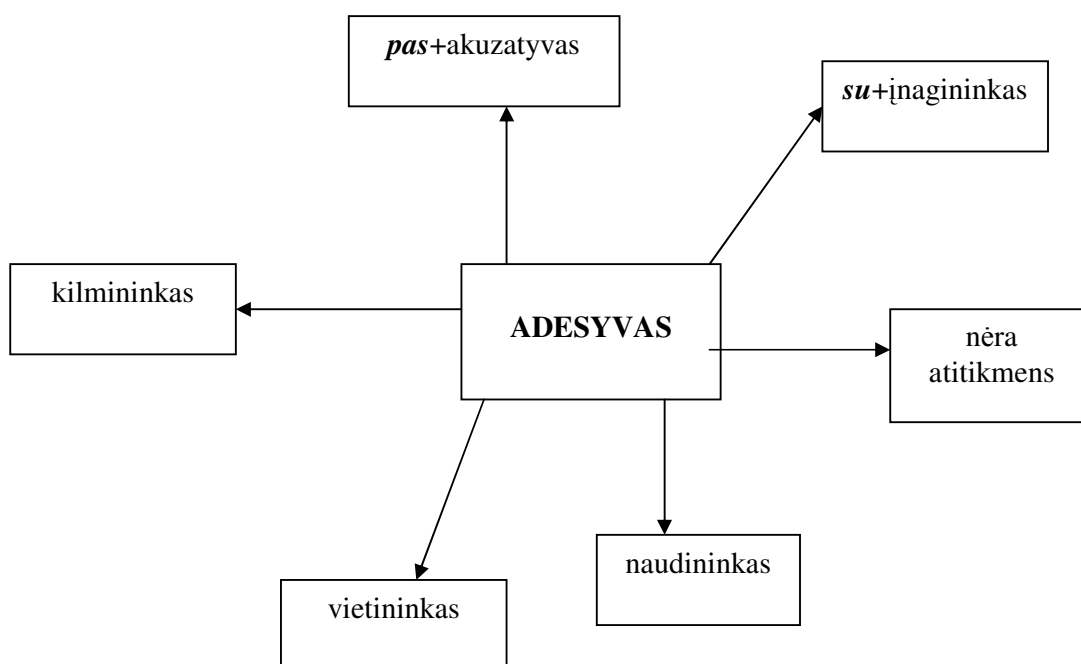
Tačiau kviečiamieji to nepaisė ir nuėjo kas sau: vienas lauko arti, kitas prekiauti, o kiti tarnus nutvėrę išniekino ir užmušė. (ŠR 70).

Suwadinęs tadá wi[us] [kolinikus Poná [awo [awe]pi kálbeja pirmamuj [...]. (KN 475).

Jis pasikvietė po vieną savo šeimininko skolininkus ir klausė pirmąjį: 'Kiek tu skolingas mano šeimininkui?' (ŠR 177).

Matyti, kad aliatyvas dažniausiai keičiamas kokia nors prielinksnine konstrukcija (35 atvejai) arba linksniu (14 atvejų).

3. Adesyvo atitikmenys

4 pav. Adesyvo atitikmenys „Šventajame rašte“

Adesyvo formų evangelijų perikopėse rasta mažiausiai. Penkiuose pavyzdžiuose adesyvą pakeičia naudininko linksnis:

Nes biłojá pati [awimp/ iey tiktay da]ilite]iu ruba jo kraβta/ βweŋta bu]iu. (KN 538).

Mat ji pati sau kalbėjo: „Jei tik palytėčiau jo drabužį – išgyčiau“. (ŠR 42).

Tris kartus nerasta jokio adesyvo atitikmens:

[...] tie irá kurie]irdiŋ giáron] i]girdi užatur [awimp ir waŋ]iu átneβa kántribes. (KN 347).

Nukritus į gerą žemę sėkla – tai tie, kurie klauso žodžio, išsaugo jį taurioje ir geroje širdyje ir duoda vaisių kantrumu. (ŠR 156).

Po vieną kartą adesyvas keičiamas kilmininko ir vietininko linksniais bei prielinksninėmis konstrukcijomis *pas*+akuzatyvas ir *su*+įnagininkas:

Ir]uligins tawe]u žiamea ir waŋkus tawo tawimp [...]. (KN 480).

[...] ne paliks tawimp‘ ákmenia ánt ákmenia [...]. (KN 480).

[...] jie parbloš ant žemės tave ir tavo vaikus su tavim ir nepaliks tavyje akmens ant akmens [...]. (ŠR 185).

O Jezus augá i]mintij ir metuo]e/ ir meiteŋ Diewiep ir zmone]e. (KN 328).

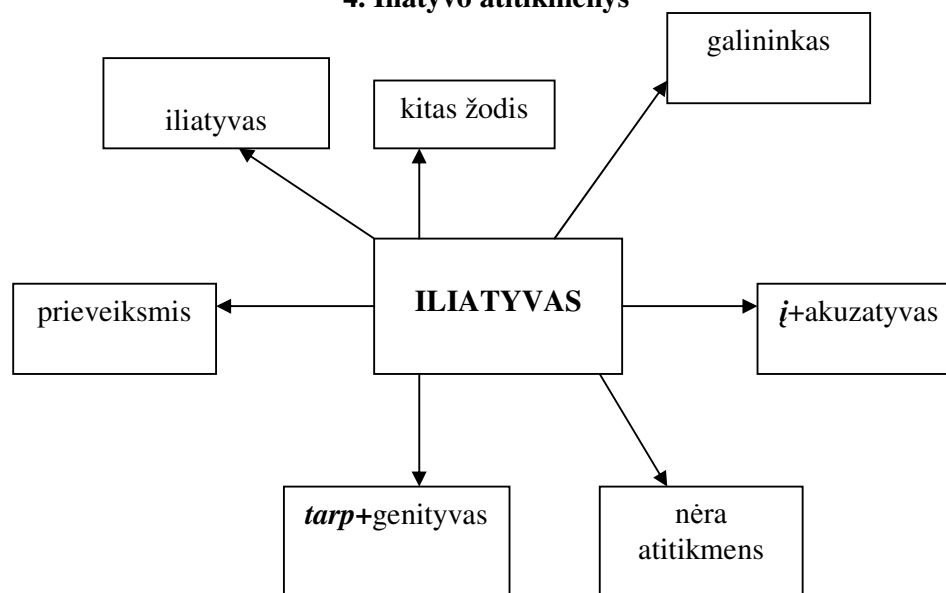
O Jėzus augo išmintimi, metais ir malone Dievo ir žmonių akyse. (ŠR 141).

[...] taŋ iumus pá]akiau/ ju]imp‘ giwendamás [...]. (KN 423).

Aš jums tai pasakiau būdamas pas jus [...]. (ŠR 249).

Galima daryti išvadą, kad dažniausiai vietoj adesyvo vartojami kiti linksniai (naudininkas, kilmininkas, dabartinis vietininkas), prielinksninės konstrukcijos *pas*+akuzatyvas ir *su*+įnagininkas adesyvą keičia daug rečiau.

4. Iliatyvo atitikmenys

5 pav. Iliatyvo atitikmenys „Šventajame rašte“

Dažniausiai „Knygos nobažnystės“ perikopijų iliatyvą dabartinėje lietuvių kalboje keičia jam sinonimiška prielinksninė konstrukcija į+akuzatyvas. Rastos 28 tokios konstrukcijos: [...] *kwiečius [urinkite **kluonan** mano [...]. (KN 340).*

[...] „*Pirmiau išrinkite rauges ir suriškite į pėdelius sudeginti, o kwiečius sukraukite į mano **kluoną**“.* (ŠR 52)

*Kožnás medis kurs notneβa waŋšiaus giára iβšikiarta ir **ugin** iβimeta [...]. (KN 471).*

*Kiekvienas medis, kuris neduoda gerų vaisių, bus iškirstas ir įmestas **į ugnį**.* (ŠR 38).

*Ir [toio]i kad eja **Jeruzalen**‘ juog eja widumi Sámários ir Gálileos [...]. (KN 496).*

*Keliaujant **į Jeruzalę**, teko Jėzui eiti tarp Samarijos ir Galilėjos.* (ŠR 180).

Kad ir dabartinėje kalboje retkarčiais vartojamos iliatyvo formos, įrodo „Šventajame rašte“ rasti du iliatyvo pavartojimo atvejai:

*Eŋk šietone **βalin**.* (KN 355).

*Tada Jėzus atsako: „Eik **šalin**, šėtone! [...].“* (ŠR 30).

*Kad izgirdá Fárizeian/ juog Jezus užweria na}rus Sáducejams [u]ieja **draugien**.* (KN 514).

*Fariziejai, išgirdę, kad Jėzus privertęs nutilti sadukėjus, susirinko **draugèn** [...].* (ŠR 72).

Du kartus iliatyvas keičiamas prieveiksniu, po vieną kartą – galininko linksniu, prielinksnine konstrukcija tarp+genityvas ir nevartojamas joks atitikmuo:

[...] *kurie ieją giwena teanaŋ/ ir [toias **pá]kučiau[en dan]taŋ** žmogaus ano pikte}ni uzu pirmuo}ius.* (KN 365).

*Ir **paskui** tam žmogui darosi blogiau negu pirma.* (ŠR 166).

[...] iβtie]k ránkq tawq o indek iq **βonan** mano [...]. (KN 395).

Pakelk rankq ir paliesk mano **šonq** [...]. (ŠR 264).

[...] o kuri puota **er]kiečiuo]n/** tie ira kurie kłau]a [...]. (KN 347).

Kas krito **tarp erškėčių** [...]. (ŠR 156).

[...] daris zianklus didzius ir praiewus tejp kad **paklidiman** iwe]ti butu [...]. (KN 541).

Atsirias netikrų mesijų ir netikrų pranašų, ir jie darys didelių ženklų bei stebuklų, mėgindami sukłaidinti, jei tai įmanoma, net išrinktuosius. (ŠR 76).

Akivaizdu, kad tradiciškai iliatyvą dabartinėje kalboje atitinka prielinksninė konstrukcija *į*+akuzatyvas. Šis linksnis išlikęs, bet jau labai retai vartojamas.

IX. Išvados

Išrinkus ir išanalizavus „Knygos nobažnystės“ dalyje „Suma arba trumpas išguldymas evangelijų šventų“ vartojamus postpozicinius vietininkus ir su jais koreliuojančias prielinksnes konstrukcijas, akivaizdu, kad XVII a. raštuose prielinksninės konstrukcijos dar nėra labai išsigalėjusios. Palyginti su jomis, žymiai dažniau vartojami postpoziciniai vietininkai.

Suskaičiavus visų keturių senovinių lokatyvų – inesyvo, adesyvo, aliatyvo ir iliatyvo – pavartojimo atvejus „Knygoje nobažnystės“, paaiškėjo, kad inesyvas pavartotas 839 kartus, aliatyvas – 329, iliatyvas – 148 kartus, o adesyvo rastos 104 formos. Su postpoziciniais vietininkais koreliuojančių konstrukcijų rasta gerokai mažiau negu pačių vietininkų. Su adesyvu koreliuoja prielinksninė konstrukcija *prie(g)+datyvas*, kurios rastas 21 pavyzdys, ir prielinksninė konstrukcija *pas+akuzatyvas*, kurios rasti 8 pavyzdžiai. Su aliatyvu koreliuoja prielinksninė konstrukcija *prie(g)+genityvas*, kurios rasta 11 pavyzdžių, tačiau tik vienas iš jų yra aliatyvo semantinis konkurentas. Kituose pavyzdžiuose prielinksninė konstrukcija *prieg+genityvas* jau įgijusi adesyvinę reikšmę. Su iliatyvu koreliuoja prielinksninė konstrukcija *ing(i)+akuzatyvas*, kurios rasti 102 pavyzdžiai. Su inesyvu koreliuoja prielinksninė konstrukcija *ant+genityvas*, kurios rasti 163 pavyzdžiai ir *per+akuzatyvas*, kurios rasti tik 4 pavyzdžiai. Matyti, kad tik iliatyvui sinonimiška prielinksninė konstrukcija vartojama beveik taip pat dažnai, kaip ir pats vietininkas. Su kitais postpoziciniais vietininkais koreliuojančių prielinksninių konstrukcijų rasta mažai.

Pašalio vietininkai „Knygoje nobažnystės“ vartojami daug rečiau negu vidaus vietininkai. Adesyvas iš visų vietininkų randamas rečiausiai ir reiškiamas tik įvardžiu bei daiktavardžiu. Visos formos yra vyriškos giminės ir vartojama kur kas daugiau vienaskaitos formų negu daugiskaitos. Daiktavardžių daugiskaitos formų visiškai nerasta. Dažniausiai adesyvu reiškiami tikrinių vardų ir asmenų pavadinimų adesyvai. Semantiškai adesyvas „Knygoje nobažnystės“ skirstomas į 4 grupes, reiškiančias vietą arba veiksmą savyje, asmens dvasinėje būsenoje, vietą, kurioje lokalizuojamos arba į kurią nukreiptos žmogaus mintys ir emocijos, vietą pas ką, buvimą (asmens) aplinkoje, vietą tarp ko (kelių asmenų aplinkoje), vietą viduje. Su adesyvu koreliuojančios prielinksninės konstrukcijos *prie(g)+genityvas* ir *pas+akuzatyvas* vartojamos adesyvui būdingomis vietos prie ko; veiksmo ar vietos asmens buvimo aplinkoje reikšmėmis.

Aliatyvo daiktavardžio formų yra dvigubai daugiau nei įvardžio. Daugiausia vartojami vienaskaitos vyriškosios giminės daiktavardžio aliatyvai, kurie dažnai reiškiami tikriniais vardais ir asmenų pavadinimais. Įvardžių aliatyvų, vartojamų daugiskaitos forma, yra kur kas mažiau negu vienaskaitos. Rasti tik aštuoni moteriškosios giminės įvardžių aliatyvai.

Dažniausiai vartojamas vienaskaitos trečiojo asmens įvardžio *iop(i) (jopi)* aliatyvas. „Knygoje nobažnystės“ rasta 19 būdvardžių aliatyvų ir viena dalyvio aliatyvo forma. Aliatyvo pavyzdžiai skiriami į 7 semantines grupes: judėjimo kryptis link ko, judėjimo kryptis į ką, vieta prie ko, vieta tarp ko, išplitimas viduje, veiksmo ar būsenos gavėjas – adresatas, atžvilgio reikšmė, apibrėžtas laiko tarpas (veiksmo laiko funkcija). Judėjimo kryptis link ko yra išskirtinė aliatyvo funkcija, todėl šiai semantinei grupei priklauso daugiausia aliatyvo pavyzdžių – 163. Rastas tik vienas semantinio aliatyvo koreliato pavyzdys – prielinksninė konstrukcija *prie(g)+kilmininkas*, žyminti slinkties kryptį į daikto artumą (iki sąlyčio su juo). Akivaizdu, kad „Knygoje nobažnystės“ aliatyvas dar labai aktyviai vartojamas, o su juo konkuruojančių prielinksninių konstrukcijų beveik nėra.

„Knygoje nobažnystės“ rasta daug ir vienaskaitos, ir daugiskaitos iliatyvo lyčių. Daugiausia iliatyvas reiškiamas daiktavardžiu, tačiau rasta ir keletas įvardžiu bei būdvardžiu išreikštų formų. Iliatyvo vienaskaitos ir moteriškosios giminės formų yra gerokai daugiau nei daugiskaitos ir vyriškosios giminės formų. Įvardžiu ir būdvardžiu išreikštos rastos tik moteriškos giminės vienaskaitos iliatyvo formos. Aptiktos tik 7 įvardžiu ir 2 būdvardžiu išreikštos iliatyvo formos. Pagrindinė iliatyvo semantinė funkcija – žymėti judėjimo kryptį į, tačiau kartais iliatyvas gali turėti ir veiksmo atlikimo ar vyksmo būdo funkciją, tai yra žymėti ne kuria kryptimi, bet kaip, kokių būdu veiksmas vyksta. Pirmajai semantinei grupei, žyminčiai judėjimo kryptį į ką nors, galima priskirti beveik visus – 145 iliatyvo pavyzdžius. Antrajai semantinei grupei buvo priskirti tik 3 pavyzdžiai. Su iliatyvu konkuruojančios prielinksninės konstrukcijos kaip ir iliatyvas turi krypties į ką reikšmę ir jų rasta kur kas daugiau, nei konkuruojančių su adesyvu ir aliatyvu. Tačiau iliatyvas kaip ir adesyvas bei aliatyvas vartojamas dažniau nei jam sinonimiška prielinksninė konstrukcija *ing(i)+akuzatyvas*.

Inesyvas „Knygoje nobažnystės“ vartojamas dažniausiai. Visomis kalbos dalimis reiškiamo inesyvo vienaskaitos formų kur kas daugiau negu daugiskaitos formų. Moteriškosios giminės formų taip pat gerokai daugiau negu vyriškosios, tik būdvardžių inesyvų trimis pavyzdžiais daugiau vyriškosios giminės negu moteriškosios. Daugiausia inesyvas reiškiamas daiktavardžiu, rastos net 602 daiktavardžio formos. Įvardžiu, būdvardžiu ir skaitvardžiu reiškiamų formų rasta kur kas mažiau – po keliasdešimt formų. Inesyvo pavyzdžiai skiriami į šias semantines grupes: vieta viduje, apibrėžtas laiko tarpas, vieta tarp ko ar išplitimas viduje. Greta inesyvo vieta viduje reiškiamą ir prielinksnine konstrukcija *ant+genityvas*. Rasti ir trys pavyzdžiai su prielinksniu *ant*, reiškiantys apibrėžtą laiką. Tai pat „Knygoje nobažnystės“ rasta keletas prielinksninės konstrukcijos *per+akuzatyvas*, konkuruojančios su inesyvu, pavyzdžių.

Lyginant „Knygos nobažnystės“ evangelijų perikopes su „Šventojo rašto“ tekstu, akivaizdžiai matyti, kad XVII a. postpozicinių vietininkų dabartinės lietuvių kalbos atitikmenys

yra labai įvairūs. „Šventajame rašte“ vietoj inesyvo paprastai vartojamas dabartinis vietininkas ir tik retais atvejais inesyvas keičiamas prielinksninėmis konstrukcijomis *per*+akuzatyvas, *ant*+genityvas, *tarp*+genityvas, *iš*+genityvas. Aliatyvą dažniausiai pakeičia prielinksninė konstrukcija *pas*+akuzatyvas. Tačiau aliatyvas keičiamas ir kitomis prielinksninėmis konstrukcijomis *prie*+genityvas, *į*+akuzatyvas, *tarp*+datyvas ir galininko bei naudininko linksniais. Adesyvo formų evangelijų perikopėse rasta mažiausiai – dažniausiai vietoj adesyvo vartojami kiti linksniai (naudininkas, kilmininkas, dabartinis vietininkas), prielinksninės konstrukcijos *pas*+akuzatyvas ir *su*+įnagininkas adesyvą keičia daug rečiau. „Knygos nobažnystės“ perikopių iliatyvą dabartinėje lietuvių kalboje dažniausiai keičia jam sinonimiška prielinksninė konstrukcija *į*+akuzatyvas.

Išnagrinėjus su postpoziciniai vietininkais konkuruojančias prielinksnines konstrukcijas XVII a. tekste ir postpozicinių vietininkų atitikmenis dabartinėje lietuvių kalboje, galima daryti išvadą, kad per 300 metų prielinksninės konstrukcijos neįsigalėjo. „Knygoje nobažnystės“ prielinksninės konstrukcijos vartojamos gerokai rečiau nei postpoziciniai vietininkai, kuriuos „Šventajame rašte“ taip pat pakeičia kiti linksniai, o ne prielinksninės konstrukcijos.

IX. Šaltiniai ir literatūra

ŠALTINIAI

Knyga nobažnystės krikščioniškos, 1653. Vilnius, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2004. P. 303–545.

Šventasis raštas. Naujasis testamentas. Vilnius, 1992. P. 23–266.

LITERATŪRA

Ambrazas V. Baltų kalbų žodžių tvarkos raida tipologijos požiūriu // *Baltistica* XL (2), 2005. P. 159–166.

Dabartinės lietuvių kalbos gramatika. V., Mokslo ir enciklopedijų leidykla. 1996.

Gelumbeckaitė J. Linksnių ir prielinksnių konstrukcijų sintaksė Jono Bretkūno Biblijos Evangelijoje pagal Luką. V., Lietuvių kalbos instituto leidykla. 2002.

Gelumbeckaitė J. Postpoziciniai vietininkai J. Bretkūno „Evangelijos pagal Luką“ vertime. *Baltistica*, XXXII (2), 1997. P. 179–202.

Gelumbeckaitė J. Vulgatos prielinksnių konstrukcijų santykis su inesyvu J. Bretkūno „Evangelijos pagal Luką“ vertime // *Baltistica*, XXXI (2), 1996. P. 155–161.

Jakulytė D. Knygos nobažnystės kalba // *Knyga nobažnystės krikščioniškos (1653) – XVII a. Lietuvos kultūros paminklas. Kėdainiai*, 2001. P. 70–91.

Kavaliūnaitė G. Adesyvas Chylinskio Naujojo testamento vertime. *Acta Linguistica*, XLV, 2001. P. 93–111.

Laigonaitė A. Vietininkų reikšmė ir vartoseną dabartinėje lietuvių kalboje. V., Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla. 1957.

Laigonaitė A. Pašalio vietininkai dabartinėje lietuvių kalboje // *Kai kurie lietuvių kalbos gramatikos klausimai. Straipsnių rinkinys*. V., Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla. 1957. P. 21–39.

LKG – Lietuvių kalbos gramatika. V., „Mintis“. T.1. 1965.

Maskuliūnas B. Dėl pašalio vietininkų Jokūbo Morkūno *Postilėje*. *Baltistica*, XLI (1), 2006 (Įteikta spaudai).

Maskuliūnas B. Dėl vieno posesyvumo raiškos atvejo senuosiuose raštuose. *Baltistica*, XXXIV (2), 1999. P. 199–208.

Palionis J. Lietuvių literatūrinė kalba XVI – XVII a. V., „Mintis“. 1967.

Palionis J. Lietuvių literatūrinės kalbos istorija. V., „Mokslas“. 1979.

Palionis J. Lietuvių rašomosios kalbos istorija. V., Mokslo ir enciklopedijų leidykla. 1995.

- Rosinas A.** Inesyvo ir adesyvo formų kilmės ir raidos klausimu // *Baltistica*, XXXIV (2), 1999. P. 173–183.
- Rosinas A.** Mikalojaus Daukšos tekstų įvardžių semantinė ir morfologinė struktūra. V., Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. 2001.
- Ulvydas K.** Lietuvių kalbosrieveksmiai. V., Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. 2000.
- Zinkevičius Z.** Lietuvių kalbos istorija. V., Mokslo ir enciklopedijų leidykla. 1996.
- Zinkevičius Z.** Lietuvių kalbos istorinė gramatika. T. 1. V., „Mokslas“. 1980.
- Zinkevičius Z.** Lietuvių kalbos dialektologija. V., „Mintis“. 1966.
- Zinkevičius Z.** Lietuvių kalbos postpoziciniai vietininkai. *Baltistica*, XVIII (1), 1982. P. 21–38.
- Žilinskaitė E. M.** Daukšos *Postilės* postpozicinių vietininkų ir jiems sinonimiškų prielinksnių konstrukcijų vartoseną ir vertimo šaltiniai // *Baltistica*, XXXIX (1), 2004. P. 33–53.
- Сержант И. А.** К вопросу об образовании адессива // *Acta Linguistica Lithuanica*, LI, 2004. P. 49–57.

X. Summary

The correlation of postpositional lokatives and prepositional phrases

The relation of postpositional lokatives and synonymous prepositional phrases in the text „Knyga nobažnystės“ hasn't been analysed wider yet, therefore the theme of this magistral dissertation is urgent and important. The empirical material is collected from the chapter „Suma arba trumpas išguldymas evangelijų šventų“ of the facsimilical publication of the year 2004 of the „Knyga nobažnystės krikščioniškos, 1653).

The aim of this work is the analysis of postpositional lokatives and synonymous prepositional phrases. The main problem is to ascertain the postpositional lokatives and synonymous prepositional phrases according to frequency of use; to define the meanings of postpositional lokatives and prepositional phrases; to discuss the rivalry of postpositional lokatives and synonymous prepositional phrases; to describe the tendencies of use of the researched; to compare the use of former postpositional lokatives the with equivalents in modern Lithuanian.

Examples of postpositional lokatives – adessive, allative, illative and inessive – were selected from the text source mentioned above. Prepositional phrases correlating with them were select too. Every postpositional lokative and its synonymous prepositional phrases are analysed in separate chapters of this dissertation.

The selected material is researched using the descriptive analytical, statistic, oppositions and philological methods.

PRIEDAI

1. POSTPOZICINIŲ VIETININKŲ „KNYGOJE NOBAŽNYSTĖS“ PAVYZDŽIAI

Adesyvas

- Du dayktu turi **šawimp** ta Ewangelia βwenta. P. 312*
[...] turime Tárpiniką Tewiep Jezuša Kryštušą teyšuij. P. 313
*[...] **jampe** izgánimą šwietuy nupuotušiam roditi [...]. P. 316*
*[...] ir **jampe** wišą padukši iβganima šawa guldit turime [...]. P. 317*
*Tris dayktus užrakiná **šawimp** ta βwenta Ewángelia. P. 319*
*Du dajktu užrakiná **šawimp** tá Ewángelia βwenta. P. 325*
*O Jezus augá iβmintij ir metuoše ir meiteņ **Diewiep** ir zmoneše. P. 328*
*Tikra nešang irá tieša jog ko noris žmogus iz iauništes prijunkšta tay potám wišays páškutiniays meatajs **šawimp** užšitayko. P. 329*
*[...] mės wiši iβ prigimima raupajs grieka prigimta arbá pirmgimia **Adomiep** užkrešti budami ištikros meaytes ir gieribes poná Diewá ápčítitays ir ápkuoptys tapome [...]. P. 335*
*[...] **iámpi** štiprą padukši wišoše bedoše šawo guldit ir turet/ mokitumeši ir iukintumeši [...]. P. 338*
*[...] **poniep** Kryštušiep ir ánt io βwentu nuopetnu weyždedami wiernay ir šmágiay dirba [...]. P. 344*
*[...] tie irá kurie širdiņ giáronē izgirdi užutur **šawimp** ir waņšiu átneβa kántribes. P. 347*
*[...] linkšminkime širdis mušu nuwartodami **šawimp** iog tie wargay ne iβ priepuolia kokia [...]. P. 353*
*Tenay tiktay kur tás áktas iebkoiá ápšwietima šawa/ tay ešt **Poniep** Jezušiep Kryštušiep [...]. P. 354*
*[...] wel iam wietos **šawimp** per nečíštą ir nezbáną págiweanimą ne duotumbej. P. 367*
*[...]jo per gierus ir βwentus dárbus **šawimp** ápe ghi ludima duotu [...]. P. 374*
*Ant kietwirtá/ šwárštik tai **šawimp** ir wišad šaw minek [...]. P. 374*
*Irá ana pažieida **Adomiep** per griecha prigimima mušu [...]. P. 379*
*Táyp ášiejy kime tada Poną Jezušą **šawimp** kietuš/ ir linkšmibę βirdij mušu paiušime [...]. P. 382*
*[...]nes bušime wiši wiena **Chrištušiep** anoy ámžij bus wiši káyp Anietay wierniei. P. 382*
*Ir Nerá žiedna páškándinima tiemus kurie **Kryštušiep** irá [...]. P. 383*
*Ar βirdis **mušimp** mušu nedegia kad šu mums kialą kalbeia ir kad mums raštus izgulde? P. 385*
*Reykataulia Powilás βwentás idánt žodis Diewá giwentu **mušpi** ápščíay šu wišokia iβminčia [...]. P. 386*
*[...] bat **Poniep** mušu Tárpinikiep ešme wiši ligus [...]. P. 392*
*[...] táyp pakaju **šawimp** paiušime [...]. P. 392*
*Patis jo Mokitiniay netureia to **šawimpi** [...]. P. 393*
*[...] tokiu dowánu **šawimp** neturi [...]. P. 397*
*Táyp ir žodis Diewá noris pats **šawimp** irá dermingás iβmánomás šuprántámás žmonems tačiau kuniβkumu irá nešuprántámás. P. 405*
*[...] wiša nodieja **Diewiep**‘ [...]. P. 414*
*[...] nešimeldi kokiám šmárkiám Tyronuy bet Tewuy **Poniep**‘ mušu Jezušiep Chrištušiep [...]. P. 414*
*[...] šu tawim garbona **tawimp** ieyti galetumim [...]. P. 419*
*[...] ten jau turime Tárpiniką užtureiá **Diewiep**‘ **Tewiep**‘ [...]. P. 419*
*[...] kurie to **šawimp** ne turi ir Tarnays D. nešti [...]. P. 422*
*[...] taņ iumus pášakiau **jušimp**‘ giwendamás [...]. P. 423*
*[...] Kuniganžbtis to šwieta bet **manimp**‘ nieka ne turi [...]. P. 424*
*Antroy Tošgi Dwášios βwentošios **mušimp** jau giwenánčios darbaj ir šprowos. P. 424*
*Pirmoy irá tikros newilánčios dwášios βwentos **mušimp** giwenánčios zimes [...]. P. 424*
*Po káp pázinti **kuriampi** giweana Dwášia βwentoy [...]. P. 424.*
*[...] giwenima šau **jámp** padarišime [...]. P. 426*

[...] ne gali mušu átškirti nuo meyles kuri irá **Chriřtuřiep Jezuřiep**‘. P. 426
 Káypo nes indžiuwuři žiame jay neturi řawimp dregnuma [...]. P. 427
 Netiktay juog řawimpi toki eřti řwenta čiřřta [...]. P. 427
 [...] idánt butu regimi dárbaņ jo juog **Diewieř**‘ eřti pádárity. P. 428
 [...] bo kás tat žina tás nodeiřą ir padukři řawimpi gayřina [...]. P. 429
 [...] wiřiems o wiřiems be řkiriaus be broka tořką řawą řunup řawampi duořt [...]. P. 430
 [...] tą tořką **iampi** duotą ir dowánoťą řu řirdies řawo řandermea priima [...]. P. 430
 [...] kur kitur žmones izgánimą o ne **Sunieř** Diewá rodity. P. 434
 O káyp juos nuog ámžia págál walos řawo řunup řawampi iřrinka [...]. P. 437
 O **Izáořiep** kaľba iuog nuo pedu koios iki wirřbyu gátwos nieka řweyka nerá [...]. P. 438
 Turi páweykřtą **Nikodimieř** kuri iľgay meyla gárbos to řwieta užtureja [...]. P. 438
 [...] Ponop ne řayda řarizeuřieř [...]. P. 438
 [...] jos tieřą D. turetumim řawimp giariti ir perřekioti. P. 438
 [...] Dwářia řwenta **muřpi** negaľetu átgimdima darity [...]. P. 439
 [...] peaczietim giwa per kurią **muřpi** Ponás Jezuřs tą tořką átgimdima ir nuteyřinima muřu per Dwářia S. peczietyja drutina [...]. P. 440
 [...] kada kás iř numiruřiu eņtu **iump** pakutáwos. P. 442
 [...] tat táwes ne pářkándins iay buři **Ponieř**‘ **Diewieř**‘ bágotás. P. 443
 [...] tikray buři **Diewieř**‘ bágotás [...]. P. 443
 Ape tay rupinkis idánt **Diewieř** bágotas butumey [...]. P. 443
 [...] iay **iámp** wiřa řawo nodieja guldiři. P. 444
 [...] tureřme iay Ewánieliay řwentay řawimp‘ wietą duřime [...]. P. 450
 [...] **jamp**‘ irá werřme átwerta namams Jokubá [...]. P. 453
 [...] **Ponieř Jezuřiep Chriřtuřiep** kurs nodieja ir pátiechá muřu irá. P. 453
 [...] **Ponieř Jezuřiep** ir jo řwentoy nuopetnoy turime numaldita Diewą Tewą [...]. P. 460
 [...] idánt ką ghis **muřpi** pradeia ánt gárbos řawo ir muřu izgánima baygti teykuři [...]. P. 462
 [...] tay bus kad ing ghi intikieři řámp řawą nodieja guldiři [...]. P. 463
 [...] pážines pirmiaus řawimp wargą ir didetą neturťę tawą [...]. P. 466
 [...] neřmertelnás Diewe/ teykis tay **muřimp** padarity del gárbos řawo [...]. P. 467
 [...] id ruřtibes ir nárřa prieř Broli táwą řawimp neľykitumey [...]. P. 467
 [...] idánt ánoy pářidaugindámás iřreyķbtumey čia ánt řwietą řawą pářbaukimą/ ir nuteyřinimą táwą řawimp‘ [...]. P. 467
 Ir káľbeja áns Tijunás pats řawimp‘ [...]. P. 475
 Ir řuligins tawęřu žiamea ir waņkus tawo **tawimp** [...]. P. 480
 [...] ne paliks **tawimp**‘ ákmenia ánt ákmenia [...]. P. 480
 [...] kám už tay ką řawimp giara jauti/ kaltas eři dekwoti [...]. P. 485
 Tu táyp ne darik betayg atradęř řawimp piktus [...]. P. 486
 [...] řmárwea kuri žmogu **Diewieř** pářmirdina [...]. P. 486
 [...] řámp wiřą nodieřą izgánimá gulditu [...]. P. 487
 [...] ką řámp mums Diewás dowánoiá [...]. P. 490
 [...] tám tiki juog tawe Diews **Kriřtuřiep**‘ mili [...]. P. 490
 [...] nuteyřinti eřme dowánomis jo tořka per átpirkimą kurs irá **Jezuřiep Chriřtuřiep**. P. 495
 [...] idánt řámp rářtumim ko per zokaną tureti ne galim. P. 496
 Mokikis kurs ir **kámp** pářweykinima raupa táwo dwářiřka turi ieřkoti. P. 498
 [...] rupeřties págoniřkos wierą ing D. giarščios nuog D. ir pádukřies **jamp**‘ mus átwadžiojáčios. P. 504
 [...] potám **Diewieř**‘ nodieię gulditu [...]. P. 505
 [...] ne giáľbedamás nete tuo metu kadá nej řwiete ney řawimp pagalbos nearegim. P. 507
 Kaypo dwi hiřtorij řawimpi toi Ewánjelia řwenta/ užurákiná tayp dwi dali řawimpi turi [...]. P. 515
Jamp‘ eřři giweni ir kruti [...]. P. 516
 Wadindamás tada ij Dowidás Ponu daugiaus **jampi** reagi ne kayp žmogiřtę [...]. P. 517

Irgitu pažink Chri{tu}šiep' Poniep' wienoy á{laboy dwejoją prigimimą Diewi{β}ką ir zmogi{β}ką [...]. P. 517
 Teykis ir **mu{pi}** tokią meylą kokios reyká{tauy pájudinti [...]. P. 518
 O {β}taŋ ne kurie i{β} mokitū ra{β}te kálbeja patis {awimp'}. P. 518
 Te{i} **mu{pi}** Wierá {β}wenta noris giáruo{š}e dárbuo{š}e {kál{i} [...]. P. 520
 [...] idánt ijs tau Tewu tu jam Sunumi id ijs **táwimp** o tu **jampi** butumey [...]. P. 524
 Ta {β}wenta Ewánjelia du dayktu {awimp} turi. P. 531
 [...] per átpirkimą kur{ay} {tojós} **Kry{tu}šiep Jezu{šiep}** [...]. P. 533
 [...] per átpirkimą **Kry{tu}šiep Jezu{šiep}** kuri Diewas i{β}{tate} numáldimu per wierą krauiuo{š}e jo. P. 533
 Pirmá/ užrakiná {awimp} kitrą fárizeu{β}u ápe doni k{tau}šimą. P. 535
 Irá broliay {e}šeres **Poniep Kry{tu}šiep** bendrawierey ir bendra gárbintoiay tikra Poná Diewá [...]. P. 537
 Nes bi{loj}á pati {awimp/} ien{ tiktaŋ} da{š}ilite{š}iu ruba jo kra{β}ta {β}weŋta bu{š}iu. P. 538

Iliatyvas

[...] áteyt **širdi{š}na** wiernuii [...]. P. 304
 [...] ámžinon **weargi{š}ten** weada [...]. P. 313
 [...] ne rada **wi{š}tiklo{š}ná** {β}i{š}ku ák{š}omitu iwi{š}titá [...]. P. 321
 [...] **žiamen** io nudau{β}t kayp giway negal [...]. P. 324
 Togi/ i{β}kiey ápe {awe} wi{š}us kitus **{β}alin** át{tátidamás} kálba. P. 333
 O {š}unus Kárali{š}tes bus i{β}me{š}tás **tám{š}ibe{š}na** [...]. P. 335
 Todrin norimeg pá{kuy} ij **karali{š}ten** dángaus i{β}kakt [...]. P. 338
 [...] kwiećius {š}urinkite **k{tu}onan** mano [...]. P. 340
 [...] {š}urinkite iuos **peduo{š}ná** [...]. P. 340
 [...] nu{š}iunte iuos **winnićion** {š}awa. P. 342
 Eŋkite ir ius **winnicion** mano [...]. P. 342
 [...] o kuri puo{š}a **er{k}iećiuo{š}n** tie ira kurie k{tau}{š}a [...]. P. 347
 [...] {š}ek{t}á wá{š}iaius neátne{β}a net **žiamen** i{š}eta [...]. P. 348
 Teyp ir žodis Diewá irá káypo giwás kur{ay} per ápi{š}akimą **{β}irdin** i{š}odintás [...]. P. 348
 [...] **žiamen** inberus Ponuy Diewuy ij átduo{t} [...]. P. 349
 [...] kurie grudui žodžia Diewá neduodami giliay **{β}irdin** i{š}i{β}áknint [...]. P. 350
 Teyp ir me{š} eydami pá{kuy} ij **Jieruzalen** dángui{š}ion [...]. P. 353
 Tada buwa Jezus nuwe{š}tás **girion** nuog Dwá{š}ios [...]. P. 354
 Eŋk {š}ietone **{β}alin**. P. 355
 [...] žmogus Diewą bijas **priepolin** kokián impuo{š}es [...]. P. 360
 Jajgu wel tás págundimás **{β}irdin** táwo ipu{š}tu [...]. P. 363
 [...] {š}ugri{š}iu **namuo{š}na** mano izgi kuriu i{β}eiau [...]. P. 365
 [...] kurie ieją giwena teana{š}/ ir {š}oias **pá{k}učiau{š}en** dan{š}taŋ zmogaus ano pikte{š}ni uzu pirmuo{š}ius. P. 365
 [...] Poná Kry{tu}{š}á penkioms dienoms/ prie{β} kánčia ir {š}merti jo **Jieruzalen** inejmás [...]. P. 376
 [...] tábá{š} tetás **Jieruzalen** jo ineimás ludija [...]. P. 376
 [...] dabár **Jieruzalen Duchawnon** taj e{š}t **bá{ž}nićion** {š}awa per žodi {š}awo atenti [...]. P. 377
 [...] tás ma{š}onus Ponás {š}kubinás **Jieruzalen** [...]. P. 377
 O pirmjaus káip tie pu{š}kaj ir waikaj Poną Jezu **Jieruzalen** atenti [...]. P. 377
 [...] ius prate{š}ks **Gálileon** teŋ ij i{β}wi{š}ite [...]. P. 380
 Ir ieiu{š}ios **graban** i{β}wida iauniki {š}edinti po de{β}ine{š} [...]. P. 380
 [...] kuri Juozefas **turmon** ime{š}tás ir wel i{β}wer{š}tás [...]. P. 382
 Ar ne mu{š}ia Chri{tu}šus to wi{š}a kiánteti/ ir **gárbon'** {š}awon' ien{ti}? P. 386
 Dekim tay **{β}irdin** Gimditoiay [...]. P. 386
 [...] prá{β}omas nuog Mokitiniu {š}u{š}toia **gá{p}ádon** ieja [...]. P. 388

[...] **grábán** indetas buwa tureia [...]. P. 391
 Chriřtu **grábán** ilándiná [...]. P. 393
 Dabokimes idánt muřu **pekton** nenugrámždintu [...]. P. 393
 [...] iřtieřk ránką tawą o indek ią **fonan** mano [...]. P. 395
Báźnićion D. iuos prijma [...]. P. 399
 Skubinkis tada **ton áwinićion** [...]. P. 402
 Giena jas prieg tám **ganiktořna** [...]. P. 403
 [...] kuniřkás iřmánimás iřiwetąs **řirdin** jo [...]. P. 405
 [...] řunkiu kialu kriźiaus **gárbon** ‘Tewá řawo iejay [...]. P. 407
 [...] per kuri netiktáy jo **dangun** žengimás [...]. P. 409
 O tu Krikščioniękás žmogau dek řau **pomietin** uredą [...]. P. 409
 Karalus noredamás kokią žiamę **waldźion** řawo páwerřti [...]. P. 409
 [...] bet ir **dąguořná** pážiuretumey [...]. P. 414
 Antroy **Dągun** žengimás [...]. P. 417
 [...] imtás eřti aukřtiin **dąguořná** [...]. P. 417
 [...] iř numiruřiu kielimą ir **dągun** žiangimą nařinti [...]. P. 418
 [...] ląbay mums inteykia Ponás Jezus **dągun** žengimu [...]. P. 418
 [...] **dąguořná** užiangiąs duris tęn mumus atweria [...]. P. 418
 Atmink juog Ponás noris kuną řawą **dąguořná** ineářti teykieři [...]. P. 418
 Chriřtus **dągun** ižiąngia [...]. P. 419
 Pons ineařiąs kuną řawą **dągun** [...]. P. 419
 [...] umus muřu pářkuy tawe **dąguořná** pákieta [...]. P. 419
 Pone Jezau Karalau muřu kurs řią dien **dąguořna** ižiąngiay [...]. P. 419
 [...] **dąguořná** trokřta [...]. P. 425
 [...] řawo **dwąruořná** griřta [...]. P. 426
 Pągundime **řirdin** muřu tą pátiechą deedamą [...]. P. 426
 [...] begą nuo jos **támřiben** ląnda [...]. P. 431
 Sunus řwieřibes támřibiu wengia juoře nepąřtowi **řwieřiben** eyti joją řimřta [...]. P. 431
 Tayp Wagis paweykřte Piemenu giąru **gardaņ** Báźnićios Diewą iřiweala [...]. P. 433
 [...] ton **awinićion** eyti [...]. P. 433
 [...] muřija nupulti **źiamen** [...]. P. 435
 O niekás ne žiangia **danguořná** [...]. P. 436
 Pránąřus D. mardawoją řimtą ju **urwuořná** žiamen ilándinęs duoną ir wandeniu peneja girde [...]. P. 437
 [...] id kuną řu jo págieydimąys **waldźion** Dwąřios S. paduotume [...]. P. 439
 [...] girktay **pekton** iweta [...]. P. 442
 [...] idánt katro duřią **ćišćiu** nueytu [...]. P. 445
 [...] ćieřas nuog ateima Pona muřu **kunan** irą ćieřas ir hadina tos Wećiáros [...]. P. 449
 Ne gal **Báźnićion** iřeyti [...]. P. 449
 Tie **báźnićion** eydami kunu eyti duřios ju átřiliekti namuoře [...]. P. 449
 Ir tay **řirdin** dek juog Ponas Diews Nektaužadás wiřad koroją [...]. P. 450
 [...] **tořkon** ‘řawo prijmą [...]. P. 453
 [...] awinićion řawon **namuořná** řawo draugien iřrinktuju řawu átweda ir iláyđzia [...]. P. 454
 [...] rupinali idánt juos átrąřtu o **áwinićion** ‘řawon ‘iweřtu ir itayřtu [...]. P. 454
 [...] řaņką giarą prikimřtą kreřtą irkupiną duos **priegłabřtin** iuřu [...]. P. 455
 Aba ne abudu **duoben** ‘impuls? P. 456
 [...] neykig tu pářkuy áktu idánt řu iąys draugia **duoben** neimpuřtumey [...]. P. 458
 O kad palowe katřeti taria Simonuř Nuřiirk **gilin** [...]. P. 459
 [...] žmoniu **łaywen** ižengia [...]. P. 460
 Jo žodźia D. kás datiria ir irągáuia kás **řirdin** řawon iláyđzia [...]. P. 461
 Ir tay dabár dek **pomietin** tawon [...]. P. 461
 Jezus liepią dirbti **gilen** waźiuot tinktus užłayřti [...]. P. 462

[...] reykia **láywetēn** muš[u Poną Jezus]ą prijmti [...]. P. 463
 [...] idánt jo šatdumás **βirdin** muš[u áteytu [...]. P. 463
 Pagilik tēn dowáną táwą pas altoriu/ o enk **βalin** [...]. P. 464
 [...] o šudžia patiduotu Tárnuų ir butumēj imeštás **kalinen** [...]. P. 464
 Diēwop' βaukia idánt neytu šu iays **šudan** [...]. P. 466
 Bo noris kuną šawá **dangun** ingabena miētáβirdi]te wienok šawaja žiamę pripitde [...]. P. 469
 O dabár maž **žiamen** beariame [...]. P. 469
 Kožnás medis kurs notneβa wai]šiaus giára iβšikiarta ir **ugnin** i]imeta [...]. P. 471
 [...] tuo labiaus reykia jau]ti idánt **giarkten** jo neteaktume [...]. P. 473
 Prieg tám žinok ir tat juog rubay kuriuo]se tie Pránaβay netikri **Bážničion** D. i]iwagia [...]. P. 473
 [...] weykiaus **Bážničion** D. i]iweltu [...]. P. 473
Balin piktus Mokitojus átme]k [...]. P. 474
 Nes kožnás medis kurs ne izduo]ti wáy]šiaus bus iβkir]tas o **ugnin** imeštás [...]. P. 474
 O inge]jás **Bážničion** prádeja brookti tuos kurie tēn perdawe ir pirka [...]. P. 480
 Ką daria **mie]tan** ie]jás [...]. P. 481
 Juog tie]iogi **Bážničion** eia o tēn rades prekijus káyp βunis iβ Bážničios brokti pradeia. P. 481
 Togidel ing Jerozolimą áte]jás pirmiau]ey **namuo]na** Diēwa eyti del ma]du [...]. P. 483
 [...] du]iás žmoniu žudari **prápultin** šiu]ncia [...]. P. 483
 [...] iβrádimáys žmoniu kurius del šawo naudos žmones tokami **Bážničion** D. ineβa [...]. P. 483
 [...] mu]iee]i **kruti]na** šawo ka]tbedams [...]. P. 484
 [...]áte]ją **Bážničion** me]de]i Diēwuy newienokiay [...]. P. 485
 [...] ta]ay nutey]intás ate]ja **namuo]na** šawo [...]. P. 485
 Neyk miētás Pone šu mumis **šudan** [...]. P. 487
 [...] o puykią iβ muš[u βirdies iββakninu]i pakara **βirdin** muš[u itáy]tu [...]. P. 487
 O páwižde]iás **dangun** at]idu]ša [...]. P. 488
 Tewás jo tawe del jo **to]kon**' prijma' [...]. P. 490
 [...] impitēs aliwos ir wina ir užde]iás ij ánt galwiia šawo weade ghi **ga]padon** [...]. P. 493
 Ir štoio]i kad eja **Jeruzalen**' juog eja widumi Sámários ir Gálileos [...]. P. 496
 [...] tus pámok]tus **βirdin** muš[u indeti [...]. P. 500
 Ja]n tada žotą tawka kuri βi]ą dien' irá o rito]j bus **pae]iun** ime]sta [...]. P. 501
 [...] juog nea šeeia ne]j pijauia ne]j wea]ža **k]tuonuo]ná** [...]. P. 501
 [...] tu át]irkima ir iβ galibes βietoná **kurion** buwa del grieka paduotás del grieka iβ gialbeimá [...]. P. 502
 [...] niekám lijβ jo **newalon** ne]šiduotumey [...]. P. 502
 Diēws liepia škárba] dānguy kur ne šurudija ne]šupete]ja krauti o Mámmonás **škrinion** idánt tēnay βirdis butu kur pinigay [...]. P. 503
 Tok]ay nes **newalon** βirdi šawą Mámmonuy ataduo]ti [...]. P. 504
 [...] imk **waldzion** šawo βirdis muš[u [...]. P. 505
 [...] toli labiaus žinodams šmerti umay kaypo žiemą áte]j]iancią gatawokis idánt **pekton** nenubroktu [...]. P. 506
 [...] taritumey juog **pekton** neiβeytinay štumiá [...]. P. 507
 [...] **peá]kton** i]stumēs i]šten i]štraukti gali [...]. P. 507
 [...] **grá]ban** ámžinos ugnies [...] á]p]šuditi buwome [...]. P. 508
 Kad izgirdá Fáriseia]j/ juog Jezus užweria na]šrus Sáducejams šu]šie]ja **draugien**. P. 514
 Tada izengi]s **eldijon** per]šijria ir áte]ja **mie]stan**' šawo. P. 518
 Kie]ta]i imk pata]ą tawą o enk **namuo]na** tawo. P. 519
 Kad ne miētáβirdi]te Diēwa ney wiens nuo grieku izgánitás ne butu ir **dangun** neiēytu. P. 522
 [...] táwo pa]taymes juog tau Diēwás duris **namuo]na** šawo atweria [...]. P. 525
 [...] čia ánt žiames Bážničio]j **namuo]na** šawo kur tiktay žodis Diēwá škám]bá [...]. P. 525
 [...] nue]jás imete ghi **kalinin** páko]ta]j šugrąžintu jam ško]lą. P. 531

[...] kayp βtaj zidus iβ karta watnus ir niekam donies ne mokańcius **newalon** Rimoniū padawe [...]. P. 535
 [...] **newalon** {unkion juos páduodá ir pámuβa [...]. P. 535
 O kad áteja Jezus **namuo**{na ano wirešnio bažničios [...]. P. 538
 [...] daris zianklus didzius ir praiewus tejp kad **paklidiman** iweβti butu [...]. P. 541

Aliatyvas

Ponás Kryštus áteja **mu**{ump [...]. P. 304
 [...] **pirmop** βwánkumop‘ árbá **grožibe**{p priweβtos [...]. P. 305
 [...] kurie **jop** uzupákaliu griąžia [...]. P. 306
 [...] dwieiu šawo mokitiniu **Kryštau**{p wieβpátie}{p [...]. P. 308
 Pirmás ápraβa káy p ziday Nušuntea Kunigus ir Lewitus **Jonop** **krikβtitoiop** [...]. P. 312
 [...] kitus dárbays mušu βwentays **gárbo**{p tawo judintumim [...]. P. 313
 Nei wienás ne ateyt **Tewop** tiktay per mane [...]. P. 313
 Kryštuy Ponuy {awę}{p tayβitu ir ij prijmtu [...]. P. 313
 [...] jo {awę}{p kitayp prijmt negali [...]. P. 313
 [...] **Diewop** ir **pábáźni**{te}{p **tikro**{p [...]. P. 313
 [...] štoios žodis wieβpáties **Jonop** Zachario{šiaus {unau}{p girioŃ [...]. P. 315
 Jonás βwentás **pákuto**{p rágindámás [...]. P. 316
 [...] tay eβt žmones nuog grieka **pábáźni**{te}{p weazdamás [...]. P. 316
 [...] zodis tieg Diewá štojos **Jonop** [...]. P. 316
 Jay norime idant Kryštus Wieβpats ánt ižanima **mu**{ump ateytu [...]. P. 317
 [...] priwaβu irá jamuy kialia {awę}{p tayβit ir gatáwoti [...]. P. 317
 [...] lázdá árbá Karali{te nuog zidu buwa atimtá o **Páchoniump** pearkiałta [...]. P. 319
 Aniołás **piemenump** kałba [...]. P. 321
 [...] **kiek** **wienop** ipáciēay jo βentás užgimimás prigul [...]. P. 321
 Ir páβtáwiná iemus Simeonás biłodamas **Máριο**{p **motino**{p jo [...]. P. 322
 Ney wienás **Tewop** áteyt negal tikt per mane [...]. P. 333
 [...] mus negalinčius **Diewop** ateyt **iopi** priwedeā [...]. P. 336
 [...] **draugie**{p šawo ir wiernu šawu prijmt teyktuβi [...]. P. 336
 [...] βaukie **wieβpátie**{p ir pabudiná ij práβidámi [...]. P. 338
 [...] **iop** tare per priliginimą [...]. P. 346
 Pirmiaus ápe žodi šawo brángu kuri ligina {ekle}{p árba **grudop** {ekles [...]. P. 347
 [...] kás irá žodis Diewá y kodel irá {ekle}{p priligintas [...]. P. 349
 [...] {emenie}{p žodžia Diewá átnēβt [...]. P. 349
 [...] liepe ii atweaβt {aweā}{p [...]. P. 351
 [...] prišiantiná **Jerichop** aktas nekuris {edeio pás kielą elgdamášis [...]. P. 351
 [...] **žinio**{p mušu kás kártás priwadžiotá [...]. P. 352
 O Jezus tare **iop** [...]. P. 352
 [...] iβeiūs iz anu βaliu βauktereia **iop** [...]. P. 358
 Rekiu **táwę**{p per šilą [...]. P. 360
 Ne eβmi áβ pášiuštąs **Págonump** liβ tiktay **áwiump** **prázuwu**{iump namuoše Izráēlaus [...]. P. 361
 [...] árčiaus **Ponop** **Jezau**{p áteia [...]. P. 361
 [...] kárβtešnes **iop** małdos pagawa taridamá [...]. P. 361
 [...] ákis šawa ápgreβk **žodžio** Diewá [...]. P. 363
 [...] átajo **iu**{ump karali{te Diewo [...]. P. 364
 Nešang girdi jog ta neči{ta dwá{šea iβwáritá wel **žmogau**{p griβta [...]. P. 367
 [...] ižwidá dide daugibe žmoniū uog áteia **iop** tare **Philippop** [...]. P. 369
 [...] kás prigul Poná Diewá **gárbo**{p ir iu pačiu **iβgánimop** **ámžinop** [...]. P. 370
 Tare tada židay **iop**. P. 373
 [...] kada prišiantina **Jeruzolimo**{p ir áteia **Bet**{age}{p **kałnop** aliwos [...]. P. 375

Ponuj Jezuj **šawelšp** átenčiám čiáští dárít tai ešt [...]. P. 378
 [...] **namump** širdies mušu tuškiánanti [...]. P. 378
 Poną Jezu žodija šawo šwentame **mušump** atenti [...]. P. 378
 [...] drašia prieigą io **šwentop Máiešt**atop [...]. P. 379
 Ir kátbeja **šawelšpi** [...]. P. 380
 [...] áteja **grabop** šauten tekant [...]. P. 380
 [...] kuną jo patepti noredámos eja **grábop** [...]. P. 381
 Eykime **grábopi** ne táypo žiengšniáys koiu káypo noru [...]. P. 382
 [...] patšay šawe **tokiošpgi mejštešp** jo iudink [...]. P. 382
 [...] wis pálikušios áteia **grábopi** prátel brekštánt [...]. P. 382
 Tada ghi katbeia **iump**? P. 384
 Ir eia nekurie iš mušiškiu **grábop**‘ [...]. P. 385
 Ir prišárťiná **mieštealop**‘ **kuriop**‘ eia [...]. P. 386
 Atšilik šu mums iau **wákarop**‘ ešt ir diena iau pagriža [...]. P. 386
 Atminkim dabár kada **mušump** áteyti Ponás [...]. P. 388
 [...] diená **wakarop**‘ negriš [...]. P. 390
 [...] ir dabár dažnay užwertomis durimis **mušump** ateyti [...]. P. 391
 [...] ateia **jump** káypo Tewás **waykialump** [...]. P. 391
 [...] **wišump wiernump** ligiay priguli naudos [...]. P. 393
 Pirmiaus nes **pákutošpi** judiná [...]. P. 394
 [...] žiwatą mušu págiárinę **Ponop**‘ **Diewop**‘ šugrištame [...]. P. 394
 Neširišk tada **wietošp šwenčiaušiop** nešigšaušk áššabump **prákilniaušiump**‘ [...]. P. 397
 [...] rángkiši **tošp draugiešpi** gšauškiši **tump**‘ **awelump**‘ [...]. P. 402
 O Tada Jezus išwidees uog noreia ghi ápe tan kšaušti katbeia **iump**‘ [...]. P. 404
 [...] tikroia pákutoy id **táwešpi** šugrištu melšk [...]. P. 404
 Pons tawe pámetes [...] šugrinš **táwešpi** [...]. P. 404
 [...] nes áš ešt **Tewop**‘ [...]. P. 404
 [...] tu kurie šwetimu bašu katba **netop**‘ **Piemeniešp**‘ weda [...]. P. 404
 [...] po kielimuy šawo wel **jump** šugrižias juos prádžiugina [...]. P. 405
 Nuejmu **Tewop** pereimu iš to šwieta ing ámžiną žiwatą [...]. P. 405
 [...] ne turi prieygos prowos **ámžinump**‘ [...]. P. 406
 Marina nes mušpi šeną zmoгу pádešt mums **átgindimop**‘ [...]. P. 407
 Iš teššibes wel juog ešt **Tewop**‘ mano [...]. P. 408
 Bo iangu ne nuejšiu Nurámintoiás ánašaj notešs **jušump**‘ [...]. P. 408
 Pášakias nes Mokitiniamus ápe šawo **Tewop** eijmą [...]. P. 409
 [...] jo nejaučia ir **jop** neprišipážištá [...]. P. 410
 [...] teššibę Poná Jezušá Chrištušá kuri nueime jo **Tewop**‘ užuguli [...]. P. 411
 O teyp nereykia nejokia prieda **žodžiop** Diewá [...]. P. 412
 [...] širdžia šawo reykmenieia **Diewopi** dušauti [...]. P. 413
 Pirmoia Sunus Diewá Apaštatus šawo ir mus wišus **mašdump** iudina [...]. P. 413
 [...] ir wel paliekmi šwietą o ešt **Tewop**‘ [...]. P. 413
 O uog **mašdošpi** reykia budrumá [...]. P. 413
 [...] tawe ir pernewalą werčia **mašdošpi** [...]. P. 414
 Wel atmink juog tawe **mašdošpi** turi paiudinti šabiaušey Wala [...]. P. 414
 Niekás **Tewop** negal ateyti tiktay per mane [...]. P. 415
 [...] šwetimu Diewu Gárbintoiáys ešt kurie mašdás šawo šutwerimop‘ griážia [...]. P. 415
 [...] noris krikštímás pridetas irá čia **Wierošpi** [...]. P. 418
 [...] wišad watną prieygą **Tewop**‘ turedami galim áfieráwoti [...]. P. 419
 [...] tenay ákis ir umus mušu pakiaštumim **jopi** [...]. P. 419
 [...] **iopi** áteššime ir giwenimą iámp‘ padarišime [...]. P. 423
 Ešt **Tewop**‘ [...]. P. 424
 Nuejšiu ir wel **iušump**‘ áteššiu [...]. P. 424

[...] kas tada ghi mili *birdies* [awos] **škárbump** ne prišiuwa [...]. P. 425

[...] kártays ir Ponay [awump padonump] átlanka [...]. P. 426

Kás mane mili Tewás mano ghi miles ir **jop** áteyšime [...]. P. 426

[...] káypo ateja **Jaunikájciump** pečiuja [anciump Bábylone] [...]. P. 426

[...] **Zacheuŕopi** ir **kitump** [...]. P. 426

[...] tay kás priguli jos **uredop** dara weykia [...]. P. 426

[...] kuršay dara tiešq eŕti **ŕwiešibešpi** [...]. P. 428

[...] taypo newiši per Sunu Diwo **ižgánimop** áteyti [...]. P. 431

Niekás **Tewop** ne gal ateyti tiktay per manę [...]. P. 433

[...] awelu **jop** ne práwoditi [...]. P. 434

Tas áteja **Jezušop** nakti [...]. P. 436

[...] šu Ponu Jezušu **kuriop** nákti ateja [...]. P. 437

[...] páŕbaukia juos [unaušp] sawo ir **mokštom ŕwentop** pátraukia [...]. P. 437

Ponop ne tayda farizeuŕieš [...]. P. 438

Neširángkime tada be mieras **prákilnumop Uredump** kurie mums kialq **Diwop** užštoja [...]. P. 438

[...] **pážintiešpi** D. ir **priemimop** jo žodžia užštojá mums kialq **karalištešp** Diwá ir netaydzia mušu **Jezušop Chrištušop** ir **tiešošpijo** [...]. P. 438

[...] umay ir dumos *birdies* zmogaus nuog iauništes irá weaykios **piktopi** [...]. P. 438

[...] peaczietim giwa per kuriq **mušpi** Ponás Jezus tq toškq átgimdima ir nuteyšinima mušu per Dwášia S. peczietija drutina [...]. P. 440

[...] idant tie kurie nori iŕ čion eŕti **iušump** ne galetu ir anis iŕ ten pereŕt **mušump** [...]. P. 441

Diwop ir po šmerties nueja [...]. P. 443

[...] gátawa grieku **átláydimop** prieyga [...]. P. 445

Ir kálbeia Ponás **tarnopi** [...]. P. 447

Ir ártinoš **jop** wiš **Muŕtinikaš** ir **Grieŕnikaš** [...]. P. 451

O átejš **namoprin** šuwadina prietelu ir šušiedu/ kálbedamás iemus [...]. P. 451

[...] ánt šazines turet noredami lángwibę **Ponop Jezušop** prišártina [...]. P. 452

Ponop Jezušop eia [...]. P. 452

[...] káypo páweykštu tu Muŕtiniku prišártinti **Ponop Jezušop** káypo **Dáktarop** ligoniu **Mokitojop** nemokánčiu **Ižganitojop** grieŕnu [...]. P. 452

Kuriošp toškošp ne galim áteyti [...]. P. 452

[...] pažinimas grieku kurs irá pirmu štráypšniu **pákutošp ŕwentošpi** pšutá [...]. P. 452

Chrištušop Ponop prišártina [...]. P. 453

Krištušq roda ne tubutq Ižgánitoiá **kuriop** áteyti be Tárpiniku negalime [...]. P. 453

[...] negi kšaušik Pháriseuŕu kurie mus nuo Poná Jezuša sawo **monump** [...] šiuncia [...]. P. 453

[...] kayp anie fáriseuŕay kurie netiktay neprišártina **Ponop** [...]. P. 454

[...] regiedámš iu newdieczništę nušiduošti **práštokump** [...]. P. 454

O tu mašoningás Pone kurs ne nori grieŕnu šmerties bet ju šugrižima teykis **mušump** patšay ášigrižeti [...]. P. 455

[...] id iŕ grieku kietáši **táwešp** tikray šugriŕtumim [...]. P. 455

[...] irá abešnás graudoijmás kuri dara Pons weždamás mus **mietaširdištešp** [...]. P. 456

O táyp iayti **mietaširdištešp** negal pájudinti graudoimás Poná [...]. P. 458

Ir štoioš **tada zmones jop** [...]. P. 459

Šimanas Petrás pripuošá **koiump** Jezuša [...]. P. 460

[...] idánt ju **širdiešp** ne prieytu auŕbra žodžia D. P. 461

Diwop ŕbaukia idánt neytu šu iays šudan [...]. P. 466

[...] anoy tárpk ir pášidrutink **žiwatop** **ámžinop** [...]. P. 467

To tiktay reykia idánt šu tomis žmonemis **Ponop** ateytumey per tikraq pakutq [...]. P. 469

[...] teyp ney wiena **šawešp** atencja netremia [...]. P. 469

[...] zmones **šawešpi** prijma [...]. P. 469

[...] jám tikielim čiešu reykmeanes **jop** nušibekim [...]. P. 470

*Dabokite*si fałβiwu Pránaβu kurie áteyti **ju**šump‘ rubuo]e awiu [...]. P. 471
 [...] zmones Tárnu jo **šawe**]p šiuńciamu neprijma [...]. P. 472
Káyp nes tikri Tarnay Diawá per io žodi duβiás mu]u žiwatop ámžinop gaywina [...]. P. 472
 [...] grieku áttaydimą tureti **giárump darbump** pášijudinti [...]. P. 474
 [...] akis tawas **mu**šump ápgriąβk [...]. P. 474
 [...] tas buwa áprańβitás **iop** kańpo iβbár]tas łobi jo [...]. P. 475
Suwadineš tadá wi]us školinikus Poná šawo šawe]pi kálbeja pirmamuj [...]. P. 475
Kálbeja teńpagi ir Mokitiniump‘ šawump‘ [...]. P. 475
 [...] wiská **iβłaykimop** mu]u priguli [...]. P. 476
Poná šawa buwa jop‘ á]kun]tás [...]. P. 476
Tey]us irá dayktás idánt top wis šugriβtu [...]. P. 477
Padaris Ponás pám]tą tárnu šawu βaukián]ju šawe]p dienomis ir náktimis [...]. P. 478
 [...] duris ło]kos átwiros per tikrą pákutą grieku šawu pážinimą ir βirdingą **Ponop‘ Diawop‘** šugrižimą [...]. P. 479
 [...] toli łabiaus tawes kur]ay **iop‘** glaudije]i [...]. P. 481
 [...] grieką táwą pážineš **jop** šu nodieja pagiárinima žiwata táwo škubinie]i gayli [...]. P. 481
 [...] **páku]o]p** wadina ir šu]ipratimop mus graudoja [...]. P. 482
 [...] áteja iβ **pu]stijmop** [...]. P. 482
 [...] jeβkok **Ponop** áteyk ir jám át]irá]ti duok [...]. P. 482
 [...] átwerk ákis mu]u idánt dieną tłankima mu]u pážine **tawe]p** šugriβtumim [...]. P. 483
Kálbeja teńpagi ne kuriump‘ kurie duk]ejos patis šawimpi [...]. P. 484
 [...] žmones paklide kurie pámetę šutwereją **šutwerimop** nu]iduo]ti [...]. P. 485
 [...] šuteak mums Dwá]ią βwentą kuri mus **wi]op giáróp** weždama **táwe]p** matdo]e kialą roditu [...]. P. 487
 [...] **ło]ko]p** Diawá ateyti grieku áttaydima áptureti negali [...]. P. 487
 [...] ižkálbeja **iop‘** [...]. P. 488
 [...] anus kurie ij átwede **gárbinimop** Diawá páiudina [...]. P. 489
 [...] átwewa]ta nuog zmoniu giaru **Ponop** mu]u **Jezu]op Chri]tu]op** [...]. P. 489
 [...] au]is ju prikimβias juog **anump** prijunkia [...]. P. 489
 [...] dángaus kárá]i]tes Tewayniu dará iay **jop** nuoβirdžiy šugriβti [...]. P. 490
Tironą koki šmárku buti iβmána kuriop be Tárpiniku áteyti nera káyp [...]. P. 491
Bágotás irá miełáβirdi]tey wi]iems kurie jop‘ βaukia [...]. P. 491
O anás noredamás pati šawe nuteá]šinti kálbeja Jezu]opi [...]. P. 492
Tada á]sigriąžias Mokitiniump kálbeia [...]. P. 492
Sámáritonás nekur]a]j jodamás átiójá jop [...]. P. 493
 [...] jám tikrą **ižgánimop‘** kialą rodá [...]. P. 493
Dabokis kur turi da]itirti ápe kialą ižgánimop [...]. P. 494
 [...] tą Daktarą netodel Pons Jezus **zokanop** šiuńcia idánt per ij **žiwatop ámžinop** áteytu [...]. P. 495
 [...] tuo kialu nieks nieja ir ieyti negal **žiwatop** [...]. P. 495
Bonoris per zokaną irá pároditás kielás žiwatop [...]. P. 495
Ir to mokikis kurs irá kialas ižganimop [...]. P. 495
 [...] parodes kialą mums kłootu **Kri]tu]op Jezu]op** [...]. P. 496
 [...] o užuguli ánt neprimones **wi]op giáróp** ir ánt škubuma weykuma **wi]op piktop** [...]. P. 497
Sutáys raupuočiáys nu]iduok Liekoriau]p mu]u Ponop Jezu]op Chri]tu]op [...]. P. 498
Tat ir męš šau žadekim kad šu pakuta ir wierá jop átey]ime [...]. P. 499
 [...] šiuńdamás Ponás tuos raupuočius **Kunigump** nepadaria [...]. P. 499
 [...] o pážinę tie]ą ios užmirβta **mełop** griβta ne]ipiktink [...]. P. 500
O kás iβ ju]u trokβkinga]j dumodámás gal prideeti ugłau]p šawo wieną uołakti? P. 501
 [...] del á]βwietima mu]u žodžiu Ewánielios jo βwentos per kurią e]me nuo bátwonu **tikrop** **Diawop** šugražinti [...]. P. 502
 [...] ne pri]iuwe βirdies šawo **naudo]p** [...]. P. 504

O kadá prijiartina **wartump** mie[ta [...]. P. 505
 [...] páiudink jas **tikro[sp** **mejte[sp** ir **tužo[sp** tawo [...]. P. 505
 Nemitek šwietá nej [teángkis tabay jo **gárbo[sp** **ra[kaβiump** **kárbump** [...]. P. 506
 [...] áteyti **žiwatop** **ámžinop** **páwe[niump** giwu wándeniu [...]. P. 507
 [...] **nauij[te[sp** žiwatá kayp numirelis átgimdámás át[itie]ia [...]. P. 507
 [...] **nauij[te[sp** žiwatá prikiatá [...]. P. 508
 [...] tayıp gar[ia]y **βaukia** juog ghi **págaytop** paiudiná [...]. P. 508
 Kás čia nes neturi dalies pirmame kielime nuo grieká tás ne tures ántrame kielime dalies **žiwatop** **ámžinop** [...]. P. 508
 [...] iβ **ámžinos** [merties pirmos **jop** ne [mertelni]te[pi] ir ne **káltibe[sp** wel átwea[ti] teyk[i] [...]. P. 508
 [...] per žodi tawá per galibę Dwá[šios] S. **nauij[te[sp** žiwatá priwe[ti] teyki[i] [...]. P. 509
 [...] galibe žodžia tawo **βwenta** iβ [merties **žiwatop** [ugražinay [...]. P. 509
 Kunay nes wiernu Krikščioniu irá giwenimu Dwá[šios] **βwentos** ir **žiwatop** **ámžinop** ira nugárbinti. P. 509
 Iβtie[k] ir **mu[ump** deáβinę táwq [...]. P. 509
 O át[akidamás] Jezus kálbeja **zokonikump** ir **Fáriseump** táridámás [...]. P. 510
 [...] nori idánt wiši izgániti butu ir **pážinimop** tie[šos] áteytu [...]. P. 511
 [...] grieβnus **pákuto[sp** zadiná [...]. P. 511
 [...] potám abá **uredop** áp[kun]sti abá šwietuy iβdeárgti [...]. P. 512
 [...] jo **mok[top** pri[ipázinti] ne nori [...]. P. 516
 [...] kitus dárba]ys mu[š]u **βwentays** **garbo[sp** tawo judintumim [...]. P. 518
 Todel nes ánt šwietá áteja idánt tawe per áp[akimq] žodžia [awo **pážinimop** [awes ir Diewá Tewá ápwe[stu]. P. 519
 [...] βirdžia jo trokβtánčia **jop** rangkime[i] [...]. P. 520
 Wierq βirdingos Wieros pilnq kuri juos weade **Kri[stu]opi** [...]. P. 520
 [...] waldžia kuri priguli Diewuy ir Ponuy Jezu[š]y Chri[stu]šy pro[skayta] [awe[sp] traukia [...]. P. 522
 Bet anis notbodámi nueia [au wienás **dirwo[sp** [awo kitás **preakie[pi]** [awo [...]. P. 523
 Btay nes tawe [awe[pi] žadina **bendri[te[sp]** Sunaus [awo **βaukia** [...]. P. 524
 [...] del grieká Neprietelum buwa teyp juog **jop** dra[š]ey áteyti negatejaj [...]. P. 524
 [...] átmindami juog Diewás e[st] Tewu mu[š]u **Sunump** [awo [...]. P. 525
 [...] tau Diewás duris namuo[š]na [awo atweria [šwodbos kwiečia Tárnus [awo **tawe[sp]** [iunčia [...]. P. 525
 [...] ne prijmá to[š]kos Diewa prieβ [awe welija **dirwump** **preákie[sp]** [...]. P. 526
 [...] ne Ta[š]a] kad izgirdo Jezu áteanti nuog Judeos ing Gálileia eja **iop** [...]. P. 527
Wedžio]p dušiu mu[š]u **Ponop** **Jezu]op** perkiatti bu[š]ime [...]. P. 527
 Tare tada Jezus **jop**. P. 527
 Tare **jop** Karatelus. P. 527
Ponop **Kri]tau]p** rupiey ápe págiatbq tekineiánti. P. 528
 [...] prieg tám ir paties Tewá **tikro[sp** **tikibe[sp]** abá **wiero[sp]** priwedimq. P. 528
 Potreačia: Dabokis metu priepoliu ir raudu dienu[š]e ne [utwerimump noris **βwenčiau]iump** bátayg **pátie[sp]** [utwerw]jop **Wieβpatie[sp]** **Diewop** pułdinet [...]. P. 529
 [...] kayp rikβtemis [awe[sp] o teyp **máldump** **βwentump** **pákuto[sp]** **pakaro[sp]** ir **kitump** **βwentump** **cnatump** wára [...]. P. 529
 Powitás **βwentás** iβkiay kálbá **Rimioniump** rá[šidamás] páguldime trečia]me. P. 532
 Ir nu[š]iunte **jop** mokitinius [awus [...]. P. 534
 Ta] kadá anas [ump kálbeia **βta] nekur[š]a] wiere[š]nis Bážničios atejqs [...]. P. 538
 [...] botágiele]ys tutu koro]jmu [awe[sp] warinet [...]. P. 539
 Poná Diewá wel budás irá mus wengiančius ir giárá wala **jop** áteyt nenorinčius [...]. P. 539
 [...] wiera tikra ir neabejoiánti meylę Poná Kry]tu]š]a] ir jo páβunę [awe[sp] traukia. P. 540
 [...] kayp tá moteriβkie tapo **kurio]p** Ponás Kry]tu]š]us iβkiay kálbá [...]. P. 540**

[...] aušis pearβinčias žmoniu **pámokštump**‘ turinčius kálbá. P. 544
Kás tieg nušitweręs iunga Ewánjelios βwentos átgálos weyžd ne eášt primanus **kárálištejp** Diewá.
P. 545

Inesyvas

[...] tada iβwis šunu zmogaus ateynanti **debešije**[...]. P. 303
[...] **iščioje** arbá žiwate cištos Pánnos Mários [...]. P. 304
Pirmoy ápsáká Ponás Kryštus žiánktus [...]. P. 304
Antroj wel meaylingay mus peršergt ir mokia [...]. P. 304
[...] **wieroy** štiproy čištame **wiežliwame págiweanime** [...]. P. 305
[...] **giáruoše dárbuoše** mieláy ir gieydziey lukurotumbim [...]. P. 305
Ponas pats áteys **deabešije** [...]. P. 306
[...] **žodiia** šawáme meaylingay kašbančio [...]. P. 306
[...] čištą págiweanimą weade **križiuy warguoše** [...]. P. 307
[...] **pearšakioimuoše** kántrus buwa [...]. P. 307
Ponás **toy βwentoy Ewángeliy** kálbá [...]. P. 307
[...] **namuoše** karaliu ešti [...]. P. 308
[...] nekur kitur tiktay **Bážničioy** Diewa [...]. P. 309
Bážničioy ne tokioy kuri tušciu wárdu Bážničios [...]. P. 309
[...] tiktay gieydzia jdánt **Dwašioy tikroy** ir **širdija ne wilánčioq** ghi gárbinčumbim [...]. P. 310
Twirtibes βwentos **Wieroy Krikščionišky** [...]. P. 310
[...] **išpázínime** P. Kryštusá [...]. P. 310
[...] ne šapint kuna šawo bat ij **štiproi twarkoy** užšaykit [...]. P. 310
[...] tay eášt pážink **iuoše** tás dides gieáribes [...]. P. 311
[...] bat **widurii** iušu štowi kurio ius nepažištate [...]. P. 312
Jieruzales **Bážničioy** [...]. P. 312
Págiriuoše ties upea Jordana [...]. P. 312
[...] baššas šáukięšis **girioy** [...]. P. 312
[...] užugul pákuta tikra **kiáturioše daiktuoše** [...]. P. 314
[...] prieg tám **tikrame** už nušideimus **gajleime** [...]. P. 314
[...] potreačia **padukšiiia** štiproy ir **nušitkieime** [...]. P. 314
[...] **atnaujníme** pagiweanima čišta giara ir **pálowime** pikta [...]. P. 314
Metuoše penktuoše lietuoše wiešpatawimo Tiberiušo Ciešoriaus [...]. P. 315
[...] **knigoše** pranabištes Izáiošiaus Pránaša [...]. P. 315
Báššas šaukiánčio **girioy** [...]. P. 315
[...] **ápišakime** Ewángelios βwentos ir **tarnawime** Krikštima βwenta [...]. P. 316
[...] drutinkis **pábážništey** ir **wieroy tikroy** Poná Jezuša Kryštusá [...]. P. 317
[...] pakotaj pateks **karalištea** [...]. P. 317
Tuos tada wayšius šawa **čištame págiweanime** ánt gárbos Kryštusá Poná ir šawa iβgánima
rodikime [...]. P. 317
Ik nušidawe **ánuoše dienuoše** [...]. P. 318
[...] **padeio** ghi **prákarte** [...]. P. 318
[...] ne buwo giemus wietos **galpadoy** [...]. P. 318
[...] **miešte** Dowidá [...]. P. 319
Rašite wankiali wištiktaš šuwištita ir pádetą **prákarte** [...]. P. 319
[...] šunuia šawam **mielame** [...]. P. 319
[...] šunu págimditu kuri neabejotinai ne **Bethleme** wiešidama bátáyg **Názárete namealuoše**
šawa budamá [...]. P. 320
[...] **kániukštey** prieg užgimimuy šawa gušet nepelšeia ir newengieia [...]. P. 320
[...] **pádwárioy** wietos neturedamás [...]. p. 320
Drutinkimes gi táda štipray **toy wieroy** [...]. P. 320
[...] ing Miešta Bethlehem kuršay buwo wirešnis **Páwiete** Judos [...]. P. 320

Kiek wiená ne[sang **giminea** tureia [awo pawietą [...]. P. 320
 [...] bátąg atrada ghi **prákárte** págulditá [...]. P. 321
 [...] kur[say irá Kryštus wießpats **Miešte** Dowidá [...]. P. 321
 [...] wißtiktuo[s **tetuo[s** [káro[s]e [uwi]titá [...]. P. 321
 [...] teanaj ámžinaj ją baygdámás dąngaus **Karalištej** [...]. P. 322
Ducháwnoy gárboy o tikrame ráfte ßwentame [...]. P. 322
 [...] papeyktuo[s]e [akrámentuo[s]e io ßwentuo[s]e [...]. P. 322
 [...] žianktuo[s]e nuog žmoniu to [šwieta [...]. P. 322
 [...] **ßirdiia** [awo wi]lad iq ma[štit ir nuwartot [...]. P. 323
Toy Ewángelioy ßwentoy ápiráßos [...]. P. 323
 [...] jo **nuopetnoie** ir **pilništej** nutey[šinima ir ißgánima [awo iebka [...]. P. 324
 [...] pirmsg ne žiwate prá[šideio [...]. P. 325
 [...] noris wel **náslißkáme tuome árbá [stone** [...]. P. 325
 [...] mokikimes ponuy Diewuy **małdo[s** **pá[šnikuo[s]e** wi]lad tárnaut [...]. P. 325
 [...] ta [širdi[s]e mu[su meaytaukime ir **jáme** wi]okią mu[su páduk[š]i turekime [...]. P. 326
 [...] bernelis Jezus pá[šilika **Jeruzolimoy** [...]. P. 327
 [...] taridamies ii [šanti **draugiey** [...]. P. 327
 [...] rada ii **Bážničioy** [šedinti **widuy** [...]. P. 327
 Nežinojot iuok **tuos** **daņktuos** kurie irá tewá mano reņkia man but? P. 327
 [...] motiná io wi]sus tuos žodžius užuotąkia **ßirdiņ** [awo [...]. P. 328
 Jezus augá **ißmintij** ir **metuo[s]e** ir **meiley** Diewiep ir **zmone[s]e** [...]. P. 328
Bážničio[s **Krykšćionißko[s]e** ir wierniuu **bendruo[s]e** [urinkimuo[s]e [...]. P. 328
 Antrá ápe Jaunikayčia Jezaus **toj kiealonej** pámetimą [...]. P. 328
 Jezus augá ißmintij ir **metuo[s]e** ir **meilen** Diewiep ir **zmone[s]e** [...]. P. 328
 [...] [širdiia [šawa poná Kry[štu páneatęs [...]. P. 329
 [...] iebkot nekur kitur tikt **Bážničioy** Diewa [...]. P. 329
 [...] uginkite ir ißtąykikite waykialus [awo **baymey** ir **grau[šmey** wießpáties [...]. P. 329
 [...] bátąg ra[š]i **Bážničioy** tay e[š]t **ßwentame** io žodija ir **pámok[š]te tikrame** [...]. P. 329
 [...] **wi]suo[s]e** **giáruo[s]e** **darbuo[s]e** pákhu[šnays ir páduotais iemus butu [...]. P. 330
 Tay i]ako pats Diewás **penktame pri[šakime** [...]. P. 330
 Ape ką ir **ráßtuo[s]e** daug turime [...]. P. 330
 [...] **wieroy** Poná Jezaus [...]. P. 331
 Diewa kurie tiktay **tame [stone** págál walios Diewa giweana [...]. P. 332
 [...] **rašte ßwentame** gražiei págirtás [...]. P. 332
 [...] **tame [stone** éži[š]tay wiežliway te giweana [...]. P. 332
P[š]olme [šimtame dwiem **de[š]itame** ir **áßmáme** [...]. P. 332
 [...] ir to ir [šio **nameatuo[s]e** ne tenka [...]. P. 332
 [...] motinay [šawa mieląy kurią wi]lad **deáránčioy págiearboy** tureia [...]. P. 333
 [...] žiedna wirßbune ir **wire[š]nibęa** kunißką ne užtemintu [...]. P. 333
 [...] žodeala wienna daugiaus ne taria bátąg **dearánčioy pákaroy** ir **kłauzadoy** [...]. P. 333
 [...] tawe wi]su cie[š]u ir **wi]o[s]e** **reikmene[s]e** tawo giałbet galinti [...]. P. 334
 [...] tárnás mano guli **namuo[s]e** [...]. P. 334
 [...] [še[š]is [šu Abráhomu I]oku ir Jokubu **káráli[š]tey** dąngaus [...]. P. 335
 [...] **karalištej** dąngaus [še[š]tis [...]. P. 336
 [...] mumus reykia **wieroy ßwentoy** ir **giáruo[s]e** **dárbuo[s]e** wi]lad daugintis [...]. P. 336
 [...] tokiu ponás Kryštus **Karalištej** [awo nekienčia [...]. P. 336
 Budamás tada **karalištej** árbá **Bážničioy** Poná Kry[štaus] [...]. P. 336
 [...] [šiuudinimás didis [štoios **marioje** teip iuog eldia wilniomis už[š]iteios [...]. P. 337
 [...] **tokio[s]e** **prie[š]paudo[s]e** datire [...]. P. 338
 [...] [štiprą paduk[š]i **wi]o[s]e** **bedo[s]e** [awo guldit [...]. P. 338
 [...] táwe but tikru Bážničios táwo **to[s]e** **wilni[s]e** tabay nubláßkitos [užieduotiniu [...]. P. 339
 [...] pášeia kukalus **wjđui** kwiečiu [...]. P. 339

Báźnićioy Diewá dábár ánt ſwieta ſanćioj wiſad turi but miſbray [...]. P. 340
 [...] nerekia Báźnićia Diewá biauretis reagint **ioy** kokią páteptę [...]. P. 340
 [...] ápláydzia tuos kurios tur ſawa **waldźioy** [...]. P. 340
 [...] net **paćiame danguia kame** peatus ir kukaliay ne iokios wietos netures [...]. P. 341
 [...] idánt iſ to gruda **danguia** io waykays tawo átgimę [...]. P. 341
Pirmoy Ponás Kryſtus kałba ápe Báźnićią ſawo [...]. P. 343
Antroy wel ſaka ápe dwieiopus dárbinikus [...]. P. 343
Antroy wel ſaka ápe dwieiopus dárbinikus **toy winnićioy** [...]. P. 343
 [...] **toy winnićioy** dweioyi irá dárbinikay [...]. P. 344
Toy wel **winnićioy** dirbt [...]. P. 344
 [...] idánt **páſbaukime** ſawo wiernays budami [...]. P. 345
 [...] kitiemus **prieźodźiuoſe** idánt regiedámi ne regietu ir girdedámi ne iſmániu [...]. P. 346
 Teyp ir źodis Diewá **źmoneſe** to ſwieta akliſte prigimta **ápiakuſiuoſe** [...]. P. 347
 [...] tie irá kurie **ſirdy giároy** izgirdi uźutur [...]. p. 347
 [...] **giároſe dárbuoſe** procáwoiánti [...]. P. 348
 [...] tur maci átgáywinánćią ſakni remdámás **ſirdiia** źmogaus [...]. P. 348
 [...] welnias paukſtis pektos tuoiaus átſkrinda ir áną grudeali **wirſuy** gulinti ſułaſa [...]. P. 349
 Bátáyg to ne wayſuma prieźaſtis rándaſi **paćiuoſe kłauſitoiuoſe** [...]. P. 349
 [...] iog tay ne źodźiu Diewá deſtis kada **wienuoſe** wayſinaſi graźiay o **kituoſe** ne ir but daugiaſn
 irá tu **kuriuoſe** neiokios naudos neatneſa [...]. P. 349
 [...] ſaknindamaſi ir plátindamáſi **ſirdiia** muſu págál dowanos nuog io nudalitos wayſiu ir nauđa
 átnneſtu [...]. P. 349
 [...] idánt źodis Diewá **ſirdiia** muſu priſiimtu ir wayſiu padaritu [...]. P. 349
 [...] **ſirdiſe** muſu ano neſodintu ir ne wáyſintu [...]. P. 349
 [...] **tokioſe źmoneſe** kurie giára ćiſta ir noringá ſirdźia źodźia Diewá kłauſa [...]. P. 350
 [...] áną **ſirdiſe** ſawa wiſad nobaźnay maſtá [...]. P. 350
 [...] iſ gruda brángio táwo źodźia **kántribey** ſtiproy ſimtaropą wayſiu daritumbime [...]. P. 350
 [...] **páźintija tikroy** táweſ ir Poną muſu Jezaus Kryſtaus taypag **pábáźniſtey ſwentoi** kás diena
 daugintumeſi [...]. P. 351
 [...] káyp ſkárbaſ paſteptás **źiamey** ir neźinomás [...]. P. 352
Toy ſwentoy Ewángeliy du dáykty turime [...]. P. 352
 [...] kárius muſu **karaliſtey** dangaus [...]. P. 353
 [...] ałga iuſu ápſtinga irá **danguia** [...]. P. 353
 [...] ij ſekdamás **wiokioy pábáźnibey** ir **ſwentibey** wáikſćiot [...]. P. 354
 [...] **toy ſwieſoy** wáykſćiodámi **kárſtoy** [...]. P. 354
 [...] **rankuoſe** neſios tawe [...]. P. 355
 [...] idánt **griekuoſe** draſej be pákutos giwentu [...]. P. 357
 [...] perkałbet Poną Diewą ápe juos **warguoſe** ir **priepuołoſe** nieka neſirupinánti [...]. P. 357
Małduoſe ſwentoſe tuo metu kárſteſni ir budreſni bukime [...]. P. 357
 [...] nor źmogu irayźgit **źabánguoſe** [...]. P. 358
 [...] ánt wiſotiná ir abełna uźkietininá ir práźudimá ir **griekuoſe** [...]. P. 359
Antroy priſimena [...]. P. 359
Pirmoy irá łabay źiama małda Kananietes [...]. P. 359
 Neſitiekiek tuien **toy bedoy** ſawa Diewa iſkłauſomás [...]. P. 360
 [...] kurſay abeia tay regiedamás **toy Kananietey** [...]. P. 360
 Ne eſmi áſ páſiuſtąſ Págonump liſ tiktay áwiump práźuwuſiump **namuoſe** Izrálaus [...]. P. 361
 [...] wiepćaiuj taj **małduoſe** ſawá primindámás [...]. P. 362
 Diewá iſkłauſomás ir giatbámás **ſunkibey** táwo [...]. p. 362
 Teipag padarik ir tu mielás Krikſćionie **ſunkiuoſe tuoſe págundimoſe** tawa. P. 362
 Teyp tada **ſunkioſe págundimoſe** táwo uźiłáykik [...]. P. 363
 [...] kurſaj del to numire idánt jo **ſmertij** ámźina źiwata ir mieláſirdi]t3 Diewá ápturetumbime
 [...]. P. 363

[...] žiedna grieka nepadaré ir wilus jo **na[ruo]e** not[sirádo [...]. P. 366

[...] kurs štiprą ghi barwinika βietona pátočiaus šawa **pakaiuj** bešeargiánti per šitą uβeįą [...]. P. 366

[...] **baime** Diewá **tikroi pabažnibei βwentibei Krikščioniβkoi** ir **mađduo]e βwentuo]e** kas čiešas ir ádiná užšitáikik [...]. P. 367

Todrin ir tu buk štropus **kaltibey** táwo [...]. P. 370

[...]ánt iβganima táwo **žodija šawame βwentame** pákieate ir páduoda [...]. P. 370

Kunigais **žodija** Diewá procáwoiánčiais [...]. P. 371

[...] žodi šawo **širdi]e** mušu waišingu ir kieroiančiu daro [...]. P. 372

Toi Ewángelioi βwentoi ápiráβos [...]. P. 374

Pirmiaus štiprinkime wierą šawo **tame** [...]. P. 374

[...] kurio **kráui]o]e** per wierą iβ tikros mietaširdi]tes Diewá turime griechu átlájdima [...]. P. 374

[...] iog kás norint tikt už brángiauli Iβda **širdij** šawo per wierą ghi pataikitu [...]. P. 375

[...] o aną šudo dieną per prikielimą iz numiru]iu kuna šawo **ámžiname nugárbinime** bus iβšitátitás [...]. P. 375

Toj Ewángelioj βwentoj ápiráβos karaliβkás [...]. P. 377

Zácharioβiaus Práráko **Ewángelioj toi βwentoj** priminto [...]. P. 377

[...] jos metitádámás ir **žiamei** ktuodámás [...]. P. 378

Poną Jezu **žodija** šawo **βwentame** mušump atenti [...]. P. 378

[...] tie pułkaj zidu tureia **ránko]e** šawa βákás meadžia polmos [...]. P. 379

Tejp ir męš Krikščionis turime nešiot duchawną polmą **ránkuo]e** širdies šawa [...]. P. 379

Apiráβitás **toy Ewángelioj** irá nuog Morkaus βwenta [...]. P. 381

Per Anielą kuršay šedeia **bałtu]o]e rubuo]e grabe** po deβiney [...]. P. 381

Paiuši táypo **širdija** táwo didę iβ to ludima link]mibę [...]. P. 382

Nereykatauja kuniβka patepima **danguy** šededamás [...]. P. 382

Táyp ápišiekime tada Poną Jezušą šawimp kietu]i ir link]mibę **širdij** mušu puiu]ime [...]. P. 383

[...] nebus neiokios giánti]tes šaukráui]štes kuniβkos dángaus **karali]tey** [...]. P. 383

[...] bušime wiši wiena Chri]tu]šiep **anoy ámžij** bus wiši káyp Anielay wierniei [...]. P. 383

[...] dara wala Tewá kurs irá **dánguo]e** [...]. P. 383

Sám]anás **Gázoy** wartus giatážinius užrákintus átweriąs [...]. P. 383

Jonáβas **widuriuo]e** didžiažuwia buwes [...]. P. 383

[...] kurie ghi **grabe** užtureti ir jo žodžiámš netiešą užduoti noreia [...]. P. 383

[...] **grabe** guleia [...]. P. 384

[...] to]ká tawa šu tawim ámžinay **dánguia** giwenti galetumim [...]. P. 384

[...] nežinaną kás čioną **to]e dieno]e** štoio]i [...]. P. 384

[...] buwa Zmogus Pránáβás galis **darbe** ir **kałboiá** [...]. P. 385

[...] o anas iβnika **aki]e** iu [...]. P. 386

[...] ghi pažina **laužime** duonos [...]. P. 386

Wienoy irá Kialawimás [...]. P. 386

Kiale čia ešme ne **tewiβkieia** [...]. P. 387

[...] iβ giwenima roiaus **pirmuo]e Gimditoiuo]e** [...]. P. 387

Pážnkimeg tą **kuriame** ešme [...]. P. 387

[...] ne kás ánt žiames bat kás **dánguia** [...]. P. 387

[...] idánt io žodžius **širdija** táykitumim [...]. P. 387

[...] to **širdiia** táypo páširodis Ponás káypo tiems Mokitiniámš ápe ghi kálbantiems [...]. P. 387

[...]áβ ten ešmi **widui** ju [...]. P. 388

[...] kokiám norint **páweyk]te** ába **a]aboia** ghi meylingay prijmti [...]. P. 388

Noris **žodija** ir šakrámentuo]e [...]. P. 388

[...] priwałom **toia bukteia** mušu [...]. P. 388

Jay ešme **nebe]peczni]tey** iβ io turim Giatβetoia [...]. P. 388

[...] nenuowoká **žmone]e** iβ prigimimá **dáyktuo]e Dwá]iβkuo]e** [...]. P. 388

[...] didžiū Pránáβu galinčiu **darbe** ir **žodija** iβpáži]ta [...]. P. 388

O kad ánis taj kałbeia/ [stoi]i Jezus **widua** ju pat[aj] [...]. P. 389
 [...] kitáypo kunas mu[š]u negal **dánguy** dalies tureti [...]. P. 389
Ukiuo[e] wi[š]oki pá[š]lávini[š]iá i[š]liedámás [...]. P. 390
 [...] netiktay čion **žiamy** giwens [š]u mumis [...]. P. 390
 [...] męš **kialoneia** mu[š]u giárás dumás ir ká[š]bás turedami [...]. P. 390
 [...] tęnay **βwie[š]ibey** táwoy á[š]zinay Wayk[š]ćiotumim [...]. P. 390
 [...] [stoi]i Jezus **widua** ju pat[aj] [...]. P. 390
 [...] kás para[š]ita **zokane** Má[š]žieβiaus **pránaβuo**[e] ir **P[š]almuo**[e] ape mane [...]. P. 391
 Du dayktu **toy Ewánieliy** irá paraβitu. P. 391
 [...] pát[aj]ay βiāndien teypag wi[š]iems **wienoy troboy** [š]u[š]irinku[š]iems Apa[š]ta[š]ams pa[š]irode [...]. P. 391
 [...] [stoi]i **widua** ju noredams uos pá[š]tieβit [...]. P. 391
 Stowi **widua** mu[š]u ronás **ránko**[e] **kojo**[e] **βone** [š]awam roda [...]. P. 392
 [...] žodija [š]awawam βwentame **šakrámentuo**[e] **βwentuo**[e] **Bá[š]nićioy** nuog [š]awes i[š]tátituo[e] [...]. P. 392
 [...] anuo metu [š]toiá[š]i **widuy** iu [...]. P. 392
 [...] męš aba ghi **žodija** ka[š]bá[š]ti girdedami ába **šakrámentuo**[e] duodamą regiedami [...]. P. 392
 [...] nukianteia numiria ir **grabe** padetás buwa [...]. P. 392
 [...] pat[aj]ay kiantęiaš gátes mus **gundimuo**[e] [š]anćius giatbeti [...]. P. 393
 Pá[š]ink iβ [š]toimá Poná Jezu[š]a **widua** Mokitiniu [...]. P. 393
 Káyp βirdis **widua** kuná págulditá [...]. P. 393
 [...] **widua** [š]towedams teyp á[š]ti Petra káyp kitu buwa [...]. P. 393
 [...] **grabe** gu[š]eti [...]. P. 393
 [...] áteja Jezus ir [š]toiá[š]i **widuja** iu [...]. P. 395
 Pone Jezau Chri[š]te kurs mu[š]u grieβnu ir **gárboy** budamás ne[š]igini [...]. P. 395
 Jan ne iβ wi[š]iu io **ránko**[e] žimes winiu [...]. P. 396
 [...] po áβtuoniū dienu buwa wel ir Mokitinia[š] **namie** ir Tamošius [š]u iars [...]. P. 396
 Ir áteia Jezus [...] [š]toiá[š]i **widua** iu ir ka[š]beia [...]. P. 396
 [...] kurie ne[š]t páráβiti **to[š]e knigo**[e] [...]. P. 396
 [...] **žodija** ir **mokime** to tiktay turi wey[š]deti [...]. P. 397
 [...] bet kur tiktay girdi pámok[š]tą **dángui** turek už wietą βwentą [...]. P. 398
 [...] tada wienok aukšćiaušiq **Wire[š]nibe**a [š]au palikti teykie[š]i [...]. P. 398
 [...] **dánguy** át[š]itaydžia [...]. P. 399
 [...] o kam užuturi **dánguy** už[š]ituri [...]. P. 399
Dánguy pás[š]idrutina [...]. P. 399
 [...] toj iβeyga grieku á[š]tlaydimá ne[š]t **ránko**[e] Tárna Diewo ne jo **žodžio**[e] ney **žignoyme**; ne jo **waldžiojá dekrete** ir **i[š]tatime** Diewa [...]. P. 399
 [...] **dángujá** e[š]t pádrutintá [...]. P. 399
 [...] **dánguia** dea[š]ti[š]i [...]. P. 399
 [...] tiems tikt at[š]áy[š]ti kuriems Diews **danguy** at[š]áy[š]ti žada [...]. P. 399
 [...] **dánguia** to neprijms [...]. P. 399
Wienoy ká[š]ba Ižgánitoiás ápe Piemeni [...]. P. 401
Antroy ápe Aweatas [...]. P. 401
 [...] turi čionáy Bá[š]nićiq [š]awą ánt [š]wieta kurią **toy Ewánieliy** wadina awinićia [š]awa [...]. P. 401
 [...] ižgánima nebudámás **toy áwinićioy** neture[š]i [...]. P. 402
 Kás čia ne[š]ti **prápultija** e[š]ti [...]. P. 402
 Kás tu dowánu neturi **prápultija** át[š]iliekti [...]. P. 402
 [...] pámok[š]tás kurio mokia ir kuri **Rá[š]te βwentame** [...] páráβidina [...]. P. 403
Wienoy Ižgánitoiás Križiū ir wargus kurie ánt Mokitiniu tureia ateyti api[š]aka [...]. P. 404
Antroia wel Pátiechás kuriomis [š]ielwarta[š] [š]awą ráminti [...]. P. 404
 Atminkigi jau kada bu[š]i [š]ielwarte po križiūmi wi[š]šados tat mineti [...]. P. 404
 Delgito kántriay jo [š]tiproi[š]y **wieroy** lauk [...]. P. 404

[...] **tikroia pákutoy** id táwe[pi sugriřtu mel]k [...]. P. 404
 [...] **řieloia tawoy** nuwoy nurámíns [...]. P. 404
 [...] kunás **řiamey** át[ii]i [...]. P. 405
 [...]ámžinay draugia **dánguo**[e tobau]site [...]. P. 405
 [...] piktus **pałaymoy** ánt to řwieta tureti [...]. P. 406
 [...] tuo řunkiá[niás ir kárte]niás **peřtoia** mukas kiántetu [...]. P. 406
 Priřiweyřdek ċia dabár řkiriuy tárpu Wiernuju ir Newiernuju [...]. P. 407
 [...] rámindamás Dwářia řwenta **wiřokioy řunkibey** muřu [...]. P. 408
 Taypo ámžinos gárbos Kárálus kurio wiřá gálibe **Dwářioy** užuguli iřtate ápřákima řodžia řawá [...]. P. 409
 Ir řia dieną griekás **petniřioy** meřq pienia řwieřtq wálgiti [...]. P. 411
 [...] teyřibę Poná Jezuřá Chriřtuřá kuri **nueime** jo Tewop' užuguli tay irá jo řmertij ir **pářtuřniřtey** [...]. P. 411
 Diewuy už mus gáná **pádáritoy** ir **nekáltibey** [...]. P. 411
 [...] anis wis kq girdeja nuo jo tay **Rařte řwentame** párářia [...]. P. 412
 [...] weřtu mus toře **támřibe**[e Antichriřta] [...]. P. 412
Anoia dienoia wardán mano prářiřite [...]. P. 413
Pirnoia Sunus Diewá Apařtatus řawo ir mus wiřus mařdump iudina [...]. P. 413
Antroiá ápřaka meyřtq didetq Tewá řawoiá [...]. P. 413
 [...] řirdžia řawo **reykmeneia** Diewopi duřauti [...]. P. 413
 [...] páćiam Diewuy kurs řodija řawame ápřireyřkia juog **wienoja esřibeja** irá diewás Tewás Sunus ir Dwářia řwenta [...]. P. 415
 [...] ne kiena kita **Warde** ir **nuopeřnoiá** bet **warde** ir **nuopeřnoiá** Pona muřu Jezuřá Chriřtuřa[...]. P. 415
 [...] jo nuopeřna řawoy **nuopeřnoy** ába řwentu numiruřiu Diewq meřdžia [...]. P. 416
 [...] **warde** mano wealnius iřwárines [...]. P. 416
Pirmoy Tárniřtes řwentos iřtátimás [...]. P. 417
Antroy Dángun řengimás [...]. P. 417
 [...] **kuriame iřakime řawame** mieauřiás Ponás iřakia Mokitiniáms řawiems ne káralauti [...]. P. 417
 [...] káyp iřřay **debeřija** táyp ir meř ing dangu pagauti ir nuboginti buřim [...]. P. 418
 [...] wiřas muřu giwenimás irá teř kur ghis giwena **dánguja** [...]. P. 419
 [...] **anoy dienoy** pářkiauřioy kada wel řugriři řudit giwu ir miruřiu [...]. P. 419
Pirmoy irá Uredás Dwářios řwentos [...]. P. 420
Antroiá wel perřekioimás nuog řwieta mokitiniu Chriřtuřa Poná ápřakitás [...]. p. 420
 Iř wirřaus **auřiře** per ápřakimq mukos řmerties ir kielima Poná muřu [...]. p. 420
 Dwářios řwentos galibe kuri nebepriezářties wadinaři **Rařte řwentame** Weju [...]. P. 421
 [...] **pářbaukime** muřu ánt kurio mus iř tořkos giára pawadint teykieři [...]. P. 422
 [...] **ruřtibey řawoy** átkiárřis wiřiems [...]. P. 422
 Atmink juog Wierni Poná nuog tu kurie **Bářiřioy** Diewá pradauia [...]. P. 422
 Kq Dwářia řwenta **řirdiře** wiernu giwendamá weykia [...]. P. 424
Antroy Tořgi Dwářios řwentos řios muřimp jau giwenánćios darbay ir řprowos [...]. P. 424
Pirmoy irá tikros newilánćios dwářios řwentos muřimp giwenánćios zimes [...]. P. 424
 Pałaymintás wel irá tářay kurs irá **meyřteia** Poná Jezuřa [...]. p. 426
 [...] káypo ateja Jaunikářićiump **peřiuja** řánćiump **Bábylone** [...]. p. 426
 Ráminá mus muřu **warguo**[e řakidama] **řirdija** [...]. P. 426
Perřekioime minedamá řadeijmq Poná Jezuřa mums [...]. P. 426
Págundime řirdin muřu tq pátiechq deedama [...]. P. 426
 řmerties řtrochia **iřgařtija** [...]. p. 426
 [...] tokiays tat eřti řwentays ir cziřtays wayřingays **giaruo**[e dárbuo]e [...]. P. 427
 Lydios notweartu ir **widuy** nopřwieřtu [...]. P. 427
 Neřiřieřuok tada **Wárguo**[e] [...]. P. 427

Nenušimink tada šilpnibeia turi D. Páßwenteia [...]. P. 427
Nenuowokojá turi iß jos Mokitoia [...]. p. 427
[...] ðirdiše mušu giwenk [...]. P. 427
Rámink mus D. tawa warguoše Páßwešt šilpnibeše ißmokik ne nuomoneše [...]. p. 427
[...] táwim ir warguoše tießitumes [...]. P. 427
Pirmoy kálba Ižgánitoiás mušu [...]. P. 428
Antroy ápe Newdieczništę šwieta [...]. P. 429
[...] buwom numirią griekuoše [...]. P. 429
Sunus ðwiešibes támšibiu wengia juoše nepáštowi ðwiešiben eyti jojá rimšta [...]. P. 431
[...] ðwiešibeja táwo dangujos tiešos wáyksčiotumim [...]. P. 431
[...] rákáfije wišo giará wišta turedami giwentu [...]. P. 433
Tayp Wagis paweykšte Piemenu giáru gardan Bážničios Diewa išweala [...]. P. 433
[...] bašta Poná Jezuša kuriuo ešti jo tigrás danguia ghis šename ir Nauijame Zokone párášitás pámokštás [...]. P. 434
[...] tikru jo Tárnų kuriu naruoše bašta to Pona šawo pážinšta ir girdi [...]. P. 434
Antra žime bašta šwetima kurs nešti pámokštu Jezuša Chrištuša rášte ðwentame parašitu [...]. P. 434
Sunus Zmogaus kurs irá danguia [...]. P. 437
Dwi dali toy Ewánielioy átširándá [...]. P. 437
[...] mielaušias Diewás nešt taypo ubagás wiernuoše ir ißrintuoše šawo [...]. P. 437
[...] wiši zmones giámá iß Gimditoju griebnu griebnáys bo nes griekuoše prášideašti [...]. P. 438
Nes wiši papika ir ißdirga dumoše šawo [...]. P. 439
[...] šprowoy átgimdima wienok ne dara [...]. P. 439
[...] idánt šwietuy kunuy Numirtume o taw ir teyšibey giwi budami ðwentibey žiwata tau štužitume [...]. P. 440
[...] budamás prágaria pákietas ákis šawo kad buwa mukoše [...]. P. 441
[...] nušiušk Lozoriu id pámirkitu gatą piršta šawa wandeniia [...]. P. 441
Kaypo ápe dwi aššabi kálba mums Ewanielioy ðwentoy Pons Jezus [...]. P. 442
[...] ubagams Dwášioy ir ne del ju ubagištes bet del ju wieros [...]. P. 442
Tás wel juog ubágištey šawoy Diewá nepámćie [...]. P. 442
[...] ne aukša ne šidabra piniguoše bet wieroi ir pábážništey táyp dušią tawo ižgániši [...]. P. 443
[...] nobážništey iß giáros wolos prijmtoy [...]. P. 443
Bet tie kurie žodija D. áprašiti irá [...]. P. 443
Páwizdek ánt to Didzturia pektloy ugnija degánčia [...]. P. 444
[...] tie wiši kurie plauka tobija toy ámžija dienoy šudnoy nieka ne turees [...]. P. 444
[...] škárba šau danguoše krauk [...]. P. 444
[...] id butumey bágotás pábážništeja mieláðirdišteja prieß ubagus [...]. P. 444
Neturedámás čia šu Lozoriumi namu turi namus danguia [...]. P. 444
Tie dwi wieti mini ta Ewanielia ir Ráštás S. ápe trečia tili Wišame žodija Diewá nerándáme [...]. P. 445
Ir ißkada kalbeti Wieros ißpážinime [...]. P. 445
[...] potám žiwatij ner čieša pákutos ißšimokieimą gána pádarima [...]. P. 445
Ir nušiuunte tarną šawą hádinon wečiaros [...]. P. 446
Du dayktu toy ðwentoy Ewánielioy užširakina [...]. P. 447
[...] be jos kožnás ámžina šmerćia numirti ir ámžiname prákiaykime átšilikti mušija [...]. P. 448
Wečiarą nes duoda pábáigoy gaše dienos [...]. P. 448
[...] šmertij P. Chrištuša nupelñita danguaus karalištey [...]. P. 448
[...] ðirdij turi idánt aukšą šidabra daug šukrautu [...]. P. 449
[...] kad bážničioy ešti namay ákiše štowi [...]. P. 449
Tie bážničion eydami kunu eyti dušios ju átšiliekti namuoše [...]. P. 449
[...] danguja užiwoti galetume [...]. P. 450
Ir zaunija Farizeušan ir Mokiti rášte kálbedami [...]. P. 451

Sákau jumus juog tok[aj] bus dziaug[im]ás **danguja** [...]. P. 451
Pirmoy ápiraba mums Ewánieli[st]á S. [...]. P. 452
Antroy Murmeimá ánt to Pháriseu[st]u [...]. P. 452
 [...] to[sk]ą jo ir grieku átlaydimá **smertija** jo ir **nuopetnoy** nu[st]itikriname [...]. P. 452
 [...] tuoy pátiechą **aziney tawoy** pázin[i] ir páju[st]i [...]. P. 453
 P. Jezus **ápsakime** zódzia [awo už]peia dwejopus ktau[st]itojus [...]. P. 453
 [...] kodel regi kri[st]ą **ákija** brola tawa o ra[st]a kuris irá **ákija** tawoy ne daboij [...]. P. 456
 Bro[st]au taj[sk] juog i[st]im[iu] kri[st]ą kurs irá **ákij tawojá**: o pá[st]aj [st]ienojá kurs irá **ákjá tawoy** nedaboij [...]. P. 456
 [...] táda práziure[st]i idant i[st]intumey krislą kurs irá **ákii** Bro[st]á tawoiá [...]. P. 456
Dwiejose dali[st]e už[st]irákiná toij [st]wenta Ewánielia [...]. P. 456
Antroy irá Pá[st]kaytimás dárbu mieta[st]birdi[st]tes [...]. P. 456
 [...] o kás [st]unku meytá jo jay koki jos kibirk[st]etá irá **birdij** mu[st]u tangwina [...]. P. 457
 Káltás dabár es[st]i i[st]mokti juog mieta[st]birdi[st]te užguli netikt **dawime darime dalijme** dowánoime káyp [st]wietuy regi[st]i [...]. P. 457
 Tewa [st]awa **mieta[st]birdi[st]tey** ne[st]ekio[st]im [...]. P. 458
 [...] idánt **mieta[st]birdi[st]tey** ligiays Tewuy táwam [...] giwentumim [...]. P. 459
 [...] **ánoy amžinoy gárboy** žiwata amžinojá giwentumim [...]. P. 459
 Ir pamoia ánt [st]iabru kurie buwa **kitoy eldijoj** [...]. P. 459
Dwiejose dali[st]e už[st]irákiná [st]umma tos Ewanielios [...]. P. 460
Pirmoy irá budrus pildimás ureda Poná mu[st]u [...]. P. 460
 Poná mu[st]u Jezu[st]a Chri[st]u[st]a **ápsakime** zódzia Diewa [...]. P. 460
Antroy prákilnás [st]tebuklás **žuklawime** paroditas [...]. P. 460
 [...] grieku žiay[st]ay **birdij** ir i[st]bronitay **aziney** [st]akidams iay [...]. P. 460
 [...] mietas káyp weialis darbinikáms **didžiame** [st]autes twánkie [...]. P. 460
 Poniep Jezu[st]iep ir jo **stwentoy nuopetnoy** turime numaldita Diewą Tewą [...]. P. 460
 [...] **tey[st]ibea stwentibea** žiwata [st]towingu [...]. P. 461
 [...] **pakajuy** [st]wieti[st]koy pálaymoy tobauja [...]. P. 462
 Koznadiejá ne **bážničioy** kur tám wieta [...]. P. 462
 Ponás Jezus noreia i[st]mokit ir **áki[st]e** mu[st]u para[st]iti [...]. P. 462
 [...]norim ápturet wayniką kántribes **dienoy anoy** [...]. P. 462
 [...] tie kurie [st]awą wárgą pažinę grieku [st]awo átlaydima **smertij** Poná Jezu[st]a je[st]ka [...]. P. 462
 [...] duok idánt **pá[st]baurkime** mu[st]u wiernay prociáwodami táwe [st]birdžia ir ná[st]ráys per wi[st]as dienas giwenima mu[st]u gárbintumj[m] [...]. P. 463
 [...] **baymey** jo giwen[st]i **tey[st]ey** [st]u koznu už[st]itayki[st]i [...]. P. 463
 [...] **prakayte** kaktos mu[st]ijám gaminti duoną [...]. P. 463
 [...] bus [st]ka[st]ia[st]nia tey[st]ibe iu[st]u neg Mokitu **rá[st]te** [...]. P. 464
 [...] kas **widuja** buwa to neweyzdeia [...]. P. 465
 Jie nes [st]awoy **tey[st]ibey** ne gárbos Diewá bet [st]awo je[st]ka [...]. P. 465
Antrame wel tikrą bia[st]ta pri[st]akima izguldima duosti [...]. P. 465
Pirmame mums tobutą tey[st]ibę [...]. P. 465
 [...] **mieta[st]birdi[st]teja** Diewo per wierą ing Poną Jezu[st]ą Chri[st]u[st]ą [...]. P. 466
 Tos tada tey[st]ibes neje[st]kok **šitoja galibey** ir **darbuo[st]e** táwo [...]. P. 466
Ano[st]e gi **dieno[st]e** kadá pra[st]matu didi pu[st]kaj buwá [...]. P. 467
 [...] idánt **átgimu[st]iáme** ir **intay[st]itame** žiwate m[st]u gárbintás ir [st]tawintás butumey dánguia [st]u Sunum ir Dwá[st]ia S. [...]. P. 467
 [...] **ánojá dienojá** tokiuo Sudžia Diewá prie[st] vawe páju[st]tumey [...]. P. 467
 [...] tos [st]wentibes ir tey[st]ibes páwizdi mums ir páweyk[st]tą dawe **zokone** [st]awame [...]. P. 467
 [...] o potám **žiwatij** idánt butum rá[st]tás wertás giwenima [st]u Diewu jo **karali[st]tey** [...]. P. 467
Antroy pat[st]ay [st]tebuklás ánt duonos ir ánt trupúcia žuweates [...]. P. 468
 [...] **ano[st]e dieno[st]e** káyp i[st]waria Wealnią i[st] Chánáneos [...]. P. 468
Toy Ewáneliy irá dwi dali [...]. P. 468

[...] **reykate tawame** tokiuo ghi prieß sawe datirji [...]. P. 469

[...] **páßaukime** mußu ánt kurio mus Pons Diaws páßaukia wiernay wáyksiokim [...]. P. 470

Tuli ju kałbes man **dienoy anoy** [...]. P. 471

Tewá mana kurs irá **dánguñ** [...]. P. 471

Dabokiteji fałbiwu Pránaßu kurie áteñti jußump‘ **rubuoße** awiu [...]. P. 471

Pranaßay netikri fałbiwi wißsada mußija buti **Báźnićioy D.** [...]. P. 472

[...] **zmoneße** Diewá páwogą sawą tureja [...]. P. 473

[...] titulás wietiniku Poná Diewá jo **Báźnićioy** [...]. P. 473

[...] irá tie wißi dayktay kurie wißad **zmoneße pábáźnoße** wierą ir páwogą vawą tureia [...]. P. 473

[...] wißokia **pábáźništea ßwentibea** tejlibe [...] ißpázinti [...]. P. 474

[...] po akim Diewá **ßirdija** [...]. P. 474

Nes Sunus to swieta irá t tropeaßni už Sunus ßwießibes **giminey sawoy**. P. 476

[...] kq reykia dárít tiemus kurie **dánguñ** gieydžia saw giwenimą tureti [...]. P. 476

Antroy per sergijmás kuri duoßt Ižgánitojas [...]. P. 476

Pirmoy irá priekalbiß ápe wieną Tijuną [...]. P. 476

Dwi irá dali toy **Ewánieliy** [...]. P. 476

[...] miernay to łobia **baymey** Diewá be praßmata užiwodáms [...]. P. 477

[...] łábiaus priwatu darít saw prietelus iß jo ámžinus kurie mums inteyktu **ánoy** mußu **rejkmoney** [...]. P. 479

[...] kadángi pážintumey ir tuben‘ tojá **dienoy tawoy** kás irá su pákajum tawo. P. 480

[...] wiriiaußiej Wißkupay ir mokiti **Ráßte** [...]. P. 480

[...] jo **krauióße** ránkás sawo mirkti weykiay tureia [...]. P. 481

[...] nektaußik tu kurie wißsad **náßruoße** turi Báźnićią Diewá [...]. P. 482

Kad ßią dieną tokius Bißkupus turetumim giáriáßnis **Báźnićioy** Diawa paredkás butu. P. 483

[...] žadeia Diewás **Báźnićioy** giwenti bet toy kuri jo ktaußa [...]. P. 483

[...] **jename** ir **Nauiname zokane** niekad kita prieß Diewą **małdoße** sawo ne žadina [...]. P. 485

[...] kq **małdose** žadinti [...]. P. 485

Pirmoy ápiraba mums Dárbaßą sawą [...]. P. 485

Antroy irá Ißeyga tu małdu [...]. P. 485

Dwiejoße daliße užVirakina wartojimás tos Ewánielios [...]. P. 485

[...] teyßibe noris **akise** zmoniu žibančia **ákiße** Diawa [...]. P. 486

[...] aldžiaußiás winás págianda teyp pádukis **teyßibey sawoy** [...]. P. 486

[...] **márwea** kuri zmoğu Diewiep páßmirdina [...]. P. 486

[...] irá nuodás **gražiamie žijede** páßteptás [...]. P. 486

[...] luteak mums Dwáßią ßwentą kuri mus wißop giárop weždama táweßp **małdoße** kialą roditu [...]. P. 487

[...] garbintu Tewą mußu kurßay irá **dánguoße** [...]. P. 487

Atmink juog noris męs sawo **giáruoße darbuoße** nodieios guldit neturime [...]. P. 487

[...] idánt męs nußiminę ápe mußu uždárbi táwo łokoy Pona Jezusa Sunaus táwo **nuopeñny** nodieją gulditumim [...]. P. 488

[...] aba giárus dárbus su wiera ligina **ižganime sawame** [...]. P. 490

[...] ánt to suderádámás girdi **žodija** Diewá [...]. P. 490

[...] tie kurie su juo buwa **karobtey** ne páßkiánda [...]. P. 491

[...] liežuwi mußu ißminčia **dánguia** ißrißti [...]. P. 491

Bágotás irá **mietáßirdištey** wißiems kurie jop‘ ßaukia [...]. P. 491

[...] id giáram **gieribea** už jo meytą ataduotumey [...]. P. 491

[...] patßay sawe kožnámuy paduoßti **reykate wargie ligoy** jo [...]. P. 491

Pirmoy: Linkmáuiia Ponás Jezus [...]. P. 493

Antroy: Káłbá su Daktaru wienu [...]. P. 493

Ne **ráßkaßiße**, ne **ißmintija** ne **turte** ney **gárboy** to swietá kayp ne kayp ne kuriems regiði [...]. P. 494

[...] kayp mus moká Ižgánitojás mußu **pážinime** jo ir **pážinime** Tewá jo [...]. P. 494

Ne zmoniu **ifrádimuo**se ne **dekreto**uo]e [...]. P. 494
 [...] **zokane** kás pára]ita }towi [...]. P. 495
 [...] del pa]ayka grieku kurie át]iliekti ju **kune** [...]. P. 495
 [...] idánt **zokane** káyp kokiame **zearkote** }awa neprimonę i}wi]stu [...]. P. 495
 [...] **mie]áfirdi**stey Diewá **nuope**tnoy Poná Jezu]a ne]awo }ito]e ief]kotu [...]. P. 495
 [...] jám **}wenti**bey ir **tey**]ibey tárnautumim [...]. P. 496
Pirmoy Raupuociu reykátás ir }aukimás [...]. P. 497
Antroy Poná Jezu]a gieribe ir }u]imilimás [...]. P. 497
Tre]cioy prie Newdieczni]stey dewiniu Sámáritonies dekawoijmás [...]. P. 497
 [...] kiekwienás }mogus **}iwate** Motinos prá]idea]ti [...]. P. 497
 Gidit ij noreia **Sename** **zokane** ziday prau]imáys [...]. P. 498
 [...] }kubią págálbą **reykmeaneja** mu]u ingi]ime [...]. P. 499
 Ma]da tu raupuociu noris **}od}iuo**se irá]ábay trumpa [...]. P. 499
 [...] idánt ma]da tawa }kia]stu ne teyp }od}iuo]e káyp **átodu**]iuo]e [...]. P. 499
 [...] zokana D. **kuriame** i]tate idánt Kunigay }uditu tárpau raupa ir neraupa [...]. P. 499
 [...] ráupuocius i} }urinkima i} }kirtu }weykus **draugieja** paliktu [...]. P. 500
 Niekás negal dwiem ponám tárnauti nes ába wieną tures **nopikántoy** o kitą mites [...]. P. 500
 [...] á} jums }akau juog nee Sálámonás wi]son **gárboj** }awoj ne buwa tánp ápiwiltás kánp wiena i} iu. P. 501
Pirmoy Wiernuo]ius }awo grá]ina nuog }okámi]stes goodulá [...]. P. 502
Antroy iuog goodulá didžia irá prie]á]tis tat [...]. P. 502
 Diews liepia }kárbą **dánguy** kur ne }urudija ne]upe]teja krauti [...]. P. 503
 Jis pats zmogu **}iwate** motinos }utweria [...]. P. 504
 [...] teyp **nodiejoy** tawo užgiedintás nebu]i [...]. P. 505
 Pone Diewe Wi]ogalis kurs }birdis zmoniu turi **ránko**]e }awo [...]. P. 505
 [...] tátáy eá]ti draugia }u jays **griekuo**]e káyp **grabe** pá]ineária [...]. P. 507
 [...] }u jays **griekuo**]e lindi impuls ing áną eaziarą degánti ungiá ir }ierá! P. 507
 Pons wiernus }awus newiena **koronea** baudžia [...]. P. 507
 [...] ne giá]bedamás nete tuo metu kadá nej **}wiete** ney }awimp pagálbos nearegim [...]. P. 507
 [...] potám idánt mus káyp **}ka]oy** **kokioy** i}mokuu }ienawoti downás Poná Diewá ánu ne terioti [...]. P. 507
 [...] pats ios wárgás }irati]te **áki**]e to Poná tayıp gar]iay }aukia [...]. P. 508
 [...] tayıp kadá **pirmuo**]e mu]u **Gimditojuo**]e grieku i}froniti [...]. buwom [...]. P. 508
 [...] **ánoy** **dienoy** }udnoy ánt wi]u numiru]iu káypo ká]bá [...]. P. 508
 Ateys hádiná **kurioy** wi]i kurie **grábuo**]e eá]ti i}girs bá]q Sunaus zmogaus [...]. P. 508
 Ir dabár tás }odis jo nepáteykia: daugi zmoniu **griekuo**]e }ančiu o **grábuo**]e piktu budu gulinčiu [...]. P. 508
 Kás }ia nes neturi dalies **pirmame** **kielime** nuo grieká tás ne tures **ántrame** **kielime** dalies }iawatop ám]zinop [...]. P. 508
 Zinok juog ir **Krik}cioni**]e pagriabay turi buti bet wie}liwi [...]. P. 509
 [...] mus **griekuo**]e ir **}marweja** nepábazni]tes gulinčius pritie]ti [...]. P. 509
 Ir }toio]i kad eja/ ing namus nekurio wiriaus]iojá Fárisejaus **Subatoj** [...]. P. 509
Wienoy irá pákwie]tá ir áteju]ia P. Jezu]a ánt }ia]ties darbás [...]. P. 510
Kitoy }od}iay kuriays puykius i}báudea [...]. P. 511
 [...] tu zmogau Mokikis ir Dabokis didžiam **urede** }awame [...]. P. 511
 [...] ánt to dabokis idánt **namuo**]e **tawuo**]e ne butu zmones bediewiay [...]. P. 511
 Christus Ponás }u }od}iu }awu **Tarnuo**]e }awuo]e ir zmones wie}liwi paba}ni [...]. P. 511
 [...] }ides wiera ir wis **namuo**]e tau pá]i]seks [...]. P. 512
 [...] o koki irá pá]atýmá P. Jezu]a ir jo Ewánielios **tame** }wiete [...]. P. 512
 Tuoy káyp prá]dea]ti meag]ti ir wietą **zmone**]e átrandá [...]. P. 512
Religioy dides ga]wos prie} tą }u]ibaudžia kurs dieną ir nakti ápe iu giárą rupino]i [...]. P. 512
 Ką nes Poną Jezu]ą tureia **}od}iuo**]e prigauti [...]. P. 512

[...] šekmą dieną **kiatwirtame priakime** Poná Diewá škirtás ir prišakitás [...]. P. 512
 Ištátitá nuog Diewá irá del iβšibaudimá **pabázništey** [...]. P. 512
 [...] po biáβiu dienu **kurioše** pročiawojá dirbá šamdinikás dárbinikás ir galwijai šeákmaq diena
 átšiišetu [...]. P. 513
 [...] kurią kás dien' βwešti kalti ešme o čia pradeią **dánguia** ią baygšime [...]. P. 513
 [...] taypo be jos Subatá **pirmoy** zokona niekas nešti tiktay ákuotás be grudá šiauβás be
 bránduoła [...]. P. 513
 [...] **namie** bejokios nobázništes lindeti [...]. P. 513
 Giáriaus ešti **Nedeloy** kálbá Auguštínás moteriβkuy werpti ne kayp βokineti [...]. P. 513
 Teyp tęnay po wárgu ir šunkibiu to šwietá **ámžinoy átiišij** tobauti [...]. P. 513
 Ir to nemirβk bet **pomietij** turek [...]. P. 514
 Diews átáduos tau čiešu reykmėanes tawo ir **anoy dienoy páškutiniy** šuda giwu ir mirušiuju
 [...]. P. 514
 Mokitoiau kuršaj ira didžiaušias prišakimás **Zokone?** P. 514
 Kaypo gi Dowidas/ **Dwášioj** wadina ij Ponu taridamas [...]. P. 515
Pirmoy irá Summá zokaná [...]. P. 515
Antroy Summá Ewánjelios kuri mus pázinti aššabą Poná Jezuša ir uredą jo mokia. P. 515
 Jis **piktoše zmoneše** uginá pawidą ir nopikántą tiešos [...]. P. 515
 Gáli wárdá Diewá blužnierius Págonus ir kitus bediewius ko ir męš **Tewiβkiey** mušu datiriam
 [...]. P. 515
 Giriáši zmones iβ Jezuša wiššad ghi **nášruoše** turi [...]. P. 516
 [...] inteykdami kunuy šawo prašmatingay **rákáβise** giweaná [...]. P. 516
 [...] netiktay zmogumi bet ir tikru Diewu **wienoy ášaboy** [...]. P. 517
 Irgitu pažink Chrištušiep' Poniep' **wienoy ášaboy** dwejoją prigimimą Diewiβką ir zmoģiβką [...].
 P. 517
 βtaš ne kurie iβ mokitu **rašte** kálbeja patiš šawimp'. P. 518
 [...] **zmoneše** wel didi norą kłaušime jo [...]. P. 519
 Kogidel ius dumoiat piktus danktus **širdiše** iušu [...]. P. 519
 Dwi dali ir toy **Ewánjelioy** [...]. P. 519
Wienoy irá Ligonía užu páwietritá pášweykinimás. P. 519
Antroy zwambarojmás fárizeuβu ir jemus Poná Jezuša átšakimás [...]. P. 519
 [...] abá **Pirmoy** Ponás jesus átláydeš griekus Ligoni pášweykiná [...]. P. 519
Antroy murmántiemus fárizeuβams ápe tat átšaka. P. 519
 [...] šprowoy išgánimá mušu Poná Jezušá Chrištušá ir **ápšakime** Ewánjelios βwentos [...]. P. 519
 Teši mušpi Wierá βwenta noriš **giáruoše dárbuoše** škálši [...]. P. 520
 [...] **krauiuoše** jo numázgoti [...]. P. 521
 Tie drašej **ánoy dienoy** poákim šuda Diewá štos [...]. P. 521
 Jie wel iβ Ewánjelios S. šmertija P. Jezuša wierniems grieku átláydimą roda [...]. P. 522
 [...] o kiti išimáyβią šu šwečiays wiežliways be ruba wešelijos áteja bet **turmoy** ápseda [...]. P.
 524
 [...] tawe tás Karalus šau pašawiná per wierą **mietáširdištea** šude ir teyšibey [...]. P. 525
 [...] **naujštey** žiwata po ákim jo wáykšćioti [...]. P. 526
 [...] **naujštey βwentibey pabázništey** ir teyšibey wiššadá po ákim jo wáykšćiodami pákotay iβ čia
 ing dangu [...] perkiálti bušime [...]. P. 527
 [...] ligiey kayp kiti žmones šawo **namuoše** tureja didi šietwartą ir kłapatą [...]. P. 528
 Bukig táda kientingás **kánćioše** [...]. P. 529
 [...] tikibe abá wiera βwenta **zmoneše tikińćiuoše** tur šowá auglu ir wáyšiu [...]. P. 529
 Potreacia: Dabokis metu priepoliu ir raudu **dienuše** [...]. P. 529
 Pirmiaus čionai kayp **zearkote** reagime [...]. P. 532
 Poná Kryštaus pámokiti **poteriuja** kálbame: Tewe mušu [...]. P. 532
 [...] káltays šawe patiš padarem anos bayšios korones **zokane** Diewá ápsauktos. P. 532

Tá koronea iþreykþtá irá ánt to tárná kuri wieþpats jo buwá iþakięs ſu wiſu pro wiſu ka tikt tureja uþperduot ir ſkoſá uþmokiet. P. 532
*Powitás þwentás iþkiay kálbá Rimioniump ráſidamás **págułdime trećiamie**. P. 532*
*Diewás iþſtate numaldimu per wierą **krauiuoſe** jo. P. 533*
*Tą budą mumus párode Powitás þwentás **þodþiuoſe** dabár **páminetuoſe** [...]. P. 533*
*[...] per átpirkimą Kryſtuſieþ Jezuſieþ kuri Diewas iþtate numáldimu per wierą **krauiuoſe** jo. P. 533*
*Pirmiaus juog luoſibe abá wałnaſtis **Káráliſteſe Poniſteſe mieſtuoſe** irá dide gieribe [...]. P. 535*
*Kamgi þtay ir muſu **Tewiþkioy** ſiays metajs [...] nuſimaþiná wałnaſtis muſu [...]. P. 535*
*Skayſćios neſang irá akis jo [...] **didþioy nopikantoy** turinćios wiſus wiltawilus ir prámearkás [...]. P. 536*
*Turime tikrus Mokitoius **Báþnićioi** Diewá [...]. P. 536*
*Turime gimditojus **namuoſe** [...]. P. 536*
*Dwejopą Hiſtorią girdime **Ewánjelioy toy þwentoy**. P. 538*
*Pirmá irá ápe nekuri Wireaſni Baþnićios žmogu **raþte** mokitą ir bágotą [...]. P. 538*
*[...] páſweykinimá **ligoy** ſawá **ſunkioy** wiera tikra ieþkodamá [...]. P. 539*
*Atmink tádá ne prakitnu ir protingu **Wieroy Krikſćioniþkoy** ir Poná Diewá **gárboy** dabokis [...]. P. 539*
*Sunau maná nenuſimink **ligoy** tawá [...]. P. 540*
*O beda neſćiomis ir zindþianćiomis **anuoſe dienuoſe**. P. 541*
*Taþ tada taris jumus þtaþ **girioþ** irá ne iþeþkite [...]. P. 542*
***Antroy daliy** ſawus mielus Mokitinius Apaþtalus ir kitus ing ſawe tikińcius [...]. P. 542*
*Taþ tada taris jumus þtaþ girioþ irá ne iþeþkite: þtaþ **uþudarime** netikiekite. P. 542*
***Pirmoy** Kryſtus Ponás ápiako ir práneaþa ápe paſtaraghi ir Diewá liktaĝhi [...]. P. 542*

2. PRIELINKSNINIŲ KONSTRUKCIJŲ, „KNYGOJE NOBAŽNYSTĖS“ KORELIUOJANČIŲ SU POSTPOZICINIAIS VIETININKAIS, PAVYZDŽIAI

SU PRIELINKSNIU PAS

- O βtaŋ Aniełás wieβpáties }tojos **pas** juos [...]. P. 318*
*O kurie **pas** kialą }itie ira kurie kłau}a [...]. P. 346*
*[...] puolá wiena **pás** kiala ir pámintá buwo [...]. P. 346*
*[...] pri}iartina Jerichop akłas nekuris }edeio **pás** kielą elgdamá}is [...]. P. 351*
*[...] łábaŋ áŋk}ti buwa **pás** grába [...]. P. 385*
*[...] rángie}i idánt kłau}itu žodžia Diewá juog áns }toweia **pás** eziarą [...]. P. 459*
*Pagilik tēŋ dowána táwą **pas** altoriu o eŋk βalin [...]. P. 464*
*[...] wieros prádžią dabár **pas** Poną Kri}tu budamás tureja [...]. P. 529*

SU PRIELINKSNIU PRIEG

- Wel **prieg** Wećiáriei Poná Kry}tu}a [...]. P. 314*
*[...] **prieg** }akramentamus βwentiemus Koznádieiá wirβutineays tiktay dayktais tarnauia [...]. P. 314*
*[...] kániukβtey **prieg** užgimimuy }awa gułek nepelđeia ir newengieia [...]. P. 320*
***Prieg** βwentam krikβtimuy Diewá tárnás waykiali lai}tá wandeanimi [...]. P. 325*
*Anrás ápe wardą **prieg** tay ceremonij duota [...]. P. 325*
*[...] koláy **prieg** ponuy Jezuy Kry}tuy [...]. P. 344*
*[...] **prieg** áp}akimuy wargu ir nu}paudimu [...]. P. 353*
*[...] idánt niekad nepážeŋ}tumeŋ **prieg** ákmeniu koios }awo [...]. P. 355*
*Wienu žodžiu giárá ghi priemus **prie** }awęs tureius [...]. P. 388*
*Atlíks **prieg** mu}u Bažnicieiá [...]. P. 389*
*[...] tiktay žimes buwiná jo **prieg** mu}u oregimi ludijmay jo [...]. P. 392*
*Wienás buwa pirmą dieną Welyku Mokitiniáms be Tamo}iaus: Anrás áβmą dieną **prie** Tamo}iaus [...]. P. 396*
*[...] }u juo ir **prieg** jam žiwatá ámžina ingitumim [...]. P. 404*
*Ne}itay}kim ir meš to Poná **Prieg** jam βwie}ibe [...]. P. 416*
*[...] **prieg** áp}akimuy Ewánielios S. Del jos padrutinima [...]. P. 418*
*[...] drutay **prieg** Sunuy tawam [...]. P. 423*
*[...] Poną Jezu}ą kuri mili turi **prieg** }awes [...]. P. 426*
*[...] Poną Jezu}ą kuri mili turi **prieg** }awes ir }awimpi giwenanti [...]. P. 426*
*Wilku dabotumes o **prieg** ano tikra Piemenies ir jo tikru Tárnu ámžinay patektume [...]. P. 435*
*[...] }awo iβrinktuos}ius kurie **prieg** jo tie}ay }towi [...]. P. 438*
***Prieg** tay walgikłaj duo}t dabár }káne}tus žiwata ámžina [...]. P. 447*
*Ir iβwida dwi aldii }towinti **prieg** eziára [...]. P. 459*
*[...] **prieg** jám ir jo žodžiuy }towe}kim [...]. P. 462*
*[...] jau tris dienas kiánčia **prie** manęs [...]. P. 468*
*[...] jaygu **prieg** jám iki galij patek}ime [...]. P. 470*
*[...] **prieg** iay ápi}akia [...]. P. 472*
*Drutay }towe}k **prieg** to mok}tá [...]. P. 474*
*[...] duok mums **prie** žodžia táwo }tipriay iβk}i}ti [...]. P. 475*
*[...] **prieg** Ponuy }awam }towi [...]. P. 483*
*Trečioy **prie** Newdieczni}tey dewiniu Sámáritonies dekáwoimás [...]. P. 497*
***Prieg** tay draugiałey głau}ti}i [...]. P. 500*
*[...] **prie** }mertij Kuniβkay dwá}iβkos ánt }awes ne wilktumey [...]. P. 506*

SU PRIELINKSNIU **ING(I)**

- [...] ko iþeiotė **ing** girę regieti [...]. P. 308
[...] Ponuy Kryštay atenciam kialią **ing** širdis žmoniu [...]. P. 312
Ir ateio **ingi** wišq bali Jardona [...]. P. 315
Ir ejo wiši paraþinetus kiekvienás **ingi** miestá šawo [...]. P. 318
Ejo ir Jozephás nuog Gálileos miešta Názáreth **ingi** žiamę Judos **ing** miešta Dowidá kuri wadina Berlehem [...]. P. 318
[...] Poná Jezuša kuršay **ing** tokią ubágištę ir wárgą išidáwe [...]. P. 320
Mieštą wiriauši **ing** kuri del to paraþa ejo [...]. P. 320
[...] idánt **ing** Bethleem eytu [...]. P. 320
Eia táda ir Pánná Mária káipo tos gimines **ing** Miešta Bethlehem [...]. P. 320
[...] šugriža **ing** Galileia **ing** Mieštá šawo NázVreth [...]. P. 323
[...] **ing** kuri ijai štrelás piktibes ir priestáribes šawa wišad gręžia [...]. P. 324
[...] wáikšćiodama kás meatąš **ing** Jeruzalem [...]. P. 327
[...] nerádę šugrizo **ing** Jeruzalem ieþkodámi io [...]. P. 327
[...] tada eia **ing** Jeruzalem [...]. P. 327
[...] turime rodi **ing** Diewá namus [...]. P. 328
Pirma irá ápe kialone Jozepa šu Mariá Pánná ir šu ponu Jezu Jaunikayćiu **ing** Jieruzalem [...]. P. 328
Ir nujo šu tąš ir áteja **ing** Názareth [...]. P. 328
[...] Jezus iejo **ing** Káphernaum [...]. P. 334
[...] patremdamás **ing** widutineas támšibes [...]. P. 336
[...] šamdit darbinikus **ing** winnićią šawą [...]. P. 342
[...] **ing** kurią iþ meyles šawo [...] wadint teykieši [...]. P. 343
[...] **ing** tą winnićia eyt irá pákutą dárít [...]. P. 344
Ing kurią winnićią kada mušu ne pawadintu [...]. P. 344
[...] tay meitei pawadinimą šawo **ing** tą winnićią priškaitikime [...]. P. 344
[...] šutek pakarnay práþome mumus bieyminetay šawo **ing** tawo winnićia maťoningay páwádintay [...]. P. 345
[...] kájp ćišti kwiećiaiy **ing** kłouną kbranštes dąngaus šurinkti butumbime [...]. P. 351
[...] eime **ing** Jeruzalem ir išipildis wiskás párášitá [...]. P. 351
Ne ešmi atšiuštas tiktay **ing** awis kurios prázuwa iz namu Izráelaus [...]. P. 358
[...] **ing** tułás nuodemes tay ešt [...]. P. 359
Enkite **ing** miesteli kuršay irá prieþ ius [...]. P. 376
[...] du iþ Mokitiniu tą gi paćią dieną eia **ing** Miešteali [...]. P. 384
Wienoy irá Kialawimás dwieiu Mokitiniu Poná Jezuša: iþ Jeruzales **ing** Emmauša aniemus [...]. P. 386
[...] šugriža **ing** Jeruzalą [...]. P. 386
[...] kurie **ing** dąngui Emaušą kialauiame [...]. P. 387
[...] nes táyp mums reykia eyti **ing** gárba aukšćiaušioiá [...]. P. 389
[...] ieyti **ing** karalištę ir gárba Tewa šawa [...]. P. 389
[...] dabar **ing** ámžinus mus giwenimus imprawodis [...]. P. 390
[...] **ing** ámžina gárba po wakaruy bio šwieta ieytumim [...]. P. 390
[...] kodel dumos tokios ieņt **ing** širdis jušu [...]. P. 390
[...] ne indeštu ráнку mano **ing** šoną io [...]. P. 395
Nuejmu Tewop pereimu iþ to šwieta **ing** ámžiną žiwatą [...]. P. 405
[...] iwes jus **ing** wišokią tiešą [...]. P. 408
Wiernus mokia **ing** tiešą práwodija [...]. P. 409
Dwášia šwentoį tureja iwešt **ing** wišokią tiekią tiešą [...]. P. 412
[...] káyp iššay debešija táyp ir meš **ing** dąngu pagauti ir nuboginti bušim [...]. P. 418

[...] **ing** ámžinq Tewiβkĩa po deβiney Tewá ſawoiá ineβia [...]. P. 418
 [...] **ing** iq iſiriβia mus ten ſu ſawim paſodina [...]. P. 418
 [...] togidel támſibiū ieβka **ing** páunkſnius tánda [...]. P. 431
 Kás neyti durimis **ing** awinićia [...]. P. 432
 Wagimis Rázbaynikáys kurie neyti durimis **ing** gárdq [...]. P. 433
 Juog kurs neyti durimis **ing** gardq awiu [...]. P. 433
 Kás tay irá per tq ánga kuriq irá Chriſtus jezus **ing** gárdq eyti [...]. P. 434
 [...] aweles Diewá **ing** tás duris Jezuſa Chriſtuſa kialq roditi [...]. P. 434
 [...] taypo **ing** pekłq ne žinodams kq weykti neſumanidamás ko nuſitwertu impulti. P. 435
 [...] ne gal eyti **ing** karaliſte dąngaus [...]. P. 436
 [...] ár wel gal ieyti **ing** žiwatq Motinos ſawo ir uzugimti [...]. P. 436
 [...] tada mums butinay reykia to iay norim ieyti **ing** dąngaus karaliſte [...]. P. 439
 [...] ne galim ieyti **ing** dąngaus karaliſte [...]. P. 439
 Práβau tawe tewe idant ghi páſiuntetumey **ing** namus Tewa mana [...]. P. 441
 [...] dwi wieti **ing** kuriás po ſmerties tanka ir ten átſiliekti [...]. P. 445
 Wiena irá Prágárás pekła **ing** kuriq tás Didzturis buwa nubroktás [...]. P. 445
 [...] **ing** kuriq wiſi niewierni ir nepábážni eyti [...]. P. 445
 [...] kada mus iβ tu wargu **ing** ámžinq gárba páβaukti teykiesi [...]. P. 446
 Iβeņt ánt kiata ir **ing** pátworius [...]. P. 447
Ing tq ir Chriſtuſq Ponq noreia βietonás inkluditi [...]. P. 449
 Ráſkábis irá tay neprietelkos táwo kuriomis ſupáiniotás tekſi **ing** ránkás βietoná neprietelaus tawo [...]. P. 450
 Ieiqs tada **ing** wienq iβ tu eldiu [...]. P. 459
 Ponás ne noreja idánt páćios žuwis **ing** laywę ába **ing** ránkás páteykaujánćias ateitu [...]. P. 463
 Weņdamáņniu niekuo budu ne ieņſit **ing** dąngaus karaliſte [...]. P. 464
 Atmink iay giáydi **ing** ámžinq žiwatq ieyti [...]. P. 465
 Ižgánitoja táwo kurs emęs duonq **ing** ránkás βławina [...]. P. 470
 [...] **ing** umus muſu iſodint Pone per Dwáſiq táwq S. [...]. P. 470
 Nekožnás kurs man kalba Pone Pone ieņs dąngaus karaliſte [...]. P. 471
 [...] fałβiwi Mokitiniay iſiwogdám i **ing** Bážnićia Diewá [...]. P. 473
 [...] prijmtu mane **ing** namus ſawo [...]. P. 475
 [...] idant kada paũſite priimtu ius **ing** ámžinus giweanimus [...]. P. 475
 Ponás **in** daugi jo łobia turi [...]. P. 477
 [...] prijmtu **ing** ámžinus giwenimus [...]. P. 479
 [...] mus **ing** ámžinus giweanimus priimtu [...]. P. 479
 [...] idánt iβ táwo łokos turedami daugi ſwiedku mieťbirdiſtes muſu **ing** dangaus karaliſte prijmti butumim [...]. P. 479
 Togidel **ing** Jerožolimq átejas pirmiauſey namuoſna Diewa eyti del małdu [...]. P. 483
 [...] nenoreia pákitet akiau ſawu **ing** dąngu [...]. P. 484
 Du zmozgu eja **ing** Bážnićiq idánt mełtuſi [...]. P. 484
 [...] indeia pirβtus ſawus **ing** auſis io [...]. P. 488
 [...] zmozgus nekurſaj eja iβ Jeruzales **ing** Jerichq [...]. P. 493
 [...] zinokigi juog kita kiala **ing** ámžinq žiwatq neturim [...]. P. 495
 O kad eja **ing** nekuri mieſteali [...]. P. 496
 Taſay nes giley **ing** βirdi muſu βakni reemęs [...]. P. 497
 [...] potám žiwatq ámžinq **ing** kuri mus tie mokłtay weadá ápturetumim per Ponq muſu Jezuſq Chriſtuſq [...]. P. 500
 [...] kits páſikária páſiſkandina peijlu nuſiduria ir ten **ing** ámžinq ugni práwodija [...]. P. 503
 [...] rupeſties págoniβkos wierq **ing** D. gĩaſanćios [...]. P. 504
 [...] eia Jezus **ing** mieſta [...]. P. 505
 [...] ſu jays griekuoſe lindi impuls **ing** ánq eažiarq degánti ugniá ir ſierá! P. 507

*Ir [toio]I kad eja **ing** namus [...]. P. 509*
*[...] aba jaućias impuľtu **ing** bulini [...]. P. 510*
*Tenaj ſurinkti **ing** anus ámžinus giwenimus draugiá P. Diewq gárbinſim [...]. P. 513*
*Suriſiá kojás ir ránkás imkit ij o imeſkit **ing** támſibes Wirbutiniás [...]. P. 524*
*[...] wiſſadá poákim jo wayſćiodami pákotay iſ čia **ing** dangu [...] perkiatti buſime [...]. P. 527*
*Taſaj kad iżgirdo Jezu áteanti nuog Judeos **ing** Gálileia eja iop [...]. P. 527*
*Eyk jau **ing** namus ſawo [...]. P. 529*
***Ing** Wirq priauguſi ir mierq tobulá ámžia Kryſtuſa užaugtu. P. 530*

SU PRIELINKSNIU ANT

*[...] o **ant** žiames ſuſpaudimás giminiu [...]. P. 303*
*[...] **ánt** dąngaus užtemimay didi [...]. P. 304*
*[...] práieway **ánt** dangaus žiames ir máriu [...]. P. 304*
***Ant** žiames Nuſpaudimay wargay [...]. P. 305*
***Ant** Máriu didi dąngay [...]. P. 305*
*[...] Poná Kryſtaus **ánt** ſuda [...]. P. 305*
*[...]troſnos trubos **ánt** orá budinanćios numirelus [...]. P. 306*
*[...] bátayg **ánt** wálios Poná [...]. P. 309*
*Macis Diewá **ánt** iſgánimá kiekwienam tikińciam [...]. P. 310*
***Ant** gátá [...]. P. 310*
***Ant** priklodá [...]. P. 314*
*[...] **ánt** mieláſirdiſtes Diewá [...]. P. 314*
*[...] iſſipildea meatás átaygos wieſpáties Kryſtaus **ánt** ſwieta [...]. P. 317*
***Ant** ko mumus padek tu pats Pone Jezau Kryſte [...]. P. 317*
*[...] iaute ſargibes nákties **ánt** gárda ſawo [...]. P. 318*
*[...]ſunaus Diewa **ánt** to ſwieta užgimima [...]. P. 319*
*[...] o **ánt** žiames pakaius žmonemus giará wala [...]. P. 319*
*Gárbá **ant** aukſtibiū Diewuſj [...]. P. 319*
***Ant** gátá parode Ponás Diewás Pona Jezu gimuſi [...]. P. 320*
*[...] rodidámás poniſtę ir wirſunę ſawo **ánt** wiſos židu žiames [...]. P. 320*
***Ant** gała átmink juog káyp piemenis Bethlemá ne rada Kryſtaus Poná [...]. P. 321*
*[...] **ánt** ſwentes weliku [...]. P. 327*
*[...] tas **ánt** tikros laupſes Diewá **ánt** kľauſimá jo ſwenta žodžia **ánt** maľdu ſwentu [...]. P. 328*
*[...] **ánt** gárbos ir eiáſties páciám ponuy Diewuſj pákirtás [...]. P. 328*
*[...] idánt ilgaj giwas butumbej **ánt** tos žiames [...]. P. 330*
*Pirmás irá ápe ſtebukľą garbingą **ánt** weſiáliás kanoy Gálileos [...]. P. 331*
*[...] **ánt** gała ios garbeą iſpážiſta wiſi wierni [...]. P. 331*
*[...] ira **ánt** gała nuog Dwáſios ſwentos [...]. P. 332*
*Iſwiſi waykus wayku tawo ir pakaiū **ánt** Izráel [...]. P. 332*
***Ant** gała mokikis káyp iſ to pirma [...]. P. 333*
***Ant** gała ir tat **ánt** pátiechos ſawo átmink [...]. P. 338*
*[...] páſeto giarą ſekľą **ánt** dirwos ſawo [...]. P. 339*
*Wieſpátie ar negiárą ſekľą páſeiaſj **ánt** dirwos ſawo [...]. P. 339*
*[...] **ánt** to ſwieta buyties ir paľaymos [...]. P. 340*
*Báźnićioy Diewá dábár **ánt** ſwieta ſanćioj wiſad turi but miſſray [...]. P. 340*
***Ant** gała ir tay žinok iog wieſpats Kryſtus neagina ir nedraudžia [...]. P. 341*
*[...] ráwet kukáľiu tu piktū **ánt** dirwos ſawa [...]. P. 341*
*[...] **ánt** ſwieta žiednu budu ne gal but [...]. P. 341*
*[...] teykis kwiećius ſwventus **ánt** dirwos ſirdžiu muſu práwayſint [...]. P. 341*
*[...] iżwida kitus ſtowinćius **ánt** turgaus dikus [...]. P. 342*
*[...] **ánt** turgawietes to ſwieta diki ſtowetumim [...]. P. 344*

Ant gała girdedámi iuog daug irá páwádintu [...]. P. 345
 [...] *ánt* giáros žiames traþbiay auga [...]. P. 348
 [...] *ánt* kłaušimá Diawá žodžia ir *ánt* io priemima greytus [...]. P. 350
Ant tokios tada treiopos dirwos [irdies žodis Diawá negal but way]lingás [...]. P. 350
 [...] káypo aweles edeši [awo gromula *ánt* gała [...]. P. 350
 [...] *ánt* ákies regiet galime [...]. P. 352
Ant gała mokikis kame turi ieþkot págiálbes [...]. P. 354
 [...] káypo *ánt* wišu kitu wargu [...]. P. 354
 [...] *ánt* kurios per kiáturiás dešimts dienu ir náktu káypo Aniołs ne walgidáms ir negiárdams už]itaykia [...]. P. 356
 [...] ne *ánt* páštniku árbá kitu tokiu dárbu giáru bátáyg *ánt* Diawa małones [...]. P. 356
Ant gała kada ir to nepriweykia [...]. P. 358
Ant ko ir mumus Pone Jezau padek [...]. P. 358
Ant gała ir to tábay piłnay mokikis ir nuwartok [...]. P. 360
Ant gała kada ištare wieþpats [...]. P. 361
 [...] turedáms taj wišad *ánt* átminties [...]. P. 362
Ant gała primena Laup]ę ir págirimą páþláwintu [...]. P. 365
Ant gała jai nori but tárp láimingu ir Iþgánitu pá]kaititás ne tiktai žodžia Diawa rodás kłau]it [...]. P. 367
 [...] pábažnai *ánt* to]wieta giwendamas [...]. P. 367
 [...] buwa *ánt* anos wietos zołes daug [...]. P. 368
 [...] walgit duoną io dangiþką kurią ghis *ánt* iþganima táwo žodja [awame þwentame pákieate ir páduoda [...]. P. 369
 [...] *ánt* átminties laikit [...]. P. 370
Ant gálá iþ priwalgidinimá Poná Kry]taus [...]. P. 370
 [...] irá *ánt* žiwatá ámžina [...]. P. 373
Ant gała ir taj minek [...]. P. 374
 [...] *ánt* prateimá krauia iþrinktiniu Diawa [...]. P. 374
 [...] idánt te Poną [awą dra]sei čia *ánt*]wieta iþpázintum [...]. P. 376
 Ho]anná *ant* aukþtibes [...]. P. 376
 [...] prieþ kurio þwenta wardą nerá nei wiena kita *ánt* Iþgánima [...]. P. 376
 [...] žmogui nupuolu]iám duota nej *ánt* dąngaus nei *ánt* žiames [...]. P. 376
 [...] o *ánt* gała iaj págál to žodžia pátogiaj wiežliwaj ir tei]ingaj giwean]ime [...]. P. 377
 [...] tur drutumum ir]tiprumu [awo wišad wirþunę *ánt*]wieta kuna ir págundimu þietona ápturet [...]. P. 378
 Ne]ang kałba Jonás þwentás iuog wirþunę kurią *ánt*]wieta gauname irá wiera mu]su [...]. P. 378
 [...] durni ir tingios þirdies *ánt* tikieimá [...]. P. 385
 [...] kas e]t mu]su giwata *ánt*]wieta [...]. P. 386
 [...] ne kás *ánt* žiames bat kás dąnguia [...]. P. 386
 Tay dárídami *ánt* žiames dangu ture]im [...]. P. 386
 [...] *ánt* žiames budami dąngaus giwentoiáys tap]ime [...]. P. 386
 [...] *ánt* Ráþtá þwenta weyždeti [...]. P. 387
 [...] žiwatą per gi]tás *ánt* wiša kuna ligiay iþláydžia [...]. P. 392
 Grieku tada átlaydimás kuri pakaju *ánt* þirdies mu]su dara [...]. P. 393
 [...] táypo tie wi]i kurie *ánt* wietos Apa]stau užeią pročiawoia [...]. P. 396
 [...] ney]o]tá kokia [...] *ánt* kurio [ededami del jo wiria]nibę ir waldzią turetu [...]. P. 396
 [...] *ánt* áptureimá žiwata ámžina [...]. P. 400
 Pons Diaws turi čionáy Bážničia [awą *ánt*]wieta [...]. P. 400
 Kriwida tada ne maža tám Ponuy dara tie kurie *ánt* jo wietos ką kitą]odina [...]. P. 402
 [...] žmogus *ánt*]wieta gime [...]. P. 403
 [...] piktus pałaymoy *ánt* to]wieta tureti [...]. P. 405
 [...] idánt čia *ánt*]wieta]tipriay káriaudamimi per kántribę átimtu aną wayniką [...]. P. 405

[...] jo Wierni **ánt** šwieta werkia [...]. P. 406
Ant gała Atmink [...]. P. 406
 [...] **ánt** Rotušiaus kur Piłotás buwá [...]. P. 411
 [...] **ánt** tos wietos kitą tobulą teyšibę rodá [...]. P. 411
Ant gała páširode tešpagi aniems wienuoliką šedintiems [...]. P. 416
 [...] **ant** gała káyp Blužnieriy [...]. P. 422
 Ir **ánt** kitos wietos [...]. P. 425
 Atmink **ánt** gała [...]. P. 426
 Nes niekad giáriášnia **ánt** širdies táwo pakajaus nejauši [...]. P. 429
Ant gała idánt ir awetás Kryštuša Pona pážinti galetumey [...]. P. 434
 [...] žalti **ánt** girios paaukština [...]. P. 437
 O **ant** to wiša tárpu mušu ir iušu irá tarpapeklis didis nuremtás [...]. P. 441
 [...] idánt ir anis tešpag noteštu **ánt** tos wietos muku [...]. P. 441
 [...] **ánt** priegłabščia Abromá pašodiná [...]. P. 442
 [...] **ánt** kurio priegłabščia ir Lozorius ešti nugábentás [...]. P. 442
 [...] ubagás buwa Bągočius **ánt** dušios [...]. P. 442
 Ką žmones išbránda ir čia **ánt** žiames Mišias ápduštus wandeni šweštą [...]. P. 448
 [...] negali ko jems reykia ir **ánt** gárbos D. išeyti [...]. P. 449
 [...] kit **ánt** širdies turedámi dumoti [...]. P. 449
 Kad žodžia D. kłauša tuoy jems **ánt** mišlies turtás łobis [...]. P. 449
 [...] kás tau **ánt** šwieta pášidaboia ne káyp ánt tos wečiáros nejqs [...]. P. 450
 [...] ar ne liekti anu dewiniu dešimtu ir dewiniu **ánt** girios [...]. P. 451
 [...] žmoguy **ánt** to šwieta giwenánčiámuy [...]. P. 452
 [...] čia **ánt** šwieta koroja [...]. P. 455
 [...] tau per wišas dienás giwatos mušu čia **ánt** šwieta teyšybey ir šwentibey tárnautumim [...]. P. 455
Ant gała ir tay šau nowartok [...]. P. 458
 [...] čia **ánt** šwieta budami draugia šu juo ir šu tawim [...]. P. 459
 [...] neturedamás wietos **ánt** žiames [...]. P. 460
Ant gała átmink juog darbaj ir rupeštis mušu be pášłowinimá D. nieku nešti [...]. P. 463
 Ir liepe žmones idánt šeeštu **ánt** žiames [...]. P. 468
 [...] giárą turi Poną kurs notbodámás átilšies šawo del kurios **ánt** girios buwa nušitenkiqs [...]. P. 468
 [...] o dara wis **ánt** dángaus ir **ánt** žiames [...]. P. 469
 [...] **ant** tos wietos giárus Wiernus pašodink [...]. P. 474
 Atmink **ánt** gała idánt grina wiera nešigirtumey ney **ánt** šitos wiršutinius nobažništes Krikščioništes gulditumey [...]. P. 474
 [...] pišna šauja **ánt** išplátinima gárbos Diewa turi duoti [...]. P. 477
 [...] rokundos reykałauia Pons Diaws **ánt** šwieta nuo táwes škáytais perwidutini Dwášios šwentos inkwepimą [...]. P. 478
 Tie Prietelay nešti žmones šwenti kurie čia dabár **ánt** šwietá giweana [...]. P. 478
 Pašnikaiiu du kártu **ant** Nedelos [...]. P. 484
 [...] **ánt** gárbos ir čiašties jo giwentumim [...]. P. 487
 Nežadziays kurtiniays **ánt** dušios [...]. P. 489
 [...] liežuwis luošas wašnás **ánt** kašbeijma nieku [...]. P. 489
 Tešpag ir Lewitá prišitikiqs **ánt** anos wietos [...]. P. 493
 Ir tu Mokikis **ánt** ko užuguli tikra páłayma [...]. P. 493
 [...] **ánt** dušios šawo pátrota turetumey [...]. P. 494
 [...] **ánt** čiašties ir gárbos wardą tawa giwentumim gárbindami tawe amžinay [...]. P. 496
 [...] o užguli **ánt** neprimones wišop giárop ir **ánt** škubuma weykuma wišop piktop [...]. P. 497
 [...] šašu **ánt** viršaus iššiduošti **ánt** wiršaus per piktus dárbus išwiršta [...]. P. 497
 [...] pápeykia tus kurie net **ánt** wietos šwentos kunus šawo deti liepia [...]. P. 509

[...] tada šugiedá prádetumėj šedeti **ánt** páškutinio wietos [...]. P. 510
 [...] ejaš [e]škigi **ant** páškutinio wietos [...]. P. 510
Ant gálá ir tat átmink juog Ponás mušu Jezus Chrištus irá netiktay Sunumi Dowidá [...]. P. 517
 [...] tayp eášt ir Karalumi kurs **ánt** žiames waldžia turi [...]. P. 518
 O betaŋ átanėbia jam páwietrim lieštá **ánt** pátałá gulinti. P. 518
 Sunus zmogaus **ánt** žiames áttanštiti griekus tária páwietria ištiktamų [...]. P. 519
 Prišiwėyz dek **ánt** pácios pradžios ipáciam budrumuy šprowoy izgánimá [...]. P. 519
 [...] wierá ing Pona Jezuša Chrištuša wišá páwizdi **ánt** toškos Diewá ir miełaširdištės jo turi [...]. P. 520
 [...] čia **ánt** žiames Bážničion namuošna šawo kur tiktay žodis Diewá škámbá [...]. P. 525
Ant gálá átmink juog kádá ziday kurie buwá kwieštiti ánt tos šwodbos ne noreja áteyti [...]. P. 526
 [...] mės budami išt Priadku Págonays **ánt** ju wietos išt bito šwieta šurinkti ir ánt tos šwodbos pákwieštiti. P. 526
Ant gálá: **ánt** átminties turek [...]. P. 529
Ant gálá Nuwártok ir mokikis [...]. P. 533
Ant gálá išt tos šwentos Ewánjelios mokikimes átiduok kiek wienam [...]. P. 536
 Diewás irá Ponu mušu wišu wiriaušiu irá Tewu per mierą małoningu kurio ábrozą ir weaydą **ánt** dušios nešiojam [...]. P. 536
 Turime prieg tam uredus **ánt** žiames [...]. P. 536
 Turime Ponus wiešpácius kuriemus štužijamę ir **ánt** kuriu žiames giweaname [...]. P. 536
Ant gálá átmink Poną Jezu piłną išt gánimo ir págiałbos ešanti. P. 540
 O kad išt wišite bijauribę išt naŋkinimá kuris irá pášakitás nuog Dánielo Pranašo štowinti **ánt** wietos šwentos [...]. P. 541
 Nenušištebek ney wel págiašk kuo metu **ánt** wietos tikrá žodžia Diewá mokšta [...]. P. 544
 [...] prámones zmoniu ábá priewilus **ánt** wietos tikrá Diewá tárnawimá štułpu [...]. P. 544
 [...] nopikántay kayp ličinay kokiay biauriay šedet **ánt** wietos Bážničios šawa mielos [...]. P. 544
Ant gálá; Átmink idánt ir tu regiedamás jau **ánt** páties wikia ábá gálá šwieta šawe ešanti tay weyktumbey [...]. P. 544
 Idánt ne butumbey prigautás piktays netikrays pámokštays kurie dabár **ánt** gálá šwieta tureia tábay práwišt [...]. P. 544
 [...] bus šmárkiay **ánt** šuda Diewo koroti. P. 545
 Ne nuk **ánt** gála [...]. P. 545

SU PRIELINKSNIU PER

[...] **per** wietą kurioy Ponás Jezus užgime [...]. P. 320
 [...] per wišas dienás ámžia táwo [...]. P. 322
 [...] tikrus páštnikaukime ne tiktaj **per** gawenę bátáyg wišu metu kada rejkatás irá [...]. P. 357
 [...] dwašia [...] waŋšćioja **per** wietás šaušas ieškodama atilšio [...]. P. 365
 [...] kurs **per** šapną regi šawe bágotu tábay [...]. P. 444
 [...] tau **per** wišas dienás giwatos mušu čia ánt šwieta teyšibey ir šwentibey tárnautumim [...]. P. 455
 [...] širdžia ir nášráys **per** wišas dienás giwenima mušu gárbintumjm [...]. P. 463

3. ATITIKMENYS DABARTINĖJE LIETUVIŲ KALBOJE

EVANGELIJA PAGAL MATAJĄ

Paskui Jėzus buvo Dvasios nuvestas į dykumą, kad ten būtų velnio gundomas. P. 29
Jis lieps savo angelams globoti tave, ir jie nešios tave ant rankų [...]. P. 30
Tada Jėzus atsako: „Eik šalin, šėtone! [...].“ P. 30
[...] palik savo atnašą tenai prie aukuro, eik pirmiau susitaikinti su broliu ir tik tada sugrižęs aukok savo dovaną. P. 33
Greitai susitark su savo ieškovu, dar kelyje į teismą, kad ieškovas neįduotų tavęs teisėjui, o teisėjas – teismo bykdytojui ir kad tu nepakliūtum į kalėjimą. P. 33
„Niekas negali tarnauti dviem šeimininkams: arba jis vieno nekęs, o kitą mylės [...].“ P. 36
Įsižiūrėk į padangių sparnuočius: nei jie sėja, nei pjauna, nei į kluonus krauna, o jūsų dangiškasis Tėvas juos maitina. P. 36
O kas iš jūsų gali savo rūpesčiu bent per vieną sprindį prailginti sau gyvenimą?! P. 36
Jos nesidarbuoja ir neverpia, bet sakau jums: nė Saliamonas pačioje savo didybėje nebuvo taip pasipuošęs kaip kiekviena iš jų. P. 36
Jeigu Dievas taip aprengia laukų gėlę, kuri šiandien žydi, o rytoj metama į krosnį, tai argi jis dar labiau nepasirūpins jumis, mažatikiai? P. 36
Sergėkitės netikrų pranašų, kurie ateina pas jus avių kailyje, o viduje yra plėšrūs vilkai. P. 38
Kiekvienas medis, kuris neduoda gerų vaisių, bus iškirstas ir įmestas į ugnį. P. 38
[...] įeis į dangaus karalystę, bet tik tas, kuris vykdo mano dangiškojo Tėvo valią. P. 38
Daugelis man sakys, anai dienei atėjus [...]. P. 38
Sugrižus į Kafarnaumą, prisiartino prie Jėzaus šimtininkas maldaudamas: „Viešpatie, mano tarnas guli namie paralyžiutas ir baisiai kankinasi.“ P. 39
[...] „Iš tiesų sakau jums: niekur Izraelyje neradau tokio tikėjimo! [...].“ P. 39
Todėl aš jums sakau: daugelis ateis iš rytų ir vakarų ir susės dangaus karalystėje prie stalo su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu. P. 39
O karalystės vaikai bus išmesti laukan į tamsybes. P. 39
Ir tą pačią valandą tarnas pagijo. P. 39
Jėzus įlipo į valtį ir mokiniai paskui jį. P. 40
Ir štai ežere pakilo tokia smarki vėtra, kad bangos sėmė valtį. P. 40
Įlipęs į valtį, Jėzus persikėlė per ežerą ir sugrižo į savo miestą. P. 41
Kai kurie Rašto aiškintojai ėmė murmėti: „Tasai piktžodžiauja!“ P. 41
[...] čia jis kreipėsi į paralyžiujotąjį: – „Kelkis, pasiimk neštuvus ir eik namo!“ P. 41
Šis atsistojo ir nuėjo namo. P. 41
Jam taip bekalbant, prisiartino vienas [sinagogos] vyresnysis [...]. P. 42
Mat ji pati sau kalbėjo: „Jei tik palytėčiau jo drabužį – išgyčiau.“ P. 42
Atėjęs į vyresniojo namus ir pamatęs vamzdininkus bei raudančių minią [...]. P. 42
Jonas, išgirdęs kalėjime apie Kristaus darbus, nusiuntė savo mokinius jo paklausti [...]. P. 45
Žmonėms bemiegant, atėjo jo priešas, pasėjo kviečiuose raugių ir nuėjo sau. P. 52
[...] „Pirmiau išrinkite rauges ir suriškite į pėdelius sudeginti, o kviečius sukraukite į mano kluoną.“ P. 52
Iš ten išėjęs, Jėzus pasitraukė į Tyro ir Sidono sritį. P. 57
Ir štai iš ano krašto atėjo viena moteris kananietė ir šaukė: „Pasigailėk manęs, Viešpatie, Dovydo Sūnau! [...].“ P. 57
Aš nenoriu paleisti jų alkanų, kad nenusilptų kelyje. P. 57
Bet tas nesutiko, ėmė ir įmėsdino jį į kalėjimą, iki atiduos skolą. P. 63
Susiderėjęs su darbininkais po denarą dienai, jis nusiuntė juos į savo vynuogyną. P. 66
Jis tarė jiems: „Eikite ir jūs į mano vynuogyną, ir kas bus teisinga, aš jums užmokėsiu!“ P. 66
Jis tarė jiems: 'Eikite ir jūs į vynuogyną'. P. 66

Kai jie prisiartino **prie Jeruzalės** ir atėjo į **Batfagę prie Alyvų kalno**, Jėzus pasiuntė du mokinius tardamas [...]. P. 67

Tačiau kviečiamieji to nepaisė ir nuėjo kas sau: vienas **lauko arti**, kitas **prekiauti**, o kiti tarnus nutvėrę išniekino ir užmušė. P. 70

Tuomet fariziejai pasitraukė ir tarėsi, kaip jį sugauti **kalboje**. P. 71

Jie nusiuntė **pas jį** savo mokinių kartu su Erodo šalininkais paklausti [...]. P. 71

Fariziejai, išgirdę, kad Jėzus priverstęs nutilti sadukėjus, susirinko **draugėn** [...]. P. 72

[...] „Mokytojau, koks įsakymas yra didžiausias **Įstatyme**?“ P. 72

Jis tarė jiems: „O kodėl gi Dovydas, **Dvasios įkvėptas**, vadina jį Viešpačiu sakydamas [...]“ P. 72

[...] tuomet kas bus **Judėjoje**, tebėga į kalnus [...]. P. 75

Vargas nėščioms ir žindančioms **anomis dienomis!** P. 76

Melskitės, kad jums netektų bėgti **žiemą ar šabo dieną**. P. 76

Atsiras netikrų mesijų ir netikrų pranašų, ir jie darys didelių ženklų bei stebuklų, mėgindami suklaidinti, jei tai įmanoma, net išrinktuosius. P. 76

„Tad jeigu jums sakytų: 'Štai jis **tyruose!**', neikite. P. 76

Kaip žaibas tvykstelėja iš rytų ir nušvinta iki vakarų, taip bus ir su Žmogaus Sūnaus atėjimu. P. 76

EVANGELIJA PAGAL MORKŲ

[...] pažvelgė į **dangų**, atsiduso ir tarė **jam** [...]. P. 108

Anomis dienomis, vėl susirinkus gausiai miniai ir žmonėms neturint ko valgyti, Jėzus pasišaukęs mokinius tarė [...]. P. 109

Jei paleisiu juos **namo** alkanus, jie nusilps kelyje, nes kai kurie yra atėję iš toli. P. 109

Labai anksti, **pirmąją** savaitės **dieną**, jos ateina saulei tekant **prie kapo**. P. 130

Įėjusios į **kapo rūšį**, išvydo dešinėje sėdintį jaunuolį baltais drabužiais ir nustėro. P. 130

Jos kalbėjosi **tarp savęs**: „Kas mums nuritins akmenį nuo kapo angos?“ P. 130

Eikite, pasakykite jo mokiniams ir Petru: jis eina pirma jūsų į **Galilėją**. P. 130

Kurie įtikės, tuos lydės ženklai: mano **vardu** jie išvarinės demonus, kalbės naujomis kalbomis [...]. P. 130

Baigęs jiems kalbėti, Viešpats Jėzus buvo paimtas į **dangų** ir atsisėdo Dievo dešinėje. P. 130

EVANGELIJA PAGAL LUKĄ

Anomis dienomis išėjo ciesoriau Augusto įsakymas surašyti visus valstybės gyventojus. P. 139

[...] ir ji pagimdė savo pirmgimį sūnų, suvystė jį vystyklais ir paguldė **ėdžiose**, nes jiems nebuvo vietos **užeigoje**. P. 139

Šiandien Dovydo **mieste** jums gimė Išganytojas. P. 139

Ir štai jums ženklas: rasite kūdikį, suvystytą vystyklais ir paguldytą **ėdžiose**. P. 139.

[...] jam buvo duotas Jėzaus vardas, kurį angelas buvo nurodęs dar prieš jo pradėjimą **įsčiose**. P. 140

O Simeonas palaimino juos ir tarė **motinai Marijai** [...]. P. 140

Ir ji, **tu pat metu** priėjusi, šlovino Dievą ir kalbėjo apie kūdikį visiems, kurie laukė Jeruzalės išvadavimo. P. 141

[...] vaikas Jėzus pasiliko **Jeruzalėje**, bet gimdytojai to nepastebėjo. P. 141

Manydami jį esant keleivių **būryje**, jie nuėjo dienos kelią, paskui pradėjo ieškoti jo tarp giminių bei pažįstamų. P. 141

Pagaliau po trijų dienų rado jį **šventykloje**, sėdintį **tarp mokytojų**, besiklausantį jų ir juos beklausinėjantį. P. 141

Pamatę jį gimdytojai labai nustebo, ir jo motina **jam** tarė [...]. P. 141

O jis atsakė: „Kam gi manęs ieškojote?“ P. 141

Argi nežinojote, kad man reikia būti savo Tėvo **reikaluose**? P. 141

Bet jie nesuprato jo žodžių. P. 141
Jo motina laikė visus įvykius savo širdyje. P. 141
O Jėzus augo išmintimi, metais ir malone Dievo ir žmonių akyse. P. 141
Penkioliktai ciesoriaus Tiberijaus viešpatavimo metais [...]. P. 142
 [...] pasigirdo Viešpaties žodis Zacharijo sūnui Jonui dykumoje. P. 142
 [...] kaip parašyta pranašo Izaijo kalbų knygoje [...]. P. 142
Tyruose šaukiančiojo balsas [...]. P. 142
Kartą, kai minios veržėsi prie Jėzaus klausytis Dievo žodžio, jis stovėjo prie genezareto ežero [...]. P. 146
Jie pamojo savo bendrininkams, buvusiems kitoje valtyje, atplaukti į pagalbą. P. 147
Tai matydamas Simonas Petras puolė Jėzui į kojas [...]. P. 147.
Argi ne abu įkris į duobę?! P. 151
Kodėl gi matai krislę savo brolio akyje, o nepastebi rąsto savojoje?! P. 151
Broli, leisk, išimsiu krislę iš tavo akies [...]. P. 151
Veidmainy, pirmiau išritink rąstą iš savo akies, o tada pažiūrėsi, kaip iš brolio akies išimti krislelį. P. 151
Prisiartinus prie miesto vartų, štai nešė numirėlį – vienturtį našlės sūnų. P. 153
Susirinkus gausiai miniai ir žmonėms dar skubant iš visų miestų pas Jėzų, jis bylojo palyginimu [...]. P. 155
 [...] Jums duota pažinti Dievo karalystės paslaptis, o kitiems jos skelbiamos palyginimais [...]. P. 155
Kas krito tarp erškėčių [...]. P. 156
Nukritus į gerą žemę sėkla – tai tie, kurie klauso žodžio, išsaugo jį taurioje ir geroje širdyje ir duoda vaisių kantrumu. P. 156
Atsigręžęs vien tiktai į mokinius, jis tarė: „Palaimintos akys, kurios regi, ką jūs regite [...]“. P. 163
Jėzus tarė: „O kas parašyta Įstatyme? Kaip skaitai?“ P. 163
Norėdamas pasiteisinti, anas paklausė Jėzų: „O kas gi mano artimas?“ P. 164
O vienas pakeleivis samarietis, užtikęs jį, pasigailėjo. P. 164
 [...] paskui užkėlęs ant savo gyvulio, nugabeno jį užėigą ir slaugė jį. P. 164
Bet jei aš išveju demonus Dievo pirštu, tai tikrai pas jus atėjo Dievo karalystė. P. 165
Bet jei užupls stipresnis ir jį nugalės, tai atims jo ginklus, kuriais tas pasitikėjo, ir išdalys grobį. P. 166
Neradusi ji sako sau: 'Grįšiu į savo namus, iš kur išėjau'. P. 166
Ir paskui tam žmogui darosi blogiau negu pirma. P. 166
Kartą šabo dieną Jėzus atėjo į vieno fariziejų vyresniojo namus valgyti, o jie atidžiai stebėjo jį. P. 173
Jėzus kreipėsi į Įstatymo mokytojus ir fariziejus: „Valia per šabą gydyti ar ne?“ P. 173
O jiems atsakė: „Jei kurio iš jūsų sūnus ar galviją įkris į šulinį, argi tučtuojau neištrauks jų šabo dieną?!” P. 173
Atėjus metui puotauti, jis pasiuntė tarną pranešti pakviestiesiems [...]. P. 174
Tada šeimininkas tarė tarnui [...]. P. 174
Pas Jėzų rinkdavosi visokie muitininkai ir nusidėjėliai jo pasiklausyti. P. 175
O fariziejai ir Rašto aiškintojai murmėdavo [...]. P. 175
 [...] sugrįžęs namo susikviečia draugus bei kaimynus [...]. P. 175
Sakau jums, taip ir danguje bus daugiau džiaugsmo dėl vieno atsivertusio nusidėjėlio [...]. P. 175
Paskui Jėzus kalbėjo savo mokiniams [...]. P. 177
Tas buvo jam apskūstas, esą eikvojas jo turtą. P. 177
O tasai tarė sau: 'Ką veiksiu, kad šeimininkas atima iš manęs prievaizdavimą? [...]' P. 177
Jis pasikvietė po vieną savo šeimininko skolininkus ir klausė pirmąjį: 'Kiek tu skolingas mano šeimininkui?' P. 177

Šio pasaulio vaikai apskresni tarp panašių į save negu šviesos vaikai. P. 177

Atsidūręs **pragaro kančiose**, turtuolis pakėlė akis ir iš tolo pamatė Abraomą ir jo prieglobstyje Lozorių. P. 178

[...] Atsimink, sūnau, kad tu dar **gyvendamas** atsiėmei savo gėrybes, o Lozorius – tik nelaimės. P. 178

[...] niekas panorėjęs iš čia negali nueiti **pas jus** nei iš ten perskelti **pas mus**. P. 178

Bet jei kas iš mirusiųjų nueitų **pas juos**, jie atsiverstų. P. 179

Keliaujant **į Jeruzalę**, teko Jėzui eiti tarp Samarijos ir Galilėjos. P. 180

Kai kuriems žmonėms, kurie pasitikėjo savo teisumu, o kitus niekino, Jėzus pasakė palyginimą [...]. P. 181

Fariziejus atsistojęs taip **sau** vienas meldėsi [...]. P. 181

Sakau jums: šitas nuėjo **į namus** nuteisintas, ne anas. P. 181

Kai Jėzus prisiartino **prie Jericho**, šalia kelio sėdėjo neregys elgeta. P. 193

Jėzus sustojo ir liepė jį atvesti. P. 183

Jėzus **tarė**: „Regėk! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave“. P. 183

[...] „O, kad tu **šiandien** suprastum, kas tau atneša ramybę! [...]“ P. 185

[...] jie parblokš ant žemės tave ir tavo vaikus **su tavim** ir nepaliks **tavyje** akmens ant akmens [...]. P. 185

Ižengęs **į šventyklą**, Jėzus pradėjo varyti laukan prekiautojus. P. 185

Ir jis kasdien mokė **šventykloje**. P. 185

Tuomet žmonės išvys Žmogaus Sūnų, ateinantį **debesyje** su didžia galybe ir garbe. P. 189

[...] „Nejaugi tu būsi vienintelis ateivis **Jeruzalėje**, nežinantis, kas joje **šiomis dienomis** atsitiko!“ P. 198

[...] „Su Jėzumi Nazarėnu, kuris buvo pranašas, galingas **darbais** ir **žodžiais** Dievo ir visos tautos akyse [...]“ P. 198

Kai kurie iš mūsiškių buvo nuėję **pas kapą** ir rado viską, kaip moterys sakė, bet jo paties nematė. P. 198

Jėzus **jiems** tarė: „O jūs, neišmanėliai! [...]“ P. 198

Argi Mesijas neturėjo viso to iškentėti ir ižengti **į savo garbę**?! P. 198

Jie prisiartino **prie kaimo**, **į kurį** keliavo, o Jėzus dėjosį einąs toliau. P. 198

Jau **vakaras arti**, diena jau besibaigianti... P. 198

O jie pasipasakojo, kas jiems atsitiko kelyje ir kaip jie pažino Jėzų, **kai jis laužė duoną**. P. 198

Jiems apie tai besikalbant, pats Jėzus atsirado **tarp jų** ir prabilo [...]. P. 198

[...] turi išsipildyti visa, kas parašyta apie mane Mozės **Įstatyme**, Pranašų **knygose** ir **Psalmsė**. P. 199

EVANGELIJA PAGAL JONĄ

Jis tarė: „Aš – **tyruose** šaukiančiojo balsas [...]“ P. 209

Trečią dieną Galilėjos **Kanoje** buvo vestuvės. P. 210

Išsibaigus vynui, Jėzaus motina **jam** sako: „Jie nebeturi vyno“. P. 210

Ten buvo šeši akmeniniai indai žydų apsiplovimamas, kiekvienas dviejų trijų saikų talpos. P. 210

Tokią stebuklą pradžia Jėzus padarė Galilėjos **Kanoje**. P. 210

Jis atėjo nakčia ir kreipėsi **į Jėzų** [...]. P. 211

Niekas nėra pakilęs **į dangų**, kaip tik Žmogaus Sūnus [...]. P. 212

Išgirdęs, jog Jėzus iš judėjos sugrižęs į Galilėją, jos atkeliavo **pas jį** ir maldavo eiti ir išgydyti marinamą jo sūnų. P. 217

Jėzus **jam** atsakė: „Kol nepamatysite ženklų ir stebuklų, jūs netikėsite“. P. 217

O valdininkas **prašė**: „Viešpatie, ateik, kol mano vaikas dar nenumirė“. P. 217

Taip tėvas patyrė, kad tai buvo ta valanda, kada Jėzus pasakė jam: „Tavo sūnus gyvas“. P. 217

Pakėlęs akis ir pamatęs, kokia daugybė **pas jį** atėjusi, Jėzus paklausė **Pilypą** [...]. P. 221

Tada žydai **jam** sakė: „Dar neturi nė penkiasdešimt metų ir esi regėjęs Abraomą?“ P. 233

[...] mes **pas jį** ateisime ir apsigyvensime. P. 249
Aš jums tai pasakiau būdamas **pas jus** [...]. P. 249
[...] aš iškeliauju ir vėl grįšiu **pas jus!** P. 249
Jei mylėtumėte mane, džiaugtumėtės, kad aš keliauju **pas Tėvą** [...]. P. 249
Nors jis neturi **man** galios, bet pasaulis privalo pažinti, jog aš myliu Tėvą [...]. P. 249
[...] jei aš neiškeliausiu, **pas jus** neateis Globėjas. P. 253
Dėl teisybės, - kad aš **pas Tėvą** einu, o jūs manęs daugiau neberegėsit. P. 253
Aš einu **pas Tėvą?** P. 254
Pamatęs, kad jie norėjo jį klausti, Jėzus tarė: „Klausinėjate vieni kitus, ką reiškia žodžiai [...]“.
P. 254
Vėl palieku pasaulį ir grįžtu **pas Tėvą**. P. 255
[...] atėjo Jėzus, atsistojo **viduryje** ir tarė: „Ramybė jums!“ P. 264
O jis jiems pasakė: „Jeigu aš nepamatysiu jo **rankose** vinių dūrio ir neįleisiu piršto į vinių vietą,
ir jeigu ranką nepaliesiu jo šono – netikėsiu“. P. 264
Pakelk ranką ir paliesk mano **šoną** [...]. P. 264
Savo mokinių akivaizdoje Jėzus padarė dar daugel kitų ženklų, kurie nesurašyti **šitoje knygoje**.
P. 265